

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו"ף לפניו לעולם
עולמים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי ירושלמי תוספתא
בעריכה מפאת מוקדת ומפסקת

פרשת וישב תשפ"ב

היכל הקודש קרית ברסלב ליברטי
Heichal Hakodesh Kiryas Breslev
181 Huschke Road
Liberty NY 12747

היכל הקודש בארא פארק
Heichal Hakodesh
Boro Park
1011 41 Street
Brooklyn NY 11219
1-718-384-1652

היכל הקודש וויליאמסבורג
Heichal Hakodesh
Williamsburg
27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
1-718-384-1652

היכל הקודש קרית יואל
Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
1-845-243-0563

היכל הקודש קרית יואל
Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
1-845-467-5299

היכל הקודש מאנסי
Heichal Hakodesh
Monsey
32 Dolson Road
Monsey NY 10952
1-347-733-7551

**היכל הקודש ברסלב
בלומינג גראוו**
Heichal Hakodesh
Blooming Grove
24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
1-845-238-0804

נדפס ע"י קרן הדפסה היכל הקודש
181 Huschke Rd. Hurleyville, NY 12747
718-387-2691

www.BreslevCenter.com

צו הערן די הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א רופט:

**חיוזק פאר די
אידישע שטוב
212-444-9169**

**קול
ברסלב
212-444-9191**

1 עֲשֵׂר תַעֲשֶׂר - הכי יחא כספיה: 'עשר תעשר את כל הבואת דורך הוציא השדה שנה
 2 שנה. אין לך אלא הבואת דורך שחיבי במעשר, רבית ופרקמטיא וכל שאר רווחים
 3 מנין - תלמוד לומר 'את כל'. דוהא מצי למעשר 'את הבואתך', מאי 'כל': כלומר רבית
 4 ופרקמטיא וכל דבר שמרזחי בו. והכי נמי איכא בתנאה: 'דווצא השדה שנה ושנה'. כלומר,
 5 אם לא תעשר שוך בחגון - אין יחיה לך אלא
 6 הוצאן מן השדה. כלומר לא תעשה שוך אלא פני
 7 מעורות שהיו קודם לכן. דהיינו 'דווצאן
 8 השדה כלומר: מה שהיה רגיל לדווציא למעשר
 9 מן השדה. ומעשה באדם אחד שהיה עשיר, והיה
 10 לו שדה שעשתה אלף בור. והיה אותו עשיר נוטל
 11 מנא ברוך למעשר ומפריש לו שנה ושנה, וכן
 12 עשה כל ימיו. כשהלה למוות קרא לבנו ואמר לה:
 13 בני, רע עשדתו זו שאני מוריש לך עושה בכל
 14 שנה ושנה אלף ברוך. והנה מורישת מאת הבור.
 15 כאשר עשיתי ומת אותו האיש. ועמד הבן
 16 במקומו. ועשה השדה אלף ברוך כאשר היה
 17 עושה בחיי האב, והפריש ממנה מאה ברוך.
 18 בשנה שניה נסתכל וראה הבן שמעשר היה דבר
 19 גדול. ואמר שלא יפריש. לשנה אחרת נתמטע
 20 השדה ולא עשה כי אה מאה ברוך. נגעסר עליו.
 21 ועמיה קרוביו שכן ימעת לו והפריש מעשר -
 22 באו כולם אצלו מלובשים לבנים ועמומים. אמר
 23 להם: במומה לי שאחם שמותי לקלקלת אמרו
 24 לו - נגעסר עליך כי גרמת לך כל זה ודעתה זאת.
 25 ומפני מה לא הפרישת מעשר כראוי היטבו בא
 26 וראה כי נתחלה כשכא השדה לך רחיק היה
 27 הבית והקדוש ברוך הוא. כן שהיה המעשר
 28 חלקו. ליתן לעניים. ומכשיו שלא הפרישת חלקו
 29 לו - היה הקדוש ברוך הוא בעל הבית ונחת בןך.
 30 שאין שוך עושה מה שהיה עושה מתחלה. אלף
 31 ברוך. והפריש לך מאה ברוך. והיינו רבתי
 32 כבשרי (ה) 'איש את קדשו לו יחיה כלומר,
 33 כמדתו. כלומר המעשר. ועל זה אלה החבנים
 34 המעבט מעשרותיו - לסיק בא שלא יחיה לו אלא
 35 אחד מעשר. כרתיבי (שיעור ה) 'דויע חומר
 36 עשה אפיה' דהיינו המעשר. ואפילו שלא סאן
 37 ובדמיו יש (לו) שלשים סאן. וכן כתיב 'כי
 38 עשית עמדי כרם ועשית את ארתי' ודבר ר' נתן
 39 ואמרינא: פריש. דווצאן מן השדה כלומר. ואם
 40 לאו, שאין אתה מפריש - היעשה יהיה לאותו
 41 הוציא לשדה. דהיינו מן השדה. כלומר
 42 שיקחוהו העובדי עובדיה

תלמוד

1 לניוקא דיריש לקיש - בן אחותו של ר' יוחנן. ולאחר מיתו של ריש לקיש. בדרכומו לניוקן.
 2 אמר - ינוקא לך דווצן: מאי 'עשר תעשר?' אמר ליה ינוקא - והכתיב 'לא תנסו'. שיכלו
 3 כלומי: שייגעו - 'ולדוראטי' בלעז. 'א הוה משינא להם - להאי קרא דרבינא את
 4 כל המעשר היה ידעת ליה ממלא. 'א הוועיא רבך - דאמרתי לי משינא. אלה אתם
 5 תכלי דרבו וקל' 'א תנין לבו - כשארם חטא

1 "עֲשֵׂר תַעֲשֶׂר" עֲשֵׂר בְּשִׁבְלֵי שְׁתַּתְּעֵשֶׂר. אֲשֶׁרְהוּ רַבִּי
 2 יוֹחָנָן לְיֻנָּקָא דְרִישׁ לְקִישׁ. אָמַר לֵיהּ: "אֵימָא לִי
 3 פְּסוּקֵךְ." אָמַר לֵיהּ: "עֲשֵׂר תַעֲשֵׂר." אָמַר לֵיהּ: "וְאֵימָא
 4 עֲשֵׂר תַעֲשֵׂר?" אָמַר לֵיהּ: "אָמַר לֵיהּ: "וְיֵל נְפִי." אָמַר לֵיהּ:
 5 "וְאֵי שְׁרֵי לְפָנֶיהּ לְתַקְדִּישׁ בְּרוּךְ הוּא? וְהַכְּתִיב 'לֹא
 6 תִּנְסוּ אֶת ה'!" אָמַר לֵיהּ: "הֲכִי אָמַר רַבִּי הוֹשָׁעִיא:
 7 הַאֲוִצֵר, וְיֵהִי מִרְפָּה בְּבֵיתִי, וְכַתְּוִינָי נָא בּוֹאֵת אָמַר ה'
 8 בְּצִיּוֹת, אִם לֹא אֶפְתָּח לָכֶם אֶת אֲרֻבֹת הַשָּׁמַיִם,
 9 וְהִרְקִיתִי לָכֶם בְּרֵכָה עַד בְּלִי ד"י." מַאי: "עַד בְּלִי ד"י?"
 10 אָמַר רַבִּי פִּרְקַא אָמַר רַב: עַד שִׁבְלֵי הַתְּלִיתִי
 11 לְמִלְחָמָה: "ד"י." אָמַר לֵיהּ: "וְאֵי הוֹת מְבִי הַתְּלִיתִי
 12 פְּסוּקָא, לֵא יֵהִי אֲרֻבִּינָא לְךָ וְהוֹשָׁעִיא רַבִּי." וְתוֹ
 13 אֲשֶׁרְהוּ רַבִּי יוֹחָנָן לְיֻנָּקָה דְרִישׁ לְקִישׁ, דְּרִיתִיב וְאָמַר:
 14 "וְאֵלֶּת אָדָם הַסֶּלֶף דְרַבּוֹ, וְעַל ה' וְעַתָּה לְבִי." וְתִיב
 15 רַבִּי יוֹחָנָן וְקָא מְתַפְּהֵי. אָמַר: "מִי אֵיפָא מִיּוֹד דְּרִיתִיב
 16 בְּתוֹבִי דְלָא רְמִיזוּ בְּאִרְוִיתָא?" אָמַר לֵיהּ: "אֲנִי הֵא
 17 מִי לֹא רְמִיזוּ? וְהַכְּתִיב: 'יֵצֵא לָכֶם אִישׁ אֶל
 18 אֶחָיו לְאָמֹר: מַה זֶה עָשָׂה אֲלֵהֶם לְנִי?!" דִּל עֵינֵיה
 19 וְהוֹת בֵּיהּ. אֲתֵי אֵימָיָא אִמְרֵיהּ. אָמַר לֵיהּ: "הָא
 20 וְשֵׁרְתִּיב דְלָא יִעֲבֹד לְךָ דְּרַעֲבֵר לְאֻרְבִּי." אָמַר רַבִּי
 21 יוֹחָנָן: מָסַר בְּשִׁבְלֵי יוֹד. פְּרִנְסָה בְּשִׁבְלֵי רַבִּים. מָסַר
 22 בְּשִׁבְלֵי יוֹד, דְּרִיתִיב: "יִפְתַּח ה' לְךָ אֶת אוֹצְרוֹ הַזֶּה
 23 וְיִתֵּן לָתֶם מָסַר אֲרֻבִּי." פְּרִנְסָה בְּשִׁבְלֵי רַבִּים, דְּרִיתִיב: "הֲגַיְנוּ
 24 מִמִּטְרֵי לָכֶם לְחֶם." מִרְתִּיב: "רַבִּי יוֹסֵב בְּרַבִּי וְהוֹדָה
 25 אֲמִיר: שְׁלֹשָׁה פְּרִנְסִים מוֹכִיבִים עֲמִידוֹ לְיִשְׂרָאֵל, אֵלֶּי הָן:
 26 עֲנִן בּוֹכּוֹת אֲרֻחֵן. מִן בּוֹכּוֹת מִשָּׁה. מִתְּחֵי מָרִים, נִסְתַּלַּק
 27 הַבָּאָר. שְׁנָאֵמַר: 'יִתְמֵת שֵׁם מָרִים, וְכִתְבֵי בְּתַרְהֵי:
 28 'יְלֵא הוּהּ מִים לְעַדְהּ.' וְהוֹדָה בּוֹכּוֹת שְׁנֵיהֶן. מִת אֲרֻחֵן,
 29 וְנִסְתַּלַּקוּ עֲנִי כְבוֹד, שְׁנָאֵמַר: 'וְיִשְׁמַע הַגִּבְעוֹן, מִלֶּךְ עַרְדִּי.' מַה שְׁמוֹעֵיהּ שְׁמַעוּ? שְׁמַעוּ שְׁמַת אֲרֻחֵן
 30 וְנִסְתַּלַּקוּ עֲנִי כְבוֹד, וְכִסְבִּיר וְיִתְנֵה לוֹ רִשְׁתָּהּ לְחֶלְחֵם בְּיִשְׂרָאֵל. וְתִינֵי דְרִיתִיב: 'וְיֵצֵא כָּל הָעָרָה
 31 בִּי גֵזַע אֲרֻחֵן.' אָמַר רַבִּי אֶבְהוֹ: אֲתֵרִי: 'רַאֲמִי, אֵלֵיָא.' וְיִרְאִיָא, פְּרִדְרִישׁ רִישׁ לְקִישׁ. דְּאָמַר
 32 רִישׁ לְקִישׁ: "כִּי" מִשְׁמַשׁ בְּאַרְבַּע שְׁנוֹת: "אִי", "דְּלֵמָא", "אֵלֵיָא", "דְּהָא." הָרוּ שְׁנֵיהֶם בּוֹכּוֹת
 33 מִשָּׁה. מִת מִשָּׁה, נִסְתַּלַּקוּ עֲנִי, שְׁנָאֵמַר: "וְאֶתְרָה אֶת שְׁלֹשַׁת הָעֵינִים בִּירַח אֲרֻחֵן, וְכִי בִירַח
 34 אֲרֻחֵן? וְהֵלֵא מָרִים מִתְּחֵי בְּנִיָּן, וְאֲרֻחֵן בָּאֵב, וּמִשָּׁה בְּאַרְזֵי? אֵלֵיָא, מְלִמְרוּ שְׁנֵיהֶם שְׁלֹשׁ
 35 מִמְּנֵהוּ מוֹבּוֹת שְׁתַּנְּגוּ עַל יְדֵן, וְנִסְתַּלַּקוּ מִיּוֹן בִּירַח אֲרֻחֵן." אֵלֵיָא אֶשְׁמַחֵן פְּרִנְסָה בְּשִׁבְלֵי יוֹד!
 36 שְׁאֵי מִשָּׁה. בִּיּוֹן דְּרַבִּים הוּא בְּעֵי, בְּרַבִּים דְּמִי. רַב הוּאָן פִּר מִנְהוּן וְרַב שְׁמוּאֵל פִּר אִידִי וְרַב
 37 חֵיָא מוֹסְתַתֵּיָא הוּוּ שְׁכִיחֵי קְמִיה דְרַבָּא. כִּי נָה נְפִישֵׁה דְרַבָּא אָתוּ לְקַמְהֵי דְרַב פְּפֵא. כָּל אִמֵּית
 38 דְרַהֲתָ אָמַר לָהּ שְׁמַעְתָּא וְלֹא הוּוּ כִסְתַרָּה לָהּ, הוּוּ מְרִימֵי אֲרֻדִּי. חֲלַשׁ דְּעִתֵּיהּ.
 39 לַה, וְלֹא סִלַּק לָהּ שְׁמַעְתָּא רַבָּא.
 40 אֲקִרְהִי

תלמוד לומר עשב - פירושו שאם לא היו צריכים אלא לעשב אחד - יד על אותו עשב ועל שאר כל השדה לא ירד.

נהילא מקמי מיטרא - פירושו: גשם דק, וסימנך מהוללת. פירושו: שמתחילה יוצא המסלול ואחר כך ההולת. פירושו: שלא היו עושין כמו דרבנן, היאנא, היו כותשין החטין במכתש עד שנקלף כל הסוכין

מעל החטים, וכי היו מרקיזין על בני נפה היה הפסולת הסוכין שעליו יוצא ככתחילה, ואחר כך היה יוצא ההולת.

חריא דעני - פירושו: ריעי של עוים, שבתחלה ריעי גדול, וכשהוא פוסק מתרות ובל דק.

ואמר רבי יוחנן מעלייתו של הקדוש ברוך הוא כמאן כר' יהושע - פירושו: כרבי יהושע, דאמר: כל העולם כולו ממים העליונים הם שוחים, דאי כרבי אליעזר - הא אמר: מימי אוקיינוס הוא שוחה.

קרי

ל'איש'. ותניא: 'אי 'לאיש' יכול ל'בל ש'דויתו? תלמוד לומר: 'ש'דה. אי ש'דה, יכול ל'בל ה'שדה? תלמוד לומר: 'עשב'. בי הא דרב ד'ניאל בר קמינא. ת'ה ל'יה ת'חיא ג'נתא. כ'ל י'ומא, ת'ה א'ול ו'סיד לה. אמר: 'הא מ'ישרא ג'עיא מ'יא, והא מ'ישרא ל'א ג'עיא מ'יא'. ו'תא מ'יטרא ו'ק'שק'ן כ'ל ה'יא ד'מ'יעי ל'יה מ'יא. מאי 'ה' ע'שה ח'וויים? אמר רבי י'סי פ'רבי ת'נינא: מ'למד ש'כל צ'דיק ו'גדוץ ה'קדוש ב'רוך הוא ע'ושה לו ח'יו פ'ני ע'צמו. מאי 'ח'וויים? אמר רב ה'וד'ה: פ'ורחות. אמר רבי י'תנן: ס'מן ל'מ'סר פ'ורחות. מאי 'פ'ורחות? אמר רב פ'פא: ע'יבא ק'לישא ת'תי ע'יבא ס'מיכתא. אמר רב ה'וד'ה: נ'הילא מ'קמי מ'יטרא א'תי מ'יטרא.

כ'ת מ'יטרא פ'סיק מ'יטרא. מ'קמי מ'יטרא א'תי מ'יטרא, ו'סימנך מהוללתא. ד'בתר מ'יטרא פ'סיק מ'יטרא, ו'סימנך ח'ריא ד'עני. ע'ילא א'יקלע ל'בלל. ח'וא פ'ורחות. אמר להו: 'פ'נו מ'אני, ד'הש'תא א'תי מ'יטרא'. ל'סוף ל'א א'תי מ'יטרא. אמר: 'כי ה'יב ד'משק'רי כ'בלא, ה'כי מ'שק'רי מ'יטרו'הו, ע'ילא א'יקלע ל'בלל. ח'וי מ'לא צ'נא ד'תמ'רי כ'וזאן. אמר: 'מ'לא צ'נא ד'רוב'שא כ'וזאן, ו'כ'בלאי ל'א ע'סקן כ'אז'רייתא? ב'ל'ליא צ'ערוהו. אמר: 'מ'לא צ'נא ד'ס'פינא כ'וזאן, ו'כ'בלאי א'סקן כ'אז'רייתא? ת'ניא: 'רבי א'לעזר א'מר: כ'ל ה'עולם כ'ולו מ'מימי א'וקיינוס הוא ש'וח'ה, ש'נאמר: 'ואד י'עלה מן ה'ארץ וה'שקה את כ'ל פ'ני ה'ארמ'רה'. אמר לו רבי י'ושע: וה'לא מ'ימי א'וקיינוס מ'לוחין ה'ן? אמר לו: מ'מתקן כ'עבים. רבי י'ושע א'מר: כ'ל ה'עולם כ'ולו מ'מים ה'עליונים הוא ש'וח'ה, ש'נאמר: 'ל'מ'סר ה'שמים ת'שתת מ'ים'. א'לא מה א'ני מ'קיים 'ואד י'עלה מן ה'ארץ? מ'למד ש'הענינים מ'תג'רים וע'ולים ל'רועי, ופ'ותחין פ'יהן כ'נוד ו'מ'ק'בלין מ'י מ'סר, ש'נאמר: 'ז'קון מ'סר ל'אדו'. ו'מ'נ'קבות ה'ן כ'כ'ברה, ו'כ'את ו'מ'ח'שרות מ'ים על ג'פי כ'רקעו, ש'נאמר: 'ח'ש'רת מ'ים, ע'בי ש'ח'קים'. וא'ן ה'ן מ'יפה ל'מ'יפה א'לא כ'פמלא כ'ימא, ל'ל'מדך ש'גדול י'ום ה'שמים כ'יום ש'נבראו בו ה'שמים ו'ארץ, ש'נאמר: ע'שה ג'דלות עד א'ין ח'קר'. ו'כת'יב: 'ה'ת'ן מ'סר על פ'ני א'רץ'. ו'כת'יב ת'ל'ן: 'ה'לוא ד'עמ'ת? א'ם ל'א ש'מעת? א'להי ע'ולם, ה' א'ין ח'קר ל'תג'בתו? ו'כת'יב: 'מ'כ'ן ה'רים כ'בהו, ו'ג'ו'... כ'מאן א'ולא הא ד'כת'יב: 'מ'שק'ה ה'רים מ'עליו'תו? וא'מר רבי י'תנן: מ'עליו'תו של ה'קדוש ב'רוך הוא. כ'מאן? כ'רבי י'ושע, ר'בי א'לעזר? כ'יון ד'ס'קן ל'התם 'מ'שק'ה מ'עליו'תו? ק'רי להו, ד'אי ל'א ת'ימא ה'כי, 'א'בך ו'ע'פר מ'ן ה'שמים' ה'יבי מ'שפ'תה ל'ה? א'לא, כ'יון ד'מד'לי ל'התם, 'מ'ן ה'שמים' ק'רי ל'יה. ה'כא נ'מ, ד'ס'קן ל'התם, 'מ'עליו'תו? ק'רי ל'יה. כ'מאן א'ולא ה'א ד'אמר רבי ת'ניא: 'כ'נס כ'נר מ'י ה'ים; נ'תן כ'אז'רות ת'הומות'. מ'י ג'רם ל'אז'רות ש'ת'מלאו כ'ר? ת'הומות. ר'בי א'לעזר? ה'וא כ'ב'ריו

אקריה - היו מקרין אותו מקרא זה בחלום; ואבודת את שלשת הרועים בירח אחד, שרועין לעשנן בשמים, משום דמכספין ליה. קבל עליו - רב שמי שתקומא מלקשות עדי. יכול לבל - כלומר, יכול אין נתן מטר אלא אם כן דבלי צריכין לו. תלמוד לומר לאיש - אפילו בשביל אחד. אי לאיש יורד על שדה

צריך לכל שדותיו. תלמוד לומר שדה - אפילו אינו צריך אלא בשדה אחד. אי בשדה יכול עדי שצריך לכל השדה תלמוד לומר עשב - אפילו אינו צריך אלא לעשב אחד, ועשב) בשביל ירק אחד יורד עליו מטר. ויביר - מעיין. מיטרא - שרונה. עושה לו חוץ - לכל צדיק

הבא בעולם הזה, להריק לו גשמים על שדותיו. בירשא בעינא נאי 'חויים' לשון רבים, וחדר בעי ומאי נעוה חויים, מאי נעוה דקרי חוידי? הכי גרסינן: עיבא קליש'תא דתתי עיבא סמיכתא - דתותו עיבא - כלפי הארץ. תיילא - כמו קיטנא נהילא (תולין נאב) שדא דקרי, גשמים דקם כמקנא נהילא, שדאי דקת, הבאין תחילה למטר, ואח"כ בא מטר. אחי מיטרא - גשמים יורדין לרוב, ואין פוסקין מטר. אבל בא מטר תחילה ומתחילין דקן לבא - פוסקין מיד.

מהוללת - שמתחילה יוצא קמח דק ולבסוף סוכין נסין. חריא דעני - ריעי של עוים. בתחילה יוצאה גסה, ולבסוף דקה, ופוסק דהמי - דבש עשין מתן, ובלבד לא עסקי - כלומר, יכולין הן לעסוק תמיד, שיש להן מנוחת בול ובלא טורח. מעצרים - בשלשול, דאמר (גיטין ע"ג): תמר משתן ומשליק, צנא צנא דסביני כוזאן - שמתוך שלקוין אותו כולו אובלין מתן הרבה, ומצרים אותו. פסיבי אוקיינוס - כלומר: ממים של מטה, ולא ממים של מעלה, שנאמר 'זאד יעלה מן הארץ, ששתה בארץ ועלה מלוחין הן - ואין תבואה גדולה מתן, יזקו פשי' מטה, ורקיעו מציצאן מים לעבים, יזקו - כמו 'יזוקו', 'צק לעם ויאבלו (מלכים ב ד) השרת תם עבי שחקים - העבים מחשירין, כלומר: משירין הבמים הארץ, ללמדך - אקרא דלסקן אתי, ואומר מוכן הרים - לא ורסיןן הבא, כרבי י'ושע - דאמר ממים העליונים, ואמר רבי יוחנן מעליותו של מעלה - כלומר ממים העליונים, ורבי יוחנן מעליותם אתא לאשמועינן, דאי לאו רבי יוחנן - ודי אמאינן דהכי אקמר: מעלות שחוקש ברוך הוא עומד בהם הוא משקה אותן למטה, ולעולם הבאים מאוקיינוס. ודי א'לעזר - אמר לעולם מעליותו של הקדוש ברוך הוא, כרבי יוחנן וכו', תהושות - מים של מטה, כדרכיבן ד'תומות יבסיו'תו (שמות טו), כב'ריו

אקריה בתלמיה: 'ואכתור את שלש'ת הרועים'. ל'מ'חר, כ'י ה'וו מ'פ'סרו מ'ניה, א'מר להו: 'ל'ילו ר'בנן כ'ש'ל'מ'יא'. ר'ב ש'ימי כ'ר א'ש' ת'ה ש'כ'י'ו מ'ק'ויה ד'רב פ'פא. ת'ה מ'ק'ש'י ל'יה מ'וכ'א. ו'ומא ח'ד, ח'ויה ד'נפ'ל על א'פיה. ש'מ'עויה ד'אמר: 'ד'ח'מ'נא ל'יצ'ון מ'כ'ס'ופ'א ד'ש'מ'י'. ק'בול ע'לה ש'ת'יק'ומא, ותו ל'א א'ק'ש'י ל'יה. ו'אף ר'ש ל'ק'יש כ'כ'ר מ'סר כ'ש'ב'יל י'חיד. ד'אמר ר'יש ל'ק'יש: מ'נ'ון ל'מ'סר כ'ש'ב'יל י'חיד? ד'כת'יב: 'ש'אלו מ'ה' מ'סר כ'עת מ'ל'ק'ש'י; ה' ע'שה ח'וויים, ו'מ'סר ג'שם י'תן ל'הם; ל'איש ע'שב כ'ש'דה'. י'כול ל'מ'ל? ת'למוד ל'ומר:

ל'איש'. ותניא: 'אי 'לאיש' יכול ל'בל ש'דויתו? תלמוד לומר: 'ש'דה. אי ש'דה, יכול ל'בל ה'שדה? תלמוד לומר: 'עשב'. בי הא דרב ד'ניאל בר קמינא. ת'ה ל'יה ת'חיא ג'נתא. כ'ל י'ומא, ת'ה א'ול ו'סיד לה. אמר: 'הא מ'ישרא ג'עיא מ'יא, והא מ'ישרא ל'א ג'עיא מ'יא'. ו'תא מ'יטרא ו'ק'שק'ן כ'ל ה'יא ד'מ'יעי ל'יה מ'יא. מאי 'ה' ע'שה ח'וויים? אמר רבי י'סי פ'רבי ת'נינא: מ'למד ש'כל צ'דיק ו'גדוץ ה'קדוש ב'רוך הוא ע'ושה לו ח'יו פ'ני ע'צמו. מאי 'ח'וויים? אמר רב ה'וד'ה: פ'ורחות. אמר רבי י'תנן: ס'מן ל'מ'סר פ'ורחות. מאי 'פ'ורחות? אמר רב פ'פא: ע'יבא ק'לישא ת'תי ע'יבא ס'מיכתא. אמר רב ה'וד'ה: נ'הילא מ'קמי מ'יטרא א'תי מ'יטרא.

כ'ת מ'יטרא פ'סיק מ'יטרא. מ'קמי מ'יטרא א'תי מ'יטרא, ו'סימנך מהוללתא. ד'בתר מ'יטרא פ'סיק מ'יטרא, ו'סימנך ח'ריא ד'עני. ע'ילא א'יקלע ל'בלל. ח'וא פ'ורחות. אמר להו: 'פ'נו מ'אני, ד'הש'תא א'תי מ'יטרא'. ל'סוף ל'א א'תי מ'יטרא. אמר: 'כי ה'יב ד'משק'רי כ'בלא, ה'כי מ'שק'רי מ'יטרו'הו, ע'ילא א'יקלע ל'בלל. ח'וי מ'לא צ'נא ד'תמ'רי כ'וזאן. אמר: 'מ'לא צ'נא ד'רוב'שא כ'וזאן, ו'כ'בלאי ל'א ע'סקן כ'אז'רייתא? ב'ל'ליא צ'ערוהו. אמר: 'מ'לא צ'נא ד'ס'פינא כ'וזאן, ו'כ'בלאי א'סקן כ'אז'רייתא? ת'ניא: 'רבי א'לעזר א'מר: כ'ל ה'עולם כ'ולו מ'מימי א'וקיינוס הוא ש'וח'ה, ש'נאמר: 'ואד י'עלה מן ה'ארץ וה'שקה את כ'ל פ'ני ה'ארמ'רה'. אמר לו רבי י'ושע: וה'לא מ'ימי א'וקיינוס מ'לוחין ה'ן? אמר לו: מ'מתקן כ'עבים. רבי י'ושע א'מר: כ'ל ה'עולם כ'ולו מ'מים ה'עליונים הוא ש'וח'ה, ש'נאמר: 'ל'מ'סר ה'שמים ת'שתת מ'ים'. א'לא מה א'ני מ'קיים 'ואד י'עלה מן ה'ארץ? מ'למד ש'הענינים מ'תג'רים וע'ולים ל'רועי, ופ'ותחין פ'יהן כ'נוד ו'מ'ק'בלין מ'י מ'סר, ש'נאמר: 'ז'קון מ'סר ל'אדו'. ו'מ'נ'קבות ה'ן כ'כ'ברה, ו'כ'את ו'מ'ח'שרות מ'ים על ג'פי כ'רקעו, ש'נאמר: 'ח'ש'רת מ'ים, ע'בי ש'ח'קים'. וא'ן ה'ן מ'יפה ל'מ'יפה א'לא כ'פמלא כ'ימא, ל'ל'מדך ש'גדול י'ום ה'שמים כ'יום ש'נבראו בו ה'שמים ו'ארץ, ש'נאמר: ע'שה ג'דלות עד א'ין ח'קר'. ו'כת'יב: 'ה'ת'ן מ'סר על פ'ני א'רץ'. ו'כת'יב ת'ל'ן: 'ה'לוא ד'עמ'ת? א'ם ל'א ש'מעת? א'להי ע'ולם, ה' א'ין ח'קר ל'תג'בתו? ו'כת'יב: 'מ'כ'ן ה'רים כ'בהו, ו'ג'ו'... כ'מאן א'ולא ה'א ד'כת'יב: 'מ'שק'ה ה'רים מ'עליו'תו? וא'מר רבי י'תנן: מ'עליו'תו של ה'קדוש ב'רוך הוא. כ'מאן? כ'רבי י'ושע, ר'בי א'לעזר? כ'יון ד'ס'קן ל'התם 'מ'שק'ה מ'עליו'תו? ק'רי להו, ד'אי ל'א ת'ימא ה'כי, 'א'בך ו'ע'פר מ'ן ה'שמים' ה'יבי מ'שפ'תה ל'ה? א'לא, כ'יון ד'מד'לי ל'התם, 'מ'ן ה'שמים' ק'רי ל'יה. ה'כא נ'מ, ד'ס'קן ל'התם, 'מ'עליו'תו? ק'רי ל'יה. כ'מאן א'ולא ה'א ד'אמר רבי ת'ניא: 'כ'נס כ'נר מ'י ה'ים; נ'תן כ'אז'רות ת'הומות'. מ'י ג'רם ל'אז'רות ש'ת'מלאו כ'ר? ת'הומות. ר'בי א'לעזר? ה'וא כ'ב'ריו

אקריה בתלמיה: 'ואכתור את שלש'ת הרועים'. ל'מ'חר, כ'י ה'וו מ'פ'סרו מ'ניה, א'מר להו: 'ל'ילו ר'בנן כ'ש'ל'מ'יא'. ר'ב ש'ימי כ'ר א'ש' ת'ה ש'כ'י'ו מ'ק'ויה ד'רב פ'פא. ת'ה מ'ק'ש'י ל'יה מ'וכ'א. ו'ומא ח'ד, ח'ויה ד'נפ'ל על א'פיה. ש'מ'עויה ד'אמר: 'ד'ח'מ'נא ל'יצ'ון מ'כ'ס'ופ'א ד'ש'מ'י'. ק'בול ע'לה ש'ת'יק'ומא, ותו ל'א א'ק'ש'י ל'יה. ו'אף ר'ש ל'ק'יש כ'כ'ר מ'סר כ'ש'ב'יל י'חיד. ד'אמר ר'יש ל'ק'יש: מ'נ'ון ל'מ'סר כ'ש'ב'יל י'חיד? ד'כת'יב: 'ש'אלו מ'ה' מ'סר כ'עת מ'ל'ק'ש'י; ה' ע'שה ח'וויים, ו'מ'סר ג'שם י'תן ל'הם; ל'איש ע'שב כ'ש'דה'. י'כול ל'מ'ל? ת'למוד ל'ומר:

ל'איש'. ותניא: 'אי 'לאיש' יכול ל'בל ש'דויתו? תלמוד לומר: 'ש'דה. אי ש'דה, יכול ל'בל ה'שדה? תלמוד לומר: 'עשב'. בי הא דרב ד'ניאל בר קמינא. ת'ה ל'יה ת'חיא ג'נתא. כ'ל י'ומא, ת'ה א'ול ו'סיד לה. אמר: 'הא מ'ישרא ג'עיא מ'יא, והא מ'ישרא ל'א ג'עיא מ'יא'. ו'תא מ'יטרא ו'ק'שק'ן כ'ל ה'יא ד'מ'יעי ל'יה מ'יא. מאי 'ה' ע'שה ח'וויים? אמר רבי י'סי פ'רבי ת'נינא: מ'למד ש'כל צ'דיק ו'גדוץ ה'קדוש ב'רוך הוא ע'ושה לו ח'יו פ'ני ע'צמו. מאי 'ח'וויים? אמר רב ה'וד'ה: פ'ורחות. אמר רבי י'תנן: ס'מן ל'מ'סר פ'ורחות. מאי 'פ'ורחות? אמר רב פ'פא: ע'יבא ק'לישא ת'תי ע'יבא ס'מיכתא. אמר רב ה'וד'ה: נ'הילא מ'קמי מ'יטרא א'תי מ'יטרא.

כ'ת מ'יטרא פ'סיק מ'יטרא. מ'קמי מ'יטרא א'תי מ'יטרא, ו'סימנך מהוללתא. ד'בתר מ'יטרא פ'סיק מ'יטרא, ו'סימנך ח'ריא ד'עני. ע'ילא א'יקלע ל'בלל. ח'וא פ'ורחות. אמר להו: 'פ'נו מ'אני, ד'הש'תא א'תי מ'יטרא'. ל'סוף ל'א א'תי מ'יטרא. אמר: 'כי ה'יב ד'משק'רי כ'בלא, ה'כי מ'שק'רי מ'יטרו'הו, ע'ילא א'יקלע ל'בלל. ח'וי מ'לא צ'נא ד'תמ'רי כ'וזאן. אמר: 'מ'לא צ'נא ד'רוב'שא כ'וזאן, ו'כ'בלאי ל'א ע'סקן כ'אז'רייתא? ב'ל'ליא צ'ערוהו. אמר: 'מ'לא צ'נא ד'ס'פינא כ'וזאן, ו'כ'בלאי א'סקן כ'אז'רייתא? ת'ניא: 'רבי א'לעזר א'מר: כ'ל ה'עולם כ'ולו מ'מימי א'וקיינוס הוא ש'וח'ה, ש'נאמר: 'ואד י'עלה מן ה'ארץ וה'שקה את כ'ל פ'ני ה'ארמ'רה'. אמר לו רבי י'ושע: וה'לא מ'ימי א'וקיינוס מ'לוחין ה'ן? אמר לו: מ'מתקן כ'עבים. רבי י'ושע א'מר: כ'ל ה'עולם כ'ולו מ'מים ה'עליונים הוא ש'וח'ה, ש'נאמר: 'ל'מ'סר ה'שמים ת'שתת מ'ים'. א'לא מה א'ני מ'קיים 'ואד י'עלה מן ה'ארץ? מ'למד ש'הענינים מ'תג'רים וע'ולים ל'רועי, ופ'ותחין פ'יהן כ'נוד ו'מ'ק'בלין מ'י מ'סר, ש'נאמר: 'ז'קון מ'סר ל'אדו'. ו'מ'נ'קבות ה'ן כ'כ'ברה, ו'כ'את ו'מ'ח'שרות מ'ים על ג'פי כ'רקעו, ש'נאמר: 'ח'ש'רת מ'ים, ע'בי ש'ח'קים'. וא'ן ה'ן מ'יפה ל'מ'יפה א'לא כ'פמלא כ'ימא, ל'ל'מדך ש'גדול י'ום ה'שמים כ'יום ש'נבראו בו ה'שמים ו'ארץ, ש'נאמר: ע'שה ג'דלות עד א'ין ח'קר'. ו'כת'יב: 'ה'ת'ן מ'סר על פ'ני א'רץ'. ו'כת'יב ת'ל'ן: 'ה'לוא ד'עמ'ת? א'ם ל'א ש'מעת? א'להי ע'ולם, ה' א'ין ח'קר ל'תג'בתו? ו'כת'יב: 'מ'כ'ן ה'רים כ'בהו, ו'ג'ו'... כ'מאן א'ולא ה'א ד'כת'יב: 'מ'שק'ה ה'רים מ'עליו'תו? וא'מר רבי י'תנן: מ'עליו'תו של ה'קדוש ב'רוך הוא. כ'מאן? כ'רבי י'ושע, ר'בי א'לעזר? כ'יון ד'ס'קן ל'התם 'מ'שק'ה מ'עליו'תו? ק'רי להו, ד'אי ל'א ת'ימא ה'כי, 'א'בך ו'ע'פר מ'ן ה'שמים' ה'יבי מ'שפ'תה ל'ה? א'לא, כ'יון ד'מד'לי ל'התם, 'מ'ן ה'שמים' ק'רי ל'יה. ה'כא נ'מ, ד'ס'קן ל'התם, 'מ'עליו'תו? ק'רי ל'יה. כ'מאן א'ולא ה'א ד'אמר רבי ת'ניא: 'כ'נס כ'נר מ'י ה'ים; נ'תן כ'אז'רות ת'הומות'. מ'י ג'רם ל'אז'רות ש'ת'מלאו כ'ר? ת'הומות. ר'בי א'לעזר? ה'וא כ'ב'ריו

אקריה בתלמיה: 'ואכתור את שלש'ת הרועים'. ל'מ'חר, כ'י ה'וו מ'פ'סרו מ'ניה, א'מר להו: 'ל'ילו ר'בנן כ'ש'ל'מ'יא'. ר'ב ש'ימי כ'ר א'ש' ת'ה ש'כ'י'ו מ'ק'ויה ד'רב פ'פא. ת'ה מ'ק'ש'י ל'יה מ'וכ'א. ו'ומא ח'ד, ח'ויה ד'נפ'ל על א'פיה. ש'מ'עויה ד'אמר: 'ד'ח'מ'נא ל'יצ'ון מ'כ'ס'ופ'א ד'ש'מ'י'. ק'בול ע'לה ש'ת'יק'ומא, ותו ל'א א'ק'ש'י ל'יה. ו'אף ר'ש ל'ק'יש כ'כ'ר מ'סר כ'ש'ב'יל י'חיד. ד'אמר ר'יש ל'ק'יש: מ'נ'ון ל'מ'סר כ'ש'ב'יל י'חיד? ד'כת'יב: 'ש'אלו מ'ה' מ'סר כ'עת מ'ל'ק'ש'י; ה' ע'שה ח'וויים, ו'מ'סר ג'שם י'תן ל'הם; ל'איש ע'שב כ'ש'דה'. י'כול ל'מ'ל? ת'למוד ל'ומר:

ל'איש'. ותניא: 'אי 'לאיש' יכול ל'בל ש'דויתו? תלמוד לומר: 'ש'דה. אי ש'דה, יכול ל'בל ה'שדה? תלמוד לומר: 'עשב'. בי הא דרב ד'ניאל בר קמינא. ת'ה ל'יה ת'חיא ג'נתא. כ'ל י'ומא, ת'ה א'ול ו'סיד לה. אמר: 'הא מ'ישרא ג'עיא מ'יא, והא מ'ישרא ל'א ג'עיא מ'יא'. ו'תא מ'יטרא ו'ק'שק'ן כ'ל ה'יא ד'מ'יעי ל'יה מ'יא. מאי 'ה' ע'שה ח'וויים? אמר רבי י'סי פ'רבי ת'נינא: מ'למד ש'כל צ'דיק ו'גדוץ ה'קדוש ב'רוך הוא ע'ושה לו ח'יו פ'ני ע'צמו. מאי 'ח'וויים? אמר רב ה'וד'ה: פ'ורחות. אמר רבי י'תנן: ס'מן ל'מ'סר פ'ורחות. מאי 'פ'ורחות? אמר רב פ'פא: ע'יבא ק'לישא ת'תי ע'יבא ס'מיכתא. אמר רב ה'וד'ה: נ'הילא מ'קמי מ'יטרא א'תי מ'יטרא.

כ'ת מ'יטרא פ'סיק מ'יטרא. מ'קמי מ'יטרא א'תי מ'יטרא, ו'סימנך מהוללתא. ד'בתר מ'יטרא פ'סיק מ'יטרא, ו'סימנך ח'ריא ד'עני. ע'ילא א'יקלע ל'בלל. ח'וא פ'ורחות. אמר להו: 'פ'נו מ'אני, ד'הש'תא א'תי מ'יטרא'. ל'סוף ל'א א'תי מ'יטרא. אמר: 'כי ה'יב ד'משק'רי כ'בלא, ה'כי מ'שק'רי מ'יטרו'הו, ע'ילא א'יקלע ל'בלל. ח'וי מ'לא צ'נא ד'תמ'רי כ'וזאן. אמר: 'מ'לא צ'נא ד'רוב'שא כ'וזאן, ו'כ'בלאי ל'א ע'סקן כ'אז'רייתא? ב'ל'ליא צ'ערוהו. אמר: 'מ'לא צ'נא ד'ס'פינא כ'וזאן, ו'כ'בלאי א'סקן כ'אז'רייתא? ת'ניא: 'רבי א'לעזר א'מר: כ'ל ה'עולם כ'ולו מ'מימי א'וקיינוס הוא ש'וח'ה, ש'נאמר: 'ואד י'עלה מן ה'ארץ וה'שקה את כ'ל פ'ני ה'ארמ'רה'. אמר לו רבי י'ושע: וה'לא מ'ימי א'וקיינוס מ'לוחין ה'ן? אמר לו: מ'מתקן כ'עבים. רבי י'ושע א'מר: כ'ל ה'עולם כ'ולו מ'מים ה'עליונים הוא ש'וח'ה, ש'נאמר: 'ל'מ'סר ה'שמים ת'שתת מ'ים'. א'לא מה א'ני מ'קיים 'ואד י'עלה מן ה'ארץ? מ'למד ש'הענינים מ'תג'רים וע'ולים ל'רועי, ופ'ותחין פ'יהן כ'נוד ו'מ'ק'בלין מ'י מ'סר, ש'נאמר: 'ז'קון מ'סר ל'אדו'. ו'מ'נ'קבות ה'ן כ'כ'ברה, ו'כ'את ו'מ'ח'שרות מ'ים על ג'פי כ'רקעו, ש'נאמר: 'ח'ש'רת מ'ים, ע'בי ש'ח'קים'. וא'ן ה'ן מ'יפה ל'מ'יפה א'לא כ'פמלא כ'ימא, ל'ל'מדך ש'גדול י'ום ה'שמים כ'יום ש'נבראו בו ה'שמים ו'ארץ, ש'נאמר: ע'שה ג'דלות עד א'ין ח'קר'. ו'כת'יב: 'ה'ת'ן מ'סר על פ'ני א'רץ'. ו'כת'יב ת'ל'ן: 'ה'לוא ד'עמ'ת? א'ם ל'א ש'מעת? א'להי ע'ולם, ה' א'ין ח'קר ל'תג'בתו? ו'כת'יב: 'מ'כ'ן ה'רים כ'בהו, ו'ג'ו'... כ'מאן א'ולא ה'א ד'כת'יב: 'מ'שק'ה ה'רים מ'עליו'תו? וא'מר רבי י'תנן: מ'עליו'תו של ה'קדוש ב'רוך הוא. כ'מאן? כ'רבי י'ושע, ר'בי א'לעזר? כ'יון ד'ס'קן ל'התם 'מ'שק'ה מ'עליו'תו? ק'רי להו, ד'אי ל'א ת'ימא ה'כי, 'א'בך ו'ע'פר מ'ן ה'שמים' ה'יבי מ'שפ'תה ל'ה? א'לא, כ'יון ד'מד'לי ל'התם, 'מ'ן ה'שמים' ק'רי ל'יה. ה'כא נ'מ, ד'ס'קן ל'התם, 'מ'עליו'תו? ק'רי ל'יה. כ'מאן א'ולא ה'א ד'אמר רבי ת'ניא: 'כ'נס כ'נר מ'י ה'ים; נ'תן כ'אז'רות ת'הומות'. מ'י ג'רם ל'אז'רות ש'ת'מלאו כ'ר? ת'הומות. ר'בי א'לעזר? ה'וא כ'ב'ריו

אקריה בתלמיה: 'ואכתור את שלש'ת הרועים'. ל'מ'חר, כ'י ה'וו מ'פ'סרו מ'ניה, א'מר להו: 'ל'ילו ר'בנן כ'ש'ל'מ'יא'. ר'ב ש'ימי כ'ר א'ש' ת'ה ש'כ'י'ו מ'ק'ויה ד'רב פ'פא. ת'ה מ'ק'ש'י ל'יה מ'וכ'א. ו'ומא ח'ד, ח'ויה ד'נפ'ל על א'פיה. ש'מ'עויה ד'אמר: 'ד'ח'מ'נא ל'יצ'ון מ'כ'ס'ופ'א ד'ש'מ'י'. ק'בול ע'לה ש'ת'יק'ומא, ותו ל'א א'ק'ש'י ל'יה. ו'אף ר'ש ל'ק'יש כ'כ'ר מ'סר כ'ש'ב'יל י'חיד. ד'אמר ר'יש ל'ק'יש: מ'נ'ון ל'מ'סר כ'ש'ב'יל י'חיד? ד'כת'יב: 'ש'אלו מ'ה' מ'סר כ'עת מ'ל'ק'ש'י; ה' ע'שה ח'וויים, ו'מ'סר ג'שם י'תן ל'הם; ל'איש ע'שב כ'ש'דה'. י'כול ל'מ'ל? ת'למוד ל'ומר:

ל'איש'. ותניא: 'אי 'לאיש' יכול ל'בל ש'דויתו? תלמוד לומר: 'ש'דה. אי ש'דה, יכול ל'בל ה'שדה? תלמוד לומר: 'עשב'. בי הא דרב ד'ניאל בר קמינא. ת'ה ל'יה ת'חיא ג'נתא. כ'ל י'ומא, ת'ה א'ול ו'סיד לה. אמר: 'הא מ'ישרא ג'עיא מ'יא, והא מ'ישרא ל'א ג'עיא מ'יא'. ו'תא מ'יטרא ו'ק'שק'ן כ'ל ה'יא ד'מ'יעי ל'יה מ'יא. מאי 'ה' ע'שה ח'וויים? אמר רבי י'סי פ'רבי ת'נינא: מ'למד ש'כל צ'דיק ו'גדוץ ה'קדוש ב'רוך הוא ע'ושה לו ח'יו פ'ני ע'צמו. מאי 'ח'וויים? אמר רב ה'וד'ה: פ'ורחות. אמר רבי י'תנן: ס'מן ל'מ'סר פ'ורחות. מאי 'פ'ורחות? אמר רב פ'פא: ע'יבא ק'לישא ת'תי ע'יבא ס'מיכתא. אמר רב ה'וד'ה: נ'הילא מ'קמי מ'יטרא א'תי מ'יטרא.

כ'ת מ'יטרא פ'סיק מ'יטרא. מ'קמי מ'יטרא א'תי מ'יטרא, ו'סימנך מהוללתא. ד'בתר מ'יטרא פ'סיק מ'יטרא, ו'סימנך ח'ריא ד'עני. ע'ילא א'יקלע ל'בלל. ח'וא פ'ורחות. אמר להו: 'פ'נו מ'אני, ד'הש'תא א'תי מ'יטרא'. ל'סוף ל'א א'תי מ'יטרא. אמר: 'כי ה'יב ד'משק'רי כ'בלא, ה'כי מ'שק'רי מ'יטרו'הו, ע'ילא א'יקלע ל'בלל. ח'וי מ'לא צ'נא ד'תמ'רי כ'וזאן. אמר: 'מ'לא צ'נא ד'רוב'שא כ'וזאן, ו'כ'בלאי ל'א ע'סקן כ'אז'רייתא? ב'ל'ליא צ'ערוהו. אמר: 'מ'לא צ'נא ד'ס'פינא כ'וזאן, ו'כ'בלאי א'סקן כ'אז'רייתא? ת'ניא: 'רבי א'לעזר א'מר: כ'ל ה'עולם כ'ולו מ'מימי א'וקיינוס הוא ש'וח'ה, ש'נאמר: 'ואד י'עלה מן ה'ארץ וה'שקה את כ'ל פ'ני ה'ארמ'רה'. אמר לו רבי י'ושע: וה'לא מ'ימי א'וקיינוס מ'לוחין ה'ן? אמר לו: מ'מתקן כ'עבים. רבי י'ושע א'מר: כ'ל ה'עולם כ'ולו מ'מים ה'עליונים הוא ש'וח'ה, ש'נאמר: 'ל'מ'סר ה'שמים ת'שתת מ'ים'. א'לא מה א'ני מ'קיים 'ואד י'עלה מן ה'ארץ? מ'למד ש'הענינים מ'תג'רים וע'ולים ל'רועי, ופ'ותחין פ'יהן כ'נוד ו'מ'ק'בלין מ'י מ'סר, ש'נאמר: 'ז'קון מ'סר ל'אדו'. ו'מ'נ'קבות ה'ן כ'כ'ברה, ו'כ'את ו'מ'ח'שרות מ'ים על ג'פי כ'רקעו, ש'נאמר: 'ח'ש'רת מ'ים, ע'בי ש'ח'קים'. וא'ן ה'ן מ'יפה ל'מ'יפה א'לא כ'פמלא כ'ימא, ל'ל'מדך ש'גדול י'ום ה'שמים כ'יום ש'נבראו בו ה'שמים ו'ארץ, ש'נאמר: ע'שה ג'דלות עד א'ין ח'קר'. ו'כת'יב: 'ה'ת'ן מ'סר על פ'ני א'רץ'. ו'כת'יב ת'ל'ן: 'ה'לוא ד'עמ'ת? א'ם ל'א ש'מעת? א'להי ע'ולם, ה' א'ין ח'קר ל'תג'בתו? ו'כת'יב: 'מ'כ'ן ה'רים כ'בהו, ו'ג'ו'... כ'מאן א'ולא ה'א ד'כת'יב: 'מ'שק'ה ה'רים מ'עליו'תו? וא'מר רבי י'תנן: מ'עליו'תו של ה'קדוש ב'רוך הוא. כ'מאן? כ'רבי י'ושע, ר'בי א'לעזר? כ'יון ד'ס'קן ל'התם 'מ'שק'ה מ'עליו'תו? ק'רי להו, ד'אי ל'א ת'ימא ה'כי, 'א'בך ו'ע'פר מ'ן ה'שמים' ה'יבי מ'שפ'תה ל'ה? א'לא, כ'יון ד'מד'לי ל'התם, 'מ'ן ה'שמים' ק'רי ל'יה. ה'כא נ'מ, ד'ס'קן ל'התם, 'מ'עליו'תו? ק'רי ל'יה. כ'מאן א'ולא ה'א ד'אמר רבי ת'ניא: 'כ'נס כ'נר מ'י ה'ים; נ'תן כ'אז'רות ת'הומות'. מ'י ג'רם ל'אז'רות ש'ת'מלאו כ'ר? ת'הומות. ר'בי א'לעזר? ה'וא כ'ב'ריו

אקריה בתלמיה: 'ואכתור את שלש'ת הרועים'. ל'מ'חר, כ'י ה'וו מ'פ'סרו מ'ניה, א'מר להו: 'ל'ילו ר'בנן כ'ש'ל'מ'יא'. ר'ב ש'ימי כ'ר א'ש' ת'ה ש'כ'י'ו מ'ק'ויה ד'רב פ'פא. ת'ה מ'ק'ש'י ל'יה מ'וכ'א. ו'ומא ח'ד, ח'ויה ד'נפ'ל על א'פיה. ש'מ'עויה ד'אמר: 'ד'ח'מ'נא ל'יצ'ון מ'כ'ס'ופ'א ד'ש'מ'י'. ק'בול ע'לה ש'ת'יק'ומא, ותו ל'א א'ק'ש'י ל'יה. ו'אף ר'ש ל'ק'יש כ'כ'ר מ'סר כ'ש'ב'יל י'חיד. ד'אמר ר'יש ל'ק'יש: מ'נ'ון ל'מ'סר כ'ש'ב'יל י'חיד? ד'כת'יב: 'ש'אלו מ'ה' מ'סר כ'עת מ'ל'ק'ש'י; ה' ע'שה ח'וויים, ו'מ'סר ג'שם י'תן ל'הם; ל'איש ע'שב כ'ש'דה'. י'כול ל'מ'ל? ת'למוד ל'ומר:

ל'איש'. ותניא: 'אי 'לאיש' יכול ל'בל ש

תענית, מאימתי – פרק ראשון דף י עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל" – (שטיינזליץ) קמא רש"י

1 כביריתו של עולם – תביב, שהיה כל העולם שטוף במים, וחקדוש ברוך הוא כונס
 2 במקום אחד כמכניס מים בנאר, שנתנם בארצות, ודכתיב 'נתון בארצות החיות', שם
 3 חל וברו ארעז לים, שפירוש המציאת – מה שנשאר בעבים אחר שתחתיו, על פני ארץ
 4 ארץ ישראל. תחילה שותה – שם וירדו הגשמים תחלה, כך שמעתי, השרית מים
 5 וחסבת מים – שני מקראות, קח דוד בחללים
 6 ודוד בשואל, בירוב דוד, הכי נרסקין, שקיל
 7 חב ושרא, אייש – כלומר, קח חב שבמלת
 8 חשבת, וצרפו על מלת חשרת, וקרי כך
 9 ובהשרת – שמתקן ומכשיר בעבים, השוך
 10 עני מניאן מיוזר – והיינו דכתיב חשבת מים,
 11 נהור עני – כשהשנה קלש ועזין מיוזר,
 12 ומכלל חשוק סניאן, אתה למה, אבל נהור
 13 ועזיר, וחסרת – לישון שיהיה, כמו שארין
 14 דוד (שבת ז"א), כן בדרוש ברוך רבי יהושע
 15 לעיל, אבל חשבת מיבעי ליה לחבי ולהכי
 16 במספר חן הליון – אין תוח על שם דבר,
 17 אלא מכוונת ועמודות במין בריכה, ותליות
 18 במאמר של הקדוש ברוך הוא, ופירושן י'
 19 נשמים – משום לישנא דקרא וקט דבי, משום
 20 דכתיב "מפרי מעשך תשבע הארץ."
 21 ופירושיה, כלומר מועדת המים, שאן חסרין
 22 כלום דכתיב (תהלים סד) "פלא אלהים מלא
 23 מים כל שעה, וחקרן קימה, ופירושן י'
 24 נשמים, וכן מפורש בבראשית רבה, והיינו יואן
 25 מקין – סימן לדבר שכן עין שותה מן הגשמים
 26 תחלה, ודכתיב 'ויהי יואן מעין לחשוקת את כל
 27 הגן, וכל הארבעת יבית בור – כל'
 28 שמשקן במימי בית בור יוכלן לחשוקת
 29 בתמימי שיעור וירעת תרסק, שזוא אחד
 30 משישם בבית בור, ורבי נחמי, עלם אחד משישם
 31 בגן עדן, ודיל במתנית הגעני המשקן את
 32 הגן, קן לפר כל העולם בולו בעדן לן, נמצא כל
 33 העולם בכסיו קרית – חקטן כנגד הקרית
 34 ישונת על מים רבים – רבת אצרות אל קטן
 35 אמת בעקר, שיכו אצרותיה – שקט עשה.
 36 מים רבים – שמשקן שדחיקה, וירד כל המים
 37 מכל הארצות, ושגשם ממשקין חובל שם.
 38 עתירה ככל – עשירה היא בכל, שקוריהן
 39 בתואה בכל מטר, שאינן צריכים לגשמים.
 40 נקטין – דכתיב חצרת כלל כלא מטרא.
 41 דמוכני – האי מקום מצולה ורקק, ולא יובש
 42 שאינה יבשה, כשחלש בלשח במרחשין
 43 שנתקן את תשמיש וכו' רבן גמליאל אהי –
 44 בשבעה יום לנהר עפר יום אחי החי –
 45 כלומר, בשבעה במרחשין הוא משה עשר
 46 את הנהר, רבי יעניע האחרון – כלומר, קודם
 47 ביאת מים לנהר פרת, שזוא דרוק יזתר.
 48 גמרא ונגולה ששים, ונגולה אין שואלין עד
 49 ששים בתקופה, לפי שהוא מקום נהור, ואין
 50 צריכים לפר כל כך, מבי מקוילי, ציב לבי מכות
 51 רישבא – משעה שמבניסן נעצם לארעז לצורך
 52 מות הגשמים, חלן ודן שותה, לפי שזוא וירען
 53 שזמן גשמה ואחר מים שואלין, ולא דין יוכלן
 54 לחמוט עציב בייער, רישבא – יעיר עופות, כמו
 55 "אין פרשין רשיבים ליונים" (בבא קמא ע"ג), נטוח – של אדם, כלפיני ששים – ולא מברכין, כלומר ששים – ומדרכין, עילאי בני מים – העומדים בהרים צריכין וזר מים, מפני
 56 שהתגשמים מתגלגלים וירדקן למטה, תרא לא בני מים – שמתכנסין כל מניי הרים לבקעה, הכי נמי, רב שדיה נמארץ ישראל, כדאמרין בעלמא (גיטא ו'א) מבי אתא רב לבבל
 57 וארץ ישראל נבחה לכל הארצות, משום דבי אמר כלארץ ששים, ובבל, וכל העולם מתוך שאינן צריכין לגשמים – רב שואלין על ששים בקרשוקת שחיר, וכן נחמי, מכל מהנהני
 58 אתר בני בני, מושנה – ונתקן עניק רשע וכו' – אוכלין ושוחין משהשיבה, שאן אוכלין מבעד יום כותם הפסדים וחשבה באב, גמרא מאי קא משמע לן – האי דקאמר עני
 59 וחמישי ונא – בפרק דלקמ (ט"ב), אין גזרין תענית כי שלא להפקיע את העשרים, שאם היו מתחילין להתענות בומושי לא קנין למצואי החתנית שני סעודות גדולות
 60 אתר לתענית ואתר, וכסבר התומר שרעב בא כלילעל ואתי לאפקיעי עשרים, אפקיע – במלטי שיעור מודה דראשונה, ומתעבת אלא, – שלל תענית שהדחיקן
 61 עשין קודם לבביר – אין וקוקן להתחיל בשני, דליכא אפקיעת עשרים משום יודים לחודיהו, והללו שלל תענית דיהדים איתן בכלל שלל עשרה תענית דרביר, ודע קא
 62 חשיב במתניתן שלל ועל ועבני, ופסקין בראש חודשים – שאם חל ראש חודש בשני ובחמישי לארץ שהתחילו להתענות – פוסקין תעניתם.

התשובה מאימותי - פרק ראשון דף י עמוד ב - מותר מהדרת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" רש"י

1 **אִירוּהוּ** יחד כו שראוי לנמנות פרנס על הצבור לזכות פרנס ואיזה תלמיד כל ששואל
2 דבר הלכה בכל מקום וכו'. וקשה. והבא משמע דקרי יחד אותו שיועד להשיב
3 כששואל'ן לו דבר הלכה בכל מקום ואומרו והם אמרי'ן במסכת בבת פ"א 'אלו קשרים'
4 (דק"א: א) איזה תלמיד - הראוי לנמנות פרנס על הצבור. כשיודע להשיב כל ששואל'ן דבר
5 הלכה, ואפילו במסכת כלה. אלא: הראוי
6 לנמנות פרנס על הצבור הו' שיעודו להשיב
7 והבא משמע דאורו הראוי לנמנות פרנס - הו' **הוא**
8 מילתא אחרת. ע"ה: **הבא** משמע דידע ערוך. **הבא**
9 מדיקאבא כמנור. לא כל הדרגה לעשות עצמו
10 יחיד עושה, אבל הדרגה לעשות עצמו תלמיד -
11 עושה ויש לו מורה: **דיש** הילוק בתלמיד, ודוקא
12 כשרוב בא אל מקום אחד וכל התלמידים אצלו.
13 הו' שואל לא אחר מנה שהוא לומד וזה שואל
14 במקום אחר, ואותו דבר יודע להשיב לכול
15 התלמידים לכל אחד ואחד כפי שאלתו, ואפילו
16 במסכת בבל - והו' יחיד ערוך תלמיד דהבא.
17 ובקרא תלמידו הוה בפרק 'אלו קשרים' - אותו
18 דראי ראוי לנמנות פרנס על הצבור. אבל אבי אבי
19 יודע להשיב אלא במסכת שלו - נקרא גם כן
20 תלמיד, ומה מיידי הבא.

21 **החולץ** - מקום שמתענין למקום שאין מתענין
22 הרי מתענה ומשלים - לא שנת דעתו
23 לחזור לא שנת אין דעתו חוזר, ודאי וקבל עליו
24 העניתי. **למה** תתראו - כמו משפטי: אל תיראו
25 עצמכם בני עשו וכו'. ויש מדרשו: למה
26 תתראו. פירושו: למה תיראו בחותני.
27 **אל** תרנו דבר וכו' - שיש מדרשו: אל תפסיקו מדבר
28 הלכה.
29 **ואין** בניהם דברי תורה ראוי לישור דבתי
30 וידי תורה הלכה הולך דבר וגו' עטמא
31 דאיבא דבר וכו' - ויש מדרשו: שהם היו מדרבים
32 דברים גמלים ומשום דבי ראון לישור.
33 **פסיעו** נזהר נטלה אתח מחמש מאות ממאור
34 עינו של אדם - ואין להקשות: אם כן במש
35 מאות פסיעות נזהר יתנו נטל כל מאור עינו של
36 אדם. הוא קא חזין דבא וכל היוד ויראה לפרשי
37 הדפסיעה ראשונה נטל אתח מחמש מאות
38 הדפסיעה שניה נטל פחות כן דראשונה, ששניה
39 אינה נטלה אל אור מחמש מאות הנתיארים.
40 כמו בעשירייתא דרי ב' (כתובות סח"א) - ורעה
41 לומר: העישהו מנה ששאר. אבל עדין קשה.
42 דמה שנת פסיעה ראשונה דנטלת יותר מן
43 השניה: אלא יש לומר: היא נטלה אל פסיעה
44 ראשונה דוקא. ומבאן ואלך - כיון דרש פ"א
45 נמי: פסיעה ראשונה נטלה טפי, משום דכל
46 התחלות קשות.
47 **לעולם** יצא אדם בני טוב - פירושו: בפרק
48 קמא דפסחים (ב"א).
49 **משום** מעיניא - פירושו: משום שרבוני מעין דיהו
50 קשה להו.

21 **החולץ** - מקום שמתענין למקום שאין מתענין
22 הרי מתענה ומשלים - לא שנת דעתו
23 לחזור לא שנת אין דעתו חוזר, ודאי וקבל עליו
24 העניתי. **למה** תתראו - כמו משפטי: אל תיראו
25 עצמכם בני עשו וכו'. ויש מדרשו: למה
26 תתראו. פירושו: למה תיראו בחותני.
27 **אל** תרנו דבר וכו' - שיש מדרשו: אל תפסיקו מדבר
28 הלכה.
29 **ואין** בניהם דברי תורה ראוי לישור דבתי
30 וידי תורה הלכה הולך דבר וגו' עטמא
31 דאיבא דבר וכו' - ויש מדרשו: שהם היו מדרבים
32 דברים גמלים ומשום דבי ראון לישור.
33 **פסיעו** נזהר נטלה אתח מחמש מאות ממאור
34 עינו של אדם - ואין להקשות: אם כן במש
35 מאות פסיעות נזהר יתנו נטל כל מאור עינו של
36 אדם. הוא קא חזין דבא וכל היוד ויראה לפרשי
37 הדפסיעה ראשונה נטל אתח מחמש מאות
38 הדפסיעה שניה נטל פחות כן דראשונה, ששניה
39 אינה נטלה אל אור מחמש מאות הנתיארים.
40 כמו בעשירייתא דרי ב' (כתובות סח"א) - ורעה
41 לומר: העישהו מנה ששאר. אבל עדין קשה.
42 דמה שנת פסיעה ראשונה דנטלת יותר מן
43 השניה: אלא יש לומר: היא נטלה אל פסיעה
44 ראשונה דוקא. ומבאן ואלך - כיון דרש פ"א
45 נמי: פסיעה ראשונה נטלה טפי, משום דכל
46 התחלות קשות.
47 **לעולם** יצא אדם בני טוב - פירושו: בפרק
48 קמא דפסחים (ב"א).
49 **משום** מעיניא - פירושו: משום שרבוני מעין דיהו
50 קשה להו.

1 **וְבָמִיּוֹם** טובים הנתוכין **בְּמִנְיַת** תענית, **תְּנוּ** רבנן:
2 **אֵל** יאמר אדם: **תְּלַמְדוּ** אני; **אֵינִי** ראוי לזכות
3 **וְיָחִיד**. אלא, **כֹּל** תלמידו **הַכְּמִים** יחידים. **אִוְ** זהו
4 **יָחִיד** וְאִיזוֹהוּ תְלַמְדוּ? יָחִיד **כֹּל** שְׂרָאִי לְמַנְתּוֹ פְּרָגֵם
5 **עַל** הַצְּבוּר. תְלַמְדוּ **כֹּל** שְׂשׂוּאֵלִין אוֹתוֹ דְּבַר הַלְּבָב
6 **בְּתַלְמוּדוֹ** וְאֹמְרִי, וְאִפְלוּ **בְּמַסְכַּת דְּבָלָה**. **תְּנוּ** רבנן:
7 **לֹא** **כֹּל** הַרְצָה לַעֲשׂוֹת עֲצֻמוֹ יָחִיד עוֹשֶׂה; תְלַמְדוּ,
8 עוֹשֶׂה. דְּבַרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסֵי אֹמְרִי: עוֹשֶׂה, וְכֹבֵד
9 **לְטוֹב**. **לִפִּי** שְׂאִין שָׂבַח הוּא לוֹ, אֵלֶּיךָ צָעַר הוּא לוֹ.
10 **מֵיָאֵר** אִיךָ: **לֹא** **כֹּל** הַרְצָה לַעֲשׂוֹת עֲצֻמוֹ יָחִיד
11 עוֹשֶׂה; תְלַמְדוּ, עוֹשֶׂה. דְּבַרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר.
12 **רַבִּן** שִׁמְעוֹן בֶּן נְמִיאֵל אֹמְרִי: **פְּהֵה** דְּרַבִּים אֲמֹרִים?
13 **דְּבַרְבִּי** שֶׁל שְׂבַת, אֲבָל דְּבַרְבִּי שֶׁל צַעַר עוֹשֶׂה, וְכֹבֵד
14 **לְטוֹב**, **שְׂאִין** שָׂבַח הוּא לוֹ, אֵלֶּיךָ צָעַר הוּא לוֹ.
15 **תְּנוּ** רבנן: **מִי** שְׁהִיָּה מַתְעַנֶּה עַל הַצְּרָה וְעֵבְרָה, עַל
16 הַחֻלְוָה וְנִתְפָּא, הֲרִי זֶה מַתְעַנֶּה וּמְשַׁלֵּם. הַחֻלְוֵךְ
17 מִמְּקוֹם שְׂאִין מַתְעַנֵּן לְמִקוֹם שִׁמְעוֹנֵינִי הֲרִי זֶה מַתְעַנֶּה
18 עִמָּוֶה. מִמְּקוֹם שִׁמְעוֹנֵינִי לְמִקוֹם שְׂאִין מַתְעַנֵּן הֲרִי זֶה
19 מַתְעַנֶּה וּמְשַׁלֵּם. שָׂבַח וְאָבָל וְשָׂתָה, אֵל יִתְרָאֵה אֲמֹר
20 הַצְּבוּר, וְאֵל יִתְנוּ עֵידוּנִין עֲצֻמוֹ, שְׂנֵאֲמִר: **יִאֲמֹר**
21 **עֵיבָב** לְבָנוּ: **וְאֵל** יִתְנוּ מַרְשֵׁי הַתְּרָאִי? אֲמֹר לָהֶם עֵיבָב לְבָנוּ:
22 **כִּפְגִּי** שְׂמֵעָאֵל, **כִּדִּי** שְׁלֵא יִתְקַנְאוּ בְּכֶם". **אֵל** תְּרַגְּזוּ
23 **בְּדַרְדֵּךְ**, אֲמֹר רַבִּי אֱלֶעָזָר: **אֲמֹר** לָהֶם **יֹסֵף** לְאִיזוֹ:
24 **אֵל** תִּתְעַסְקוּ בְּדַבְרֵי הַלְּבָב, שְׂמָא תְרַגְּזוּ עֲלֵיכֶם הַדְּרֵךְ.
25 **אֵינִי?** וְהָאֲמֹר רַבִּי אֱלֶעָזָר **בְּרַ** בְּרַיְחִי: **שֵׁנִי** תְלַמְדוּ
26 **הַכְּמִים** שִׁמְהֵלִכִים בְּדַרְדֵּךְ, וְאִין בְּעִינֵיהֶן דְּבַר הַרְּהָ,
27 **רְאוּיִן** לִישְׂרָאֵי, שְׂנֵאֲמִר: **יְיָהוּ** הַמָּה הַלְּכִים, הַלְּדֵךְ
28 **וְדַבְרֵי**, וְהֵנָּה רַבָּב אִשׁ וְכֹסֵי אִשׁ וְפִרְדוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם!
29 **מַעֲמָא** דְּאִיבָר, הָא לִיבָא דִּיבּוּר, רְאוּיִן לִישְׂרָאֵי!
30 **לֹא** קְשִׁיא. הָא לְמֵינְרָם; הָא לְעֵינֵי. בְּמִתְנִיתָא תְּנָא:
31 **"אֵל** תִּפְסִיעוּ פְּסִיעוֹהִי נְפֶה, וְהַכְּנִסוּ מְהוּ לְעִיר". **אֵל**
32 **תִּפְסִיעוּ** פְּסִיעוֹהִי נְפֶה, **"דְּאִמְרוּ** מַרְ: **פְּסִיעוֹהִי** נְפֶה נִמְלֵתָא
33 **אֲחֵר** מִקְּהַשׁ מֵאוֹת מִמְּאוֹר עֵינוֹ שֶׁל אָדָם." וְהַכְּנִסוּ
34 **מְהוּ לְעִיר**". **פְּרַדְרֵי** יְהוּדָה אֲמֵר רַב. **דְּאִמְרוּ** רַב הַיְהוּדָה
35 **אֲמֹר** רַב: **לְעוֹלָם** יֵצֵא אָדָם בְּיָדֵי טוֹב" וְיִנְסֵם בְּיָדֵי
36 **טוֹב**, **הַתְּבַקְרוּ** אוֹר, וְהֵאֲנִישׁוּם לְאִיזוֹ. אֲמֹר
37 **אֲמֹר** רַב: **לְעוֹלָם** יֵצֵא אָדָם בְּיָדֵי טוֹב" וְיִנְסֵם בְּיָדֵי
38 **טוֹב**, **הַתְּבַקְרוּ** אוֹר, וְהֵאֲנִישׁוּם לְאִיזוֹ. אֲמֹר

1 וכן בימים טובים הכתובים בעניית תענית. תלמיד אני - ואינו חשוב כל כך בחידיים.
2 כלומר: אני ראוי להתחיל תענית עם החידיים. לא כל הדרגה לעשות עצמו יחיד -
3 לענין תענית. עושה - נראה מנסי דרזת. (אבות פרק ג' משנה א' כל שרחה הבריות
4 נוחה והיטבו בו. הכי גרסין. התלמידים עושין עצמן - כדאמרין לעיל, שכל התלמידים
5 ראוין לעצמן - ואין בהם משום חמת הרות. ובי'
6 יוסי אומר כל אדם - ואפילו שאינו תלמיד,
7 עשה עצמו יחיד להתענות. וכו' לטוב, דעשר
8 שהו ולא גמסו. ולישנא אחרתא גרסין: לא
9 כל הדרגה לעשות עצמו יחיד עושה, תלמיד
10 עושה. כלומר: ולא כל הדרגה נמי לעשות עצמו
11 תלמיד, להתנהג עצמו כמורת תלמיד בחלוץ
12 ובמטהו, ולהתנאות כסודר של תלמידי חכמים
13 ושאר דברים עושה, וכל הדרגה לטול לא את
14 השם אל תושי, וכו'. ורבי יוסי ארשנא. ומסתבר כי
15 האי לישנא, מדקא מחדר רבן שמעון בן
16 אנאייא דבר של שבח - אינו עושה, כמכלל
17 גמירי בשבט. על החולל ונתפא - על הדין
18 אם מת החולה, כפי לקומוי גרוד. זה הדין
19 ועברה - מתענה ומשלים, ואם לאו - נראה
20 כמתנה עם קונו: אם תעבור (אתענה), ואם לאו
21 (לא) אתענה. לפיכך שאין מתענין הרי זה
22 מתענה ומשלים - כל ההתענות שקבלו עליו
23 בני עירי. ונתנון עליו חומרי המקום שיצא
24 ממש. אבל ושתה - ויעיבד. לא יתראה כפנין
25 - שנראה כחזן בין אבלים, והקאנו בו. ואל
26 יתיר עיניו עקמא - שאל יאמר: הויל
27 ואכלתי כל שחאו - אכלתי הרבה. לא תיאו
28 עצמכם - שיש לכם חטים הרבה. ולא הלכו
29 אלא בשביל דבר זה. שלא להתראות בפני בני
30 עשו. שהיו עשירים ורעים. תרנו עליכם הדין
31 תע - עליכם באש - דבתינן ונתנו חסות
32 אש, ובתינן בהואו עניינא יתלוך דבר, ואיבדי
33 כתיב, לאשמעתינן דאי לא שהיו חולצין
34 בעמקת של הלכה - ראו והיו ניגולין. וזה
35 לנפשי - מבעי ליה באורחא. אבל במלוא
36 דנביעי ליה לעינו - לא. כמפתייתא נהא - מאי
37 יאל תרנו בדרך - אל תיוקו עצמכם בפסיעה
38 גסה. והנביסו חמה לעיר - כשאתם לנין
39 ושוכנין בדרך בעיירות. הניבסו לעיר בעת
40 שהתמה וזדחת. יצא אדם בני טוב - שמתיחן
41 עד שיאור, כמו יורא אלוהא את האור כי טוב
42 (בראשית א). ויננס בני טוב - בערב בני
43 שהתמה וזדחת, שאין ליסתיין מצויין. אין נמי
44 שלא יתעל ויהי פבורת ובקיעים שבוער. שלא יעלילו
45 עליו עלילות מרגל אתח או נבג. הבוקר אוי
46 והאשמים שלוחו חמה והמוריהם - מיכן שיצאו
47 בני טוב. והוא הדין ליננס בני טוב. ויש פסחים
48 דלא כתיב ביה ואי קרא, אלא מלאת דרב
49 ויהיה סברא הוא. ולא עינין קרא. לא יאכל
50 יותר ממה שאוכל בשני יתכן - דאמר לקמך
51 (א"א), שצריך להרעוב עצמו בשני רבנן. והבא
52 (תלמודו) זה בכלל הוא. וכו' משתעי בבבל
53 קאמר הכא. ולכי האן לא אתה ליה בבבל קאמר.
54 משום מעיניא - שלא יתחללו מעיו של אדם
55 ברוב אכילתו מפני טורח הדרך. ש אמרם: יהו
56 מעיו של אדם שופכי זה לוח בעין מעיין. משום
57 מווי - שנת אין לו לאחר כך.

1 וכן בימים טובים הכתובים בעניית תענית. תלמיד אני - ואינו חשוב כל כך בחידיים.
2 כלומר: אני ראוי להתחיל תענית עם החידיים. לא כל הדרגה לעשות עצמו יחיד -
3 לענין תענית. עושה - נראה מנסי דרזת. (אבות פרק ג' משנה א' כל שרחה הבריות
4 נוחה והיטבו בו. הכי גרסין. התלמידים עושין עצמן - כדאמרין לעיל, שכל התלמידים
5 ראוין לעצמן - ואין בהם משום חמת הרות. ובי'
6 יוסי אומר כל אדם - ואפילו שאינו תלמיד,
7 עשה עצמו יחיד להתענות. וכו' לטוב, דעשר
8 שהו ולא גמסו. ולישנא אחרתא גרסין: לא
9 כל הדרגה לעשות עצמו יחיד עושה, תלמיד
10 עושה. כלומר: ולא כל הדרגה נמי לעשות עצמו
11 תלמיד, להתנהג עצמו כמורת תלמיד בחלוץ
12 ובמטהו, ולהתנאות כסודר של תלמידי חכמים
13 ושאר דברים עושה, וכל הדרגה לטול לא את
14 השם אל תושי, וכו'. ורבי יוסי ארשנא. ומסתבר כי
15 האי לישנא, מדקא מחדר רבן שמעון בן
16 אנאייא דבר של שבח - אינו עושה, כמכלל
17 גמירי בשבט. על החולל ונתפא - על הדין
18 אם מת החולה, כפי לקומוי גרוד. זה הדין
19 ועברה - מתענה ומשלים, ואם לאו - נראה
20 כמתנה עם קונו: אם תעבור (אתענה), ואם לאו
21 (לא) אתענה. לפיכך שאין מתענין הרי זה
22 מתענה ומשלים - כל ההתענות שקבלו עליו
23 בני עירי. ונתנון עליו חומרי המקום שיצא
24 ממש. אבל ושתה - ויעיבד. לא יתראה כפנין
25 - שנראה כחזן בין אבלים, והקאנו בו. ואל
26 יתיר עיניו עקמא - שאל יאמר: הויל
27 ואכלתי כל שחאו - אכלתי הרבה. לא תיאו
28 עצמכם - שיש לכם חטים הרבה. ולא הלכו
29 אלא בשביל דבר זה. שלא להתראות בפני בני
30 עשו. שהיו עשירים ורעים. תרנו עליכם הדין
31 תע - עליכם באש - דבתינן ונתנו חסות
32 אש, ובתינן בהואו עניינא יתלוך דבר, ואיבדי
33 כתיב, לאשמעתינן דאי לא שהיו חולצין
34 בעמקת של הלכה - ראו והיו ניגולין. וזה
35 לנפשי - מבעי ליה באורחא. אבל במלוא
36 דנביעי ליה לעינו - לא. כמפתייתא נהא - מאי
37 יאל תרנו בדרך - אל תיוקו עצמכם בפסיעה
38 גסה. והנביסו חמה לעיר - כשאתם לנין
39 ושוכנין בדרך בעיירות. הניבסו לעיר בעת
40 שהתמה וזדחת. יצא אדם בני טוב - שמתיחן
41 עד שיאור, כמו יורא אלוהא את האור כי טוב
42 (בראשית א). ויננס בני טוב - בערב בני
43 שהתמה וזדחת, שאין ליסתיין מצויין. אין נמי
44 שלא יתעל ויהי פבורת ובקיעים שבוער. שלא יעלילו
45 עליו עלילות מרגל אתח או נבג. הבוקר אוי
46 והאשמים שלוחו חמה והמוריהם - מיכן שיצאו
47 בני טוב. והוא הדין ליננס בני טוב. ויש פסחים
48 דלא כתיב ביה ואי קרא, אלא מלאת דרב
49 ויהיה סברא הוא. ולא עינין קרא. לא יאכל
50 יותר ממה שאוכל בשני יתכן - דאמר לקמך
51 (א"א), שצריך להרעוב עצמו בשני רבנן. והבא
52 (תלמודו) זה בכלל הוא. וכו' משתעי בבבל
53 קאמר הכא. ולכי האן לא אתה ליה בבבל קאמר.
54 משום מעיניא - שלא יתחללו מעיו של אדם
55 ברוב אכילתו מפני טורח הדרך. ש אמרם: יהו
56 מעיו של אדם שופכי זה לוח בעין מעיין. משום
57 מווי - שנת אין לו לאחר כך.

רבי יהודה אמר רבי תיאו: המוחלף בדרך אל יאכל יותר משיני רבניו. מאי מתקמא?
רבא תרגמו: משום שעיניא. כמעשרבא אמרו: משום מווי. מאי בניהויה?
איבא בניהויה ריב

תענית. מאימתי – פרק ראשון דף יא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – שטיינזולץ"
קכה
 רש"י תוספות

1 דיתב כתיבא – שהולך בספינה. משום מזוני – איכא, משום מעיינא – ליכא. אינאנא
 2 לאונא – מקום מלון התגרים מכפר לכפר, דמשחכוזי מזוני, וליכא למיחש למוזני.
 3 ולמעטא איכא למיחש, כל פירח ופירח אכל ריפחא – וסכר רב פפא: והא דאמר
 4 רבנא לא ליכל טפי – משום מעיינא, ואידא לא מיסתפי מעיינא, ודעל בנן הוה. ענין

אחר: כיריטו זרבה, בריאתא נבבא ממוזני – (פ.ה.) אקד חשיב בריהי דרב פפא, ובכאש
 6 גבורה, ולפיקי יכול לאכול הרבה וכלי מוקד
 7 לו, בורה משונה – מה בורה וברעה, וכלי מיתה
 8 שאינה ידוי מלאך זמות בדרך כל אדם על
 9 מסתו. אמר שמעקע עצמו – כשישראל
 10 בצעה, כשור לשפסש פסותו בשני רעבון – דרצין
 11 אדם לנהוג צער בעצמו. חסוכי גניס – חסיד
 12 גניס. דרטיסן במתנות (מטא.) לגבי מורדה וי
 13 חסוכי כולי האי. שלא קיימו פריה ורביה, עני
 14 מלאכי שרת מליין לו לאדם – אחד מימיו
 15 ואחר משמאלו, דרתיב (תהלים) 'כי מלאכי
 16 יצוה לך'. הנה שניו ושפתה הרוג בקר ושתוה
 17 צאן אכולי עשב ושתות יין כי מהר נפוח ונגלה
 18 באנוי' ה' צבאות אם יוכיף הענין הזה לכס עך
 19 תמותו: וז מרת גניס – שיראין מן המיתה
 20 כדתיבב יב, 'כי מחר נמות', אביו אהיה יין
 21 ונכבאה שבר הוהו כוח יום מחר – בודל יורד
 22 מנא הדיקא אבר ואין איש שם על לב – מפני
 23 ואחר מות – מפני דרעה נאסף הדיקא, מפני
 24 שלא יצטרע הוא ברעה, ואחר שהוא גורד
 25 מלפניו, כי מפני דרעה נאסף הדיקא, שאין אחר:
 26 מפני רעות של אלו הוא נאסף, שאר הקודש
 27 ברוך הוא רוצה שיבשק עליום דרמיס כפיס –
 28 חצי עברתו, והולקו לתתה בן שתי נרביב
 29 העצמים הכי רטינו: אביו של אדם הן מעדין
 30 בו, נאמר יאדם עדי לשון רבים אמא ה', אמ
 31 דתיב לא אמנה ואין עול כשם שמשלים בו –
 32 המשל לרשעים בעולם הזה, כי לטורדן מן
 33 המעלה (ברבים) ו' ומשלה
 34 לשונאוי אל פניו להאבדו, ואין עול – שאין
 35 עשה רק דין אמר ונדק, צדיק יושר –
 36 מצדק הדין על הצדקים לפרוע מותם, ועשה
 37 טובה וישרות עם הרשעים לפרוע כל זכותם
 38 בעולם הזה, כדי לטורדן, כדי כל אדם יחוס –
 39 כותב מעשה כל אדם, ומתחיים דע על
 40 מעשיו, למען תצדק בדיןך – שהוא מצדק
 41 עולו בדיןך, שאתה מראה לו, לשמואל קדוש
 42 ויהי אנדיל פירע קאי – ששערו אמר בתהא
 43 אבל הוא עצמו לא נקרא קדוש, ולך אלעז
 44 חוטא, דסאיב בתרמונו 'מאשר טעא על הפניש'
 45 פשט המקרא – על שנטמא במת, וכי באיה
 46 נפש השם ה' – מי זרוב שנקרא חוטא? שאין
 47 מנוח לזער עצמו, כדאמרין: צדיק (מו) אבלי
 48 האי עלמא (והאין) מו מיני ליה, במסכת תרוחתי
 49 (פרק שליש יב), נקרא קדוש – ורשעה דקרא
 50 קא דרש, בשביל שמתוך כך תמרחקן עונותיו
 51 שמתענה.

1 **אמר** לאדם לשמש מטוה בשני רעבון – ואם האמר: דדי יזכר מלודן בן החזנות, ואותו
 2 חטע תר עבד היה, ועל כרוך שימשו מנותיקו בשני רעבון ויש לומר: דלמולי
 3 עלמא לא הוי אסור, אלא למי שרדעה לנעמו בעבודתו, וחסף לא משמע אכל שאר
 4 בני אדם שימשו. **אמר** שמואל כל הדרש בתענית נקרא חוטא – וקשיא: דאמרין בפרק
 5 'החובל' (נבא קטא צאצא, החובל בעצמו –
 6 רשאי, אבל אדריס שחלו בו – חייבים, ופירש
 7 החם, הא דקאמר החובל בעצמו רשאי – אמר
 8 שמואל: כיורס בתענית, אלמא משמע שמואל
 9 קאמר דרשב בתענית לא נקרא חוטא ויש לומר:
 10 דרואי הוי חוטא, כדאמרין הבא, מלק וחומר
 11 מנור: ומה שריל שרעו עצמו אלא מן וכו',
 12 אבל מכל מקום, המצה שהוא עושה ההענית –
 13 גדול יותר מן העבירה, ממה שהוא מצער נפשו.
 14 המצה לנרוד, כדאמרין (סוטה ב.א.) דרואה
 15 סוטה בקלוקלא, יודר עצמו מן היין, ומכל מקום
 16 יש קצת טעא, מידי דהוה אמתענה תענית הלום
 17 בשבת, דקרעין גור דרבו ופרעין מננו תענית של
 18 שבת, ומאי הקתה – ליחב תעניתא לתעניתה,
 כאילו

דיתב כתיבא. אי נמי: דקאול מואנא לאונא.
רב פפא כל פרסה הפרסה אביל הדיא ריפחא.
קסברי: משום מעיינא. אמר רב יהודה אמר רב:
כל הפרעוב עצמו בשני רעבון ניצל ממותה משונה,
שנאמר "הרעב פרך ממות". "מרעב" מיבעי ליה!
אלא, הכי קאמר: בשכר שפרעוב עצמו בשני רעבון,
ניצול ממותה משונה. אמר ריש לקיש: אסור לאדם
לשמש מפתו בשני רעבון, שנאמר: "וילויס ידך שני
כנים במתום תבוא שנת הרעב". תנא: "חסוכי כנים
משמשין מפותיהון בשני רעבון". תנו רבנן: "בזמן
שישראל שרוין בצערה, ופירש אחד מהן, כאין שני
מלאכי השרת שפלוין לו לאדם ונפתיין לו ירדון על
ראשו ואומרים: 'פלוני זה, שפירש מן הצבור, אל יראה בנחמת צבור'". תניא אידך: "בזמן
שהצבור שרוי בצערה, אל יאמר אדם: אלה לביתי ואוכל ואשתה, ושלום עלך, נפש'.
ואם עושה כן, עליו הכתוב אומר: 'הנה ישוון ושמתה, הרג בקר ושתה צאן, אכל בשר
ושתות יין, אכול ושתו, כי מהר נמות!'. מה פתיב ברתיה? "ונגלה באוני ה' צבאות: אם
יכפר העון הזה לכם עד תמותיו'. עד כאן מירת בינונים, אבל במירת רשעים מה פתיב?
איתיה, איתיה יין, ונכבאה שבר, והנה יהוה יום מחר'. מה פתיב ברתיה? 'הצדיק אבר ואין
איש שם על לי מפני הרעה נאסף הצדיק'. אלא, יצער אדם עם הצבור, שכן מצניע
במשנה ברבנו, שציער עצמו עם הצבור, שנאמר: 'ודי משה כפרים ויקחו אבן וישמימו תחתיו
וישבו עליה, וכי אלה לו למשה פר אחד או פסח אחת לישב עליה? אלא, כך אמר
המשה: הוואיל ישראל שרוין בצערה, אף אני איתיה עקחם בצערה. וכל המצער עצמו עם
הצבור וזכה ורואה בנחמת צבור. ושפא יאמר אדם: 'מי מעיד בי? אבני ביתו של אדם
וקורות ביתו של אדם מעידים בו, שנאמר: 'כי אבן מקור תועק, וכפיס מעין עגונה, דבי
רבי שילא אמרי: שני מלאכי השרת המלויין לו לאדם הן מעדין עליו, שנאמר: 'כי מלאכי
צוה לך, רבי הדיקא אמרי: נשמתו של אדם היא מעידה עליו, שנאמר: 'משכבת חיקך
שומר פתחי פיך'. ויש אומרים: אבריו של אדם מעידים בו, שנאמר: 'אתם עדי, נאם ה'.
אל אמונה, ואין עול'. אל אמונה: כשם שנתפרעין מן הרשעים לעולם תבא אפילו אין
עבירה קלה שעושים, כך נפרעין מן הצדיקים בעולם הזה על עבירה קלה שעושים, ואין
עול: כשם שמשלמין שכר לצדיקים לעולם תבא אפילו על עולם קלה שעושים, כך משלמין
שכר לרשעים בעולם תבא אפילו על מצוה קלה שעושים. צדיק יושר הוא: אמר: בשעת
פמורתו של אדם לבית עולמו, כל מעשיו נפרטין לפניו, ואומרים לו: 'כך וכך עשית במקום
פלוגי ביום פלוגי', והוא אומר: 'היין ואומרים לו: 'חמותו, וחובתו, שנאמר: 'בד כל אדם
יתתו', ולא עוד, אלא שצדיק עליו את הדין, ואומר להם: 'קפה דתנוגו', לקיים מה
שנאמר: 'למען תצדק בדיןך'. אמר שמואל: כל היושב בתענית נקרא חוטא. סבר פי האי
תנא, דתניא: 'רבי אלעזר הקפר ברבי אומר: מה תלמוד לומר: 'וכפר עליו מאשר חטא על
הפניש? וכי פאיזה נפש חטא זה? אלא, שציער עצמו מן היין, והלא דברים אלו והומין?
וכה זה, שלא ציער עצמו מן היין, נקרא חוטא, המצער עצמו מכל דבר ודבר, על
אחת פמה וכמה! רבי אלעזר אומר: נקרא קדוש, שנאמר: 'קדוש יתיה, גדל פרע שער ראשו', ומה זה, שלא ציער עצמו מכל דבר, נקרא קדוש, על אחת פמה וכמה! והוא אומר: קדוש! והוא אנדיל פירע קאי.
ולרבי אלעזר, הא נקרא חוטא! והוא דסאיב נפשיה. וזי אמר רבי אלעזר הכי? והאמר רבי אלעזר: לעולם ימוד אדם עצמו

כאילו
 39 אחת פמה וכמה! רבי אלעזר אומר: נקרא קדוש, שנאמר: "קדוש יתיה, גדל פרע שער ראשו", ומה זה, שלא ציער עצמו מכל דבר, נקרא קדוש, על אחת פמה וכמה! והוא אומר: קדוש! והוא אנדיל פירע קאי.
 40 ולרבי אלעזר, הא נקרא חוטא! והוא דסאיב נפשיה. וזי אמר רבי אלעזר הכי? והאמר רבי אלעזר: לעולם ימוד אדם עצמו
 41 כאילו

תענית מאימתי - פרק ראשון דף יא עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - שטיינזולץ"

תענית וסעודת

כאילו קדוש - הקדוש ברוך הוא. פירוש. והא אמר לעיל שנקרא קדוש כלומר: שהדוש
בתענית נקרא קדוש ומשני: לא קשיא.

גמלו - פירוש: שגמול חסד נלפשו, שאינו מתענה, נקרא חסיד.
אין תענית צבור בבבל אלא תשעה באב בבל - פירוש: שהיה להם דרכה שגמלו.

יודד שקיבל עליו תענית אף על פי שאכל
ושהיה כל הלילה מתפלל תפלה תענית -

יחיה: אמאי נקט יחיד? דרבנן גמי, דארמיין
במתניתין (יא) וערשין שלשה תעניות
ואוכלים משתשכחו וצריך עיון.

לן תעניתו - פירוש: שהתענה היום, ובלילה לא
אכל, ולן תעניתו: אף על נב שהלילה היה

מכח תענית שקיבל עליו - אינו מתפלל תפלה
תענית. ובלבד גרולות ישי: אוכל ומתפלל

תפלה תענית. ומפרש שם רבא, דבשרדיה אמר
תפלה תענית, אף על פי שאכל כל הלילה, ויש

מתענה שאינו מתפלל, כמו בערביה אף על פי
שלא אכל. ומפרש בהלכות גרולות דאין אומרין

"עניי תפלה שחיותי, שגא מצא שקין
תפלהו, דשגא לא יסיים תעניתו, ולי נראה

דלא נקרא שקין, כיון שהיה ברעתו להתענות.
אפילו אקרי אוגס אחר כן ולא מצי לבער נפשיה

- לא גרע ממתענין לשעות. וכן משמע מהא דהגן
(לקמן יט,א) וידד לרוד גמיש קודם חות - איני

משלימין, ומסתמא גמיש שמוהו תפלה תענית.
מכל מקום אין זה ראייה גמורה, דשגא לא

אמר. ומהא דלקמן (יב,ב) גבי רב הונא בריה
דרב יהושע בריה דרב אחא דרבי יוחנן בתענית

מדאמר ליה ליה ליה ליה ליה, ואמר לוד: תענית
ולום הוא. אמאי לא אמר מפני שאמר תפלה

תענית? אין זה ראייה דרבירי הלכות גרולות, דלא
היה רעתו להתענות מבעוד יום, ולא קבל עליו.

וכתב הרמ"ם: מן שלא קבל עליו מבעוד יום דאין
אומר ענו, אי לאו תענית היום הוא. והנהיגם

שהלוח צבור אומריו בשחרית כדי להודיע לעולם
ולחכירי התענית. אבל יחיד אינו אומר עד

הצמחה. ונבחר ארור חיים (סמן תוספת) אומר:
שליח צבור אומר: בבל בעני, שאי אפשר שלא

יזענו קצת מקדול, עד כאן לשונו.
כל

כאילו קדוש שריו בתוך מעיו, שְנֵאמַר "בְּקִרְבָּךְ קִדְוֶשׁ
וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר!" לֹא קָשָׁא. הָא דְּמִצֵּי לְעִצְיָרִי
נִפְשָׁה; הָא דְּלֹא מִצֵּי לְעִצְיָרִי נִפְשָׁה. יִישׁ לְקִישׁ אָמַר:
נְקָרָא חֲסִיד, שְנֵאמַר: "נִגְמַל נִפְשׁוֹ אִישׁ חֲסִד, וְעִבְרַב
שְׂאָרוֹ, וְגו'." אָמַר רַב שְׁשֵׁת: הָא רַב רַבִּי יוֹרֵיב
בְּתַעֲנִיתָא, לִכְבֹּל פְּלָמָא לְשִׁירוֹתֶיהּ. אָמַר רַבִּי יוֹרֵיב
בְּרַב אָבָא: אִין תַּעֲנִית צִיבּוּר כְּבִבְל אִלָּא תִשְׁעָה בְּאָב
בְּלַבָּב. אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה בְּרַב אָבָא אָמַר יִישׁ לְקִישׁ: אִין
תְּלִמּוּד תְּבָם רִשְׁאֵי לִישַׁב בְּתַעֲנִיתָ, מִפְּנֵי שְׂמַמְעַת
בְּמַלְאכַת שְׁמַיִם, "אוֹכְלִין וְשׂוֹתִין מִשְׁתַּשְׁכְּחִי, כו'".
אָמַר רַבִּי יְעִירָא אָמַר רַב הוּנָא: יְהִיד שְׂקִיבֵל עֵלְיוֹ
תַּעֲנִיתָ, אִפְּלוֹ אָבֵל וְשֹׁתָה כֵּל הַלֵּילָה, מִתְּרַחַץ הוּא
מִתְּפַלֵּל תְּפִילַת תַּעֲנִיתָ. לָן בְּתַעֲנִיתוּ, אִינוּ מִתְּפַלֵּל שֵׁל
תַּעֲנִיתָ. אָמַר רַב יוֹסֵף: מַאי קָפְסַר רַב הוּנָא? קִבְרָא
לִיה אִין מִתְּעַנֵּן לְשַׁעוֹת? אִו דְּלִמָּא, מִתְּעַנֵּן לְשַׁעוֹת,
וְהַמְתַּעֲנָה לְשַׁעוֹת אִינוּ מִתְּפַלֵּל תְּפִילַת תַּעֲנִיתָ? אָמַר
לִיה אֲבִי: לְעוֹלָם קָפְסַר רַב הוּנָא מִתְּעַנֵּן לְשַׁעוֹת,
וְהַמְתַּעֲנָה לְשַׁעוֹת מִתְּפַלֵּל תְּפִילַת תַּעֲנִיתָ. וְשֵׁאֵי הָא,
דְּאִיבָא שַׁעוֹת דְּלִיָּא דְּלֵא דְּקָבִיל עֲלֵיהּ מִעֲרָא. מַד
עֲרָבָא אִיִּקְלַע לְגִינְקָא. בַּעַי מַצִּיחָ: "מִתְּעַנֵּן לְשַׁעוֹת,
אִין אִין מִתְּעַנֵּן לְשַׁעוֹת?" לֹא תְהוּ בִּידֵיהּ. "קִנְגִין שֵׁל
גּוֹיִם אֲמֹרִין אִין מוֹתֵרִין?" לֹא תְהוּ בִּידֵיהּ. "בְּהָא שִׁישַׁשׁ
מִשָּׁה כֵּל שְׁבַעַת יְמֵי הַמְלוּאָיִם?" לֹא תְהוּ בִּידֵיהּ. אִל
וְשֵׁאֵל בִּי מִדְּרָשָׁא. אָמְרוּ לִיה: הֲלִכְתָּא: מִתְּעַנֵּן
לְשַׁעוֹת, וּמִתְּפַלֵּין תְּפִילַת תַּעֲנִיתָ. וְהֲלִכְתָּא: קִנְגִין שֵׁל
גּוֹיִם לְאַחַר שְׁנַיִם עָשָׂר הֲרִישׁ מוֹתֵרִין. בְּהָא שִׁישַׁשׁ
מִשָּׁה כֵּל שְׁבַעַת יְמֵי הַמְלוּאָיִם? בְּהוֹלֵךְ לָן, רַב כְּהֵנָּא
מַתְּנִי: "בְּהוֹלֵךְ לָן שְׂאִין לוֹ אִימְרָא," אָמַר רַב הָא

כאילו קדוש שריו בתוך מעיו - כאילו כל מעיו קדוש, ואסור להבדוש, דהבי משמע:
בקרבו קדוש, כלומר: דאסור להתענות. בקרבו קדוש רשיה דקרא קדישה, בשביל
שקדוש שריו בעער - לא אבוא בעיר של מעלה, עד שאבנה ירושלה של שמה. ורמיזא
בעלמא הוא. הא רפינ מפני נפשיה - שיכול לסבול התענית - ושמיכו הקדוש ברוך

הוא, אבל מי שאינו יכול להתענות נקרא חסיד.
נקרא חסיד - המתענה ורבויו: 'גמלו נפשו
איש חסד' - מפרש עצמו מנאכל ומשתה,
מנו ביום הגמל את יצחק' (בראשית כא) -

"שכירי בלעז". מן מורי. אי נמי גמול - לשון
תגמול, שמשלים נפשו לקטו. ויקרב שארו -
המתענה ומכדש בשרו נקרא אביר. שפנפנ

במלאכת נשים - חלש הוא. אינו יכול ללמוד.
שירותיו - סעדוהו. לכבא ליכול סעדוהו.
לכך המתענה אינו מועיל לו, אלא כמו

שמתענה מפני שאין לו מה יאכל, אין תענית
צבור בכלל - לענין איסורי חומרי תענית אמר
ר' ירמיה למילתיה, שהו רחגין בו כעין

אבילות, שדוח אוכלין מבעוד יום ואסורין
בניעולת הסנדל, אלא תשעה באב בלבד, יחיד
שקיבל עליו תענית - מאתמול: הרי אני יושב

בתענית למחר, אפילו אבל ושתה כל הלילה
עד עמוד השדר - למחר מתפלל תפלה תענית
עניי. לן בתעניתו - באותו תענית שקיבל
עליו, שלא אבל במוצאי תעניתו, ולן לא אותו

הלילה לשם תענית עד הבקר. למחר אין
מתפלל תפלה תענית - אינו יכול להלילה
עניי קודם שיאכל, כדי ללמוד יד חובת

תענית של לילה, אף על פי שהוא יום אחד
דבריו (בראשית א) 'יחיד שבו יחד בוקר יום
אחד'. ולקמן מפרש ואולי מאי קסבר רב הונא,

מאי טעמא אין מתפלל תענית. ענו דהבי גרסין:
מאי קסבר רב הונא מיסבר קסבר אין מתענין
לשעות או ללא קסבר מתענין לשעות

והמתענה לשעות אינו מתפלל תענית
אמר אביי לעולם קסבר מתענין לשעות
(ומתפלל) תפלה תענית כו' - פירוש מאי

קסבר רב הונא אין מתענין לשעות, כלומר, האי
דקאמר למחר אין מתפלל תפלה תענית - לכך
אינו מתפלל, דקבלת תענית אינו היה קבלה

ואינו תענית כלל, ואם רוצה לאכול ולסעד
בתוך התענית - הירשות בידו, דאין מקבילין
תענית לשעות, כגון זה שלא קיבל תענית של

לילה זה מאתמול, ברקת: לן בתעניתו, דמשמע: מאליו, כשהחשיך ובה לסעד עמד ולא אכל. כלומר, שהיה ברעתו לאכול עד שעבר מקצת הלילה שעה אחת או שתי שעות, ואחר
כן נמלך ולן בתעניתו. או ולמא האי דקאמר רב הונא למחר אין מתפלל תפלה תענית - לא משום דאין מתענין לשעות, דשם תענית עליו, ואם רוצה לחזור בו ולשעם אחר
שהחשיך בתענית - אינו יכול, אלא לחזי אינו מתפלל תפלה תענית, דסבר אין תענית של שעות חשוב והתור כל כך שהוא צריך להתפלל עליו עניי. לעולם קסבר - בעלמא
מתענין לשעות, והמתענה לשעות מתפלל תפלה תענית, ודאמנא טעמא אין מתפלל תפלה תענית, ודאני הכא היבא הדעתה אתמול ובלילה לן בתעניתו דלא קיבלה עליוה, ו
שלא קבל עליו תענית זה בפני עצמו מאתמול בדרך שאר מתענין לשעות, ואינו חשוב להתפלל עליו עניי. מר עוקבא איקלע לגינז - גרסין, דאילו ר' עוקבא לא היה מתנפץ
לו חן בעיני, ועוד, ודלשון ברייתא היה משתני ביה מעשה רבי עקיבא בו, ולא בגמרא. קנגיני של חרס - שסמכנין בהן זין לקום - אסור לחתשמת בהן. במה שישיש משה -
דאילו בארזין כתיב בגי' ברונה, דרבויו (שמוט כט) 'וזלכשם', כשישעה שהיה משה עובר, ארזין היה לבוש בגדי כהונה, ועבריה רמשה גזירת הכהונה הוא, ובגדי כהונה לא מציעו
בו, ומסתמא איהו הדבר כשר שהיה עובר בגרזיו של חול, שיצא בהן לשרץ. לאחר שנים עשר חדש - דהלך טעם זין נסך, ומותרים כלא עידי מים. אבל חרן שנים עשר חדש - צריך
עידוי שלשה ימים לענת. בחלוך לבן - של פשתן, עשוי לשם כך, רב כהנא מתני - כי האי לישנא. בחלוך לבן שאין בו אישרא - שפה מחרגמין אימרא (שם כח) כלומר,
החוב היה מחוט אחת כל החלוך, ולא בכגמים שלנו שבתי הדיים מוחזקין בגדי הנהן תפירה, כדי שלא יחשודו שגא באתה שפה הוציא משה הקודש, משום שנאמר (במדבר

ל'ב) 'והידיים נקיים מה' מישראל'.

הא

הא

הא

הא

הא

הא

הא

הא

הא

הא

הא

הא

הא

הא

הא

הא

תענית. מאימתי – פרק ראשון דף יב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – שטיינזולץ"
רש"י
 תוספת

1 כל תענית שלא שקעה עליו חמה לא שמייה תענית – פירש מנכס עבודה דה פרק א'ין
 2 מעמידך (ד.ל.א.) וכן בחוקק שלא אוימרא, פירש דהם וכל חקס המתענין לשעות
 3 דכל תענית צריך לקבלו במעשר בתפלת המנחה ב"שדמע תפלה, ואם חזק שבת – ב"אלו
 4 נצור, וצריך שיאמר למחר אהיה בתענית יודע, כי דכתיב למענין בתענית עבוד.
 5 **התם** לצעורי נפשיה בעלמא – ואף על גב
 6 דאמרין (ראש השנה ה.) שחורב תירב דהימקוש
 7 בטלה מגילת תענית, והאי עובדא דרבי אליעזר
 8 ברי צדוק היה לאחר חורבן, דאי קודם החורבן
 9 אמרין: (שם) כיון שיש שלום – אין שם גזירות
 10 המלכות, האי תנא סבר דלא בטלה.
 11 **יאמר** פירשו: יאמר באלף היו לשון אסור,
 12 שאסר עצמו, ויסר – הוי לשון הרהר,
 13 כלומר: יסור מן גזרו, ויהי מורה לטוב למחר,
 14 שיהיה יום טוב ואין להתענות.
 15 **ואם** גזרתו קודם לנדרו ידחה נדרו מפני גזרתו
 16 – אמר רש"י ידחה נדרו מכל וכל, ולא
 17 ישלים אותו תענית, ודרי מסופק בברי, ש
 18 להחמיר, דדוקא אותו יום לא יתענה, אבל ישלים
 19 אותו ליום מחר, וכן שם ידחה שלא להתענות
 20 בראש חדש ובתוכה ובפורים, ומאלו ודאי לא
 21 בטלה מגילת תענית.

12 **ותיב, מאי? אמר רבה בר שילאי:** דמי למפוחא דמליא וקא. אימת מקביל ליה? רב אמר:
 13 במנהגה, וגמאול אמר: בתפלת המנחה, אמר רב יוסף: פותיה לשמואל מסתברא, דכתיב
 14 במגילת תענית: "לחן, כל איניש דייחיה עלויה מקדמת דנא יסר". מאי לאו יסר עצמו
 15 בעלזא? לא. יאמר עצמו. פליגי בהא רבי חימי ורבי שמעון רבוי: חד אמר: "יסר", וחד
 16 אמר: "יאסר". מאן דאמר "יסר", דאמרין, למאן דאמר: "יאסר", מאי היא? דתניא
 17 במגילת תענית: "כל איניש דייחיה עלויה מקדמת דנא יאסר. פינד? יהוד שקיבל עליו
 18 שני ורמיש ושני של של השנה פסח, ואיניש כם ימים טובים הכתובים במגילת תענית,
 19 אה נדרו, תנו רבנן: "עד מתי אוכל ושותה?" עד שיעלה עמוד השחר. דברי רבי. רבי
 20 אליעזר בר שמעון אומר: עד קרות הנגב". אמר אביו: לא שנו אלא שלא נמר סעודתו.
 21 אבל נמר סעודתו אינו אוכל איתיביה רבא: "נמר ועמר, הרי זה אוכל". התם פשילא
 22 סילק. איבא דאמרי אמר רבא: לא שנו אלא פשילא ישן, אבל ישן, אינו אוכל איתיביה
 23 אביו: "ישן ועמר, הרי זה אוכל". התם במתנמנם. היכי דמי מתנמנם? אמר רב אשי:
 24 יום

1 הא דאמרת מתענין לשעות והוא שלא מנס כלום בל אותו היום – כלומר, לא אמר
 2 במתנה שאכל בו ביום כגון שהתחיל להתענות עד חצי היום ואחר כך אבל – דאין זה
 3 ענינו, ואם אכל קודם חנות – אין בכך כלום, דאיני תענית של כלום, אלא כשהשלים
 4 כל היום, אף על שלא קיבלו עליו מאתמול, ופריך: אי דקבל עליו להתענות עד חצי
 5 יום, הדר מתענה בל היום – ידאי תעניתא
 6 מעילתא דאי, ופשטא דתענית גמור הוא.
 7 ואפילו תפלת תענית נמי מתפלל עליו, ולא
 8 איצטריך לאוקומי הלכה הכי, ודוח תענית
 9 גמור, והאי מקשה סבר, דהאי הלכה מתענין
 10 לשעות – במשמעו, דיכול להתענות עד חצי
 11 היום – מתענה קרינא ביה, לא יצטריך דמפליך
 12 אישליב – כלומר, לא היה בדעתו כלל
 13 להתענות, אלא אתא ליה טררא איה אבל עד
 14 חצי היום, וכי מאת חצי יום ממליך איה דאמל
 15 והתענית עד חצי היום – אתענה כל היום,
 16 שלא שקעה עליו תפלה – שלא התענה עד
 17 אותה שעה, אנשי מספר – כתיב וליס
 18 העובדין מתענין, כדלוקמן בפרק "סדר תענית",
 19 ולא משלישין – לפי שתי עסקין בעבודה, ואין
 20 מילים להשלים, אלמא, אף על גב דאנו
 21 יכולים – מתענה קרי ליה, לעצור פשוטו –
 22 עם הצבור, אבל את תענית לא להתפלל
 23 תפלת "ענו" לא לקיבוע עליו דוחה כלה, וכל
 24 שעה שהיא רוצה לרעה לאל – אוכל, מבני (מנא)
 25 בן בנימין – משבט בנימין, שיום טוב של היה
 26 כדלוקמן בשלשה פרקים (מנא) ומן מצו
 27 כתיב עשה כן, עד בדעתא באב בני בנימין
 28 ידודה, בעשרה בו בני בנימין, של
 29 ידו תענית קבעו לזמן תעניתו והתערב עמו
 30 ולחביא למערכה, וכשמענו ומנא מביאן אותן
 31 ומוליקין אותן עד בני המזבח, אף על פי שדו
 32 שם שאר עמים דרבה, מה שאין כן בשאר
 33 מותרים עמים, דאין מבערין אותן בזמן שיש
 34 עיצא אדריים, במסכת מנחות (ק"ב) אמרין:
 35 המתורב עמים לא יפחת משני גורדי, ועצים
 36 טעונין מציצה, טעונים וגשה כו', דאמר רבי
 37 יוחנן – עמימם שהיה אימור אהיה תענית עד
 38 שאבאו לביתו, ואי מטי לביתיה בשתיים או
 39 בשלש שעות ביום – דהא אביל, וקרי ליה
 40 מתענה, לשמושיה נפשיה מבי נשיא – דלא
 41 ליטרודו למיכל בהדיהו, שהיה מבקש היטו
 42 שיאכל עמו, דהא אמרן, כי שלא יטרודו לאבול עמו, ומיזה לא הוי תענית, שאם היה רוצה – היה אוכל מיד, ואיני כולם, ואי יתיב מאי – מי סליק לתענית אי לא, לפיכא
 43 – דהא המפוח שפוחין בו הנפוח את האור, והמתמלא ברוח, אף זה נתמלא רוח – שלא אכל בתום, כמנהג – בזמן המנחה, ואפילו בשוק אומר, דריני מחר בתענית, בתפלת המנחה
 44 – כסופה, וחספה ריניו ותתנובים, עד שאומר: הריני מחר בתענית, ודוקא נקט מנחה, משום דסמוך לתחלת יום תעניתו, לאפוקי תפלת יוצר, ודוקא נמי, דמפסיק שמואל לפעול אדרב
 45 דאמר בזמן המנחה, שיעורא ויתרא, כדכתיב בעבילת תענית – לטעם ימים טובים הכתובים במגילת תענית כתיב בה: מקדמת דנא יסר, לעיל מניה תני, אילין וימאי די לא להתענה
 46 בתוך, לחן כל איניש דייחיה עלויה תענית מן קדמת דנא, לפני אלו ימים טובים, כגון שקיבל עליו עשרה תעניות או עשרים, ונכנסו אלו הימים בתום, יסר בעלזא – בתפלה, ואי לא קבלה
 47 עליו בתפלת המנחה – לא רדח ימים טובים, אלמא: דעיקר תענית בעי לקבולי בתפלת המנחה עליה, ואי לא קבלה עלויה בתפלת המנחה – לא עשה כלום, יסר – לשון
 48 "ואסרה אסר" (במדרש לו) בעלזא – עלותא, איבא דאמרי: לשון נדר, שקבל עליו להתענות, כמו "דרימותי די לא אה" (בראשית ד') דמרגרינון; ארימיה די בעלזא, ואין רבי מודה, האי
 49 דקנין "תיבתי" – משום דמגילת תענית היתה נכתבת לבד, לכתוב נשים, וחד אמר יאסר – דלא הוי יסר בעלזא, ומשמע דוקא, כדאמרין אי מקבל בתפלת המנחה – אין, ואי
 50 לא – לא, אלא איסר, ומשמע: איך אסר לאבול אי אתי עליה תענית מן קדמת דנא, בין בתפלה בין שלא בתפלה, מאי היא – מאי קסבר? ונשיב: כדנתיבא, יתיר שקבל עליו תענית
 51 שני ותמיש של כל השנה כולה, כלומר, כדמפסיק בהדיא אם נדרו קודם לגזרתו כו' ולא שנו בין בתפלה בין שלא בתפלה, קודם גזרתו – קודם שגזרו חכמים ימים טובים הללו,
 52 אבל משגרוהו אהיה על פי שהתחיל לתענית קודם החגים הללו – לא רדח, עד מתי אוכל ושותה – כלילה, כשמתענה למחר, בכל תענית שהיא אוכל משתוקק, ואפילו בתענית
 53 יתיר קא מירי, עד קרות הנגב – אפילו עמו אקאמי, ומקאמי בני יצאנא חדיי כלילה כסדרו וימא אכא, עד שישלש, שלא נמי מקויתו – אבל נמו דכתיב איה אוכל
 54 אבל ועמר – אף על פי שבידך ועמר משולחו – חזרו ואוכלו, ואין בכך כלום, שלא סילק – את הנבלא, דלאו עקריה היא, ולא אסח דעתיה מאכילה, וכסודדה אריבא דמאי,
 55 איבא דאמרי אמר רבא – והלכה כאיבא דאמרי: אוכל ושותה עד שישקע, ועד שיעלה עמוד השחר, כרבי, אבל ישן – הפסקה היא, ושוב אינו אוכל, התם – לאו ישן משום
 56 אלא מתנמנם – "שולמירי ברלעז" –

12 **ותיב, מאי? אמר רבה בר שילאי:** דמי למפוחא דמליא וקא. אימת מקביל ליה? רב אמר:
 13 במנהגה, וגמאול אמר: בתפלת המנחה, אמר רב יוסף: פותיה לשמואל מסתברא, דכתיב
 14 במגילת תענית: "לחן, כל איניש דייחיה עלויה מקדמת דנא יסר". מאי לאו יסר עצמו
 15 בעלזא? לא. יאמר עצמו. פליגי בהא רבי חימי ורבי שמעון רבוי: חד אמר: "יסר", וחד
 16 אמר: "יאסר". מאן דאמר "יסר", דאמרין, למאן דאמר: "יאסר", מאי היא? דתניא
 17 במגילת תענית: "כל איניש דייחיה עלויה מקדמת דנא יאסר. פינד? יהוד שקיבל עליו
 18 שני ורמיש ושני של של השנה פסח, ואיניש כם ימים טובים הכתובים במגילת תענית,
 19 אה נדרו, תנו רבנן: "עד מתי אוכל ושותה?" עד שיעלה עמוד השחר. דברי רבי. רבי
 20 אליעזר בר שמעון אומר: עד קרות הנגב". אמר אביו: לא שנו אלא שלא נמר סעודתו.
 21 אבל נמר סעודתו אינו אוכל איתיביה רבא: "נמר ועמר, הרי זה אוכל". התם פשילא
 22 סילק. איבא דאמרי אמר רבא: לא שנו אלא פשילא ישן, אבל ישן, אינו אוכל איתיביה
 23 אביו: "ישן ועמר, הרי זה אוכל". התם במתנמנם. היכי דמי מתנמנם? אמר רב אשי:
 24 יום

12 **ותיב, מאי? אמר רבה בר שילאי:** דמי למפוחא דמליא וקא. אימת מקביל ליה? רב אמר:
 13 במנהגה, וגמאול אמר: בתפלת המנחה, אמר רב יוסף: פותיה לשמואל מסתברא, דכתיב
 14 במגילת תענית: "לחן, כל איניש דייחיה עלויה מקדמת דנא יסר". מאי לאו יסר עצמו
 15 בעלזא? לא. יאמר עצמו. פליגי בהא רבי חימי ורבי שמעון רבוי: חד אמר: "יסר", וחד
 16 אמר: "יאסר". מאן דאמר "יסר", דאמרין, למאן דאמר: "יאסר", מאי היא? דתניא
 17 במגילת תענית: "כל איניש דייחיה עלויה מקדמת דנא יאסר. פינד? יהוד שקיבל עליו
 18 שני ורמיש ושני של של השנה פסח, ואיניש כם ימים טובים הכתובים במגילת תענית,
 19 אה נדרו, תנו רבנן: "עד מתי אוכל ושותה?" עד שיעלה עמוד השחר. דברי רבי. רבי
 20 אליעזר בר שמעון אומר: עד קרות הנגב". אמר אביו: לא שנו אלא שלא נמר סעודתו.
 21 אבל נמר סעודתו אינו אוכל איתיביה רבא: "נמר ועמר, הרי זה אוכל". התם פשילא
 22 סילק. איבא דאמרי אמר רבא: לא שנו אלא פשילא ישן, אבל ישן, אינו אוכל איתיביה
 23 אביו: "ישן ועמר, הרי זה אוכל". התם במתנמנם. היכי דמי מתנמנם? אמר רב אשי:
 24 יום

1 ולא נים חור ולא חור - אמור רבי: נים ולא נים - בתוך השנה, כשעשיר משנתו, תיר
2 ולא תיר - בתחילת השנה. אך לא נראה ברש"י פסחים (קכב) דקאמר: נתענמו -
3 איבלו, נרדפו, ואמר רב אשי: הכי דמי נתענמו? נים ולא נים וכו', והתם מירר
4 בתחלת השנה, בין נים ולא נים בין חור ולא חור. לכן נראה לי כפירוש רש"י. דאי הוה
5 אמור נים ולא נים - דהא אמנא רחמי הוי שופ

6 מניס, ואי והוה אמר תיר ולא תיר - דהא אמנא
7 דניס הוי שפי מנדי, הלכך אינערדין הווייהו. ו
8 וכולהו בתחילת השנה כדמפרש התם.
9 וכדירושא מפרש בני דך ברייאא עד כמה אוכל
10 ושוחה - עד קרות הגבר. והוא הדין עד שיעלה
11 עמוד השחר. ובמה דברים אמורים - שדנהג,
12 אבל לא התנה וישן - אינו יכול לאכול.
13 **אבי** רבא סימני אמנא - פירוש: במגעל שאין
14 שלימים, שול"א בלע"ז.

15 **דא** מצי מצער נפשיה עבדי אי לא מצי מצער
16 נפשיה לא עבדי - ומתום הכי קאמר
17 שמואל דלהה תעניתו ופרע - דוקא הכי דלא
18 מצי מצער נפשיה, אבל הכי דמצי מצער נפשיה
19 - לא מצי ללות תעניתו. והכי מסקנא: אם אמר
20 הריני תענית למחר - צריך לצעריה נפשיה,
21 ואינו יכול ללות ופרע בתום, ואפילו אבל בשוגג
22 - שילעם אותו. והרב רבינו יצחק מסופק דברב אל
23 יוכל ללוותו ולפרעו הכי דקביל עליה כבר
24 להתענות, והתנה עז חצי היום או רביע יום.
25 ואפילו לא מצי לצערי נפשיה, אבל לא התנה
26 - דאי ויכול ללות אורי בשבילי. או אם טעה
27 ואכל בשוגג - ואכל ויחלים יום אחד, ואם
28 התנה בשבת, כגון תענית חלום, הדין לפרעו
29 כדאמר ובלבד ריחבי תעניתא לתעניתא, אם
30 אירע שיהיה ראש חודש איתו יום - או ידחה
31 לתעניתו עד יום אחר שבוע, וכן נראה למור
32 רבי שויה.

33 **מה** אסיפת זקנים ביום אף צום ביום - אבל
34 בלילה לא. ויתנה אמאי אוכלים ושותים
35 במעמד יומי כל הלילה עמי הוי יכולין לאכול
36 ולשתות, מה אסיפת זקנים ביום - אף צום ביום,
37 אבל בלילה - לא ואזי לומר: דלא ליקף עם
38 נאספה אלא לענין עשיית מלאכה, ודוקא
39 מלאכה גומרין נאספה, דחא לא תריב כפרא
40 אלא אספו זקנים וקדשו עם, אבל אכלה - לא
41 כתיב כפרא.

אשפר

תענית - פרק ראשון דף יב עמוד ב - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"

1 תיר - ער, כדמרת נגמין (בראשית נא) ויקץ - ואיתער. **אדוריו** **בבא** - אם צריך ממנו
2 דבר שצריך דחרור - אינו יודע לומר כבוד שמתנבא. ומי מרבי ליה מרבי - כזה
3 שמעת - מרבי, יוד ששקל עליו תענית - סתם ואינו יודע איזה תענית קבל עליו, אם
4 של אחד יודע של צבור. ואמר בגנילה בוי - שמתענית צבור, כרש"י ראשונה וא
5 שבעה תעניתות, קיבל עליו. **אינו** רבנן
6 לתעניתא כו' - בתענית צבור, וסביר לה
7 שמואל: דאמר: אין תענית צבור בכלל, בפרק
8 'מקום שנתנו' (פסחים דרב), דאמר כדבבול
9 הסגול ובבל הני. **איכא** רב ששת דלמא מיכל
10 נמי אבלי - ופורשים מרדכי צבור, ולית ליה
11 דשמואל, ואנן אהיראנן נתנינן בשמואל. **אמנא**
12 *אישיקריפטי, מחלפי - בימא דהתעניתא.
13 לעצוריה קלימא - אי מצי מצער נפשיה, ואי לא
14 לא הוה אלא (לוינא) אדרינא. **ואפילו** כשבת
15 - יוכל להתענות, כדי שיתבטל צער גופו.
16 'קדשו צום קראו עצייה אספו זקנים - כל
17 וישבי הארץ בית ה' אלהיכם ותקן אל ה'." מה
18 עצייה - שבתות ושמיני עוצרת. אי מה עצייה
19 - איתוס מלאכת מאורתא. **דומיא** דאסיפת
20 זקנים ביום - דבלילה כל אחד בביתו, ואינו
21 נאספו, סמיך ליה לרב חוטא - דהא דפשיטא
22 לך דאסיפת זקנים ביום, דאמר **בבבא** כניפוא
23 ביום תענית צבור מתקבצין ובאין לבית
24 הבגסת מן הבקר. מעינין במילי דמתא -
25 דרישה וחקירה, לבדוק במעשהו בעסק בני
26 תעיה, אם גול חטמס ביתיה, ומפסיין אותן, ויבי
27 כעדי - מאי עבדי בכתיפוא דמפרא ובכוליה
28 יומא דהתעניתא. **רבנא** דרומא - מחצות ואילך
29 עשין עז חלקים. **בפילא** - דהיינו ריבנא
30 דרומא, קרו 'חילל משה ומפסידן' דרשו את ה'
31 במצנא.

נים ולא נים; תיר ולא תיר. דקדוהיה ועני.
ולא ידע אדוריו סבא, וכי מדקרי ליה, מדקרי.
אמר רב הונא אמר רבי: יהודי שקיבל עליו תענית
אסור בגנילה תפנדל. חישינן שפמא תענית צבור
קיבל עליו. הוי ליעבד? אמר רבה בר רב שילא:
לימא הכי: 'למחר אהא לפניך בתענית יהודי.' אמרו
ליה רבנן לרב ששת: 'הא קא חזוין רבנן דמסימין
מסימין אפנתא. מרירא ומר וזמרא מחלפי דימינא
שלמלא, ודשמואל לימינא. רבנן דבי רב אשי
נפקין פי אורחיהו. סברי פי הא דאמר שמואל:
אין תענית צבור בבבל אלא תשעה באב בלבד.
אמר רב יהודה אמר רבי: לוח אדם תעניתו ופוצע.
פי אמריה קמיה דשמואל, אמר ליה: וכי נדר קבל
עליה דלא סגי דלא משלם? לעצוריה נפשיה קביל
עליה. אי מצי מצער נפשיה; אי לא מצי, לא מצער
נפשיה. איכא דאמרי אמר רב יהודה אמר רבי: לוח
אדם תעניתו ופוצע. פי אמריה קמיה דשמואל,
אמר ליה: לוח אדם אלא נדר! נדר מי לא מצי
בעי לשלומי ומיל לומר ולימא דרשינא? רב הושע
בריה דרב אדי איקלע לבי רב אשי. עבדי ליה עגלא

תילתא. אמרו ליה: לישעום מר מדי". אמר להו: "בתעניתא תיבנא". אמרו ליה: "ולחזוף
מר וליפרעו. לא סבר מר להא דאמר רב יהודה אמר רבי: לוח אדם תעניתו ופוצע?" אמר
להו: "תענית חלום הוא", ואמר רבה בר מחסיה אמר רב הונא בר גוריון אמר רבי: יפה
תענית לחלום קאש לעצוריה. אמר רב חסדא: ובו ביום. ואמר רבי יוסף: ואפילו בשבת. מאי
תפנתיה? ליתוב תעניתא לתעניתא. **משנה** עברו אלו ולא נענו, בית דין גוזרין שלש תעניתות
אחרות על הצבור. אוכלין ושותין מבעוד יום, ואסורין במלאכה, ובכריעה, ובסיכה, ובנעילה
הפנדל, ובתשמיש המטה, ונעלין את הפרחצאות. עברו אלו ולא נענו, בית דין גוזרין עליהן
עוד שבע, שהן שלוש עשרה תעניתות על הצבור. הרי אלו יתרות על תריאשנות, שפאלו
מתריעין ונעלין את התעניתות. בשני מופין עם השוכה, ובחמישי מתירין מפני כבוד השבת. עברו אלו ולא נענו, ממעטין במשא ומתן,
בבנין ובנטיעה, בארויסין ובנישואין, ובשאלות שלום בין אדם לחבירו, כגני אדם הנופין למקום. היהודים חוזרין ומתענין עד שיצא
ניסן, יצא ניסן וירדו גשמים, סימן קללה, שצמח: "הלוא קציר חטים היום, וגו'?" **גמרא** בשלמא מילחא, אית בהו תענוג - וריעה,
וסביח, ותשמיש המטה. אבל מלאכה צער הוא! אמר רב חסדא אמר רב ירמיה בר אבא: אמר קרא: 'קדשו צום, קראו עצרה,
אספו זקנים'. **בצרת**. מה עצרת אסור בעשיית מלאכה, אף תענית אסור בעשיית מלאכה, אי מה עצרת מאורחא, אף תענית נמי
מאורחא! אמר רבי זמא: 'לרדי מופרשא לי מוניה דרבי ירמיה בר אבא: אמר קרא: 'אספו זקנים'. דימיא דאסיפת זקנים. מה אסיפת
זקנים ביום, אף צום נמי ביום. ואימא: מפרהיא! אמר רב שישא בריה דרב אדי: 'מסיני ליה לרב הונא, דאמר מצפרא מונפא. הכי
עבדי? אמר אבי: מצפרא עד פלגא דיומא מעינין במילי דמתא. ואליד, רבנא דיומא קרינן בספרא אפנתרא. מקאן ואילך,
בענין רחמי, שצמח: 'ויקראו על עמך, ויקראו בספר תורת ה' אלהיהם רבעית היום, ויבשרו מתוהים, ומשתחווים לה' אלהיהם'.

אשפר

אמר רבי זמא: 'לרדי מופרשא לי מוניה דרבי ירמיה בר אבא: אמר קרא: 'אספו זקנים'. דימיא דאסיפת זקנים. מה אסיפת
זקנים ביום, אף צום נמי ביום. ואימא: מפרהיא! אמר רב שישא בריה דרב אדי: 'מסיני ליה לרב הונא, דאמר מצפרא מונפא. הכי
עבדי? אמר אבי: מצפרא עד פלגא דיומא מעינין במילי דמתא. ואליד, רבנא דיומא קרינן בספרא אפנתרא. מקאן ואילך,
בענין רחמי, שצמח: 'ויקראו על עמך, ויקראו בספר תורת ה' אלהיהם רבעית היום, ויבשרו מתוהים, ומשתחווים לה' אלהיהם'.

אמר רבי זמא: 'לרדי מופרשא לי מוניה דרבי ירמיה בר אבא: אמר קרא: 'אספו זקנים'. דימיא דאסיפת זקנים. מה אסיפת
זקנים ביום, אף צום נמי ביום. ואימא: מפרהיא! אמר רב שישא בריה דרב אדי: 'מסיני ליה לרב הונא, דאמר מצפרא מונפא. הכי
עבדי? אמר אבי: מצפרא עד פלגא דיומא מעינין במילי דמתא. ואליד, רבנא דיומא קרינן בספרא אפנתרא. מקאן ואילך,
בענין רחמי, שצמח: 'ויקראו על עמך, ויקראו בספר תורת ה' אלהיהם רבעית היום, ויבשרו מתוהים, ומשתחווים לה' אלהיהם'.

אמר רבי זמא: 'לרדי מופרשא לי מוניה דרבי ירמיה בר אבא: אמר קרא: 'אספו זקנים'. דימיא דאסיפת זקנים. מה אסיפת
זקנים ביום, אף צום נמי ביום. ואימא: מפרהיא! אמר רב שישא בריה דרב אדי: 'מסיני ליה לרב הונא, דאמר מצפרא מונפא. הכי
עבדי? אמר אבי: מצפרא עד פלגא דיומא מעינין במילי דמתא. ואליד, רבנא דיומא קרינן בספרא אפנתרא. מקאן ואילך,
בענין רחמי, שצמח: 'ויקראו על עמך, ויקראו בספר תורת ה' אלהיהם רבעית היום, ויבשרו מתוהים, ומשתחווים לה' אלהיהם'.

אמר רבי זמא: 'לרדי מופרשא לי מוניה דרבי ירמיה בר אבא: אמר קרא: 'אספו זקנים'. דימיא דאסיפת זקנים. מה אסיפת
זקנים ביום, אף צום נמי ביום. ואימא: מפרהיא! אמר רב שישא בריה דרב אדי: 'מסיני ליה לרב הונא, דאמר מצפרא מונפא. הכי
עבדי? אמר אבי: מצפרא עד פלגא דיומא מעינין במילי דמתא. ואליד, רבנא דיומא קרינן בספרא אפנתרא. מקאן ואילך,
בענין רחמי, שצמח: 'ויקראו על עמך, ויקראו בספר תורת ה' אלהיהם רבעית היום, ויבשרו מתוהים, ומשתחווים לה' אלהיהם'.

אמר רבי זמא: 'לרדי מופרשא לי מוניה דרבי ירמיה בר אבא: אמר קרא: 'אספו זקנים'. דימיא דאסיפת זקנים. מה אסיפת
זקנים ביום, אף צום נמי ביום. ואימא: מפרהיא! אמר רב שישא בריה דרב אדי: 'מסיני ליה לרב הונא, דאמר מצפרא מונפא. הכי
עבדי? אמר אבי: מצפרא עד פלגא דיומא מעינין במילי דמתא. ואליד, רבנא דיומא קרינן בספרא אפנתרא. מקאן ואילך,
בענין רחמי, שצמח: 'ויקראו על עמך, ויקראו בספר תורת ה' אלהיהם רבעית היום, ויבשרו מתוהים, ומשתחווים לה' אלהיהם'.

אמר רבי זמא: 'לרדי מופרשא לי מוניה דרבי ירמיה בר אבא: אמר קרא: 'אספו זקנים'. דימיא דאסיפת זקנים. מה אסיפת
זקנים ביום, אף צום נמי ביום. ואימא: מפרהיא! אמר רב שישא בריה דרב אדי: 'מסיני ליה לרב הונא, דאמר מצפרא מונפא. הכי
עבדי? אמר אבי: מצפרא עד פלגא דיומא מעינין במילי דמתא. ואליד, רבנא דיומא קרינן בספרא אפנתרא. מקאן ואילך,
בענין רחמי, שצמח: 'ויקראו על עמך, ויקראו בספר תורת ה' אלהיהם רבעית היום, ויבשרו מתוהים, ומשתחווים לה' אלהיהם'.

אמר רבי זמא: 'לרדי מופרשא לי מוניה דרבי ירמיה בר אבא: אמר קרא: 'אספו זקנים'. דימיא דאסיפת זקנים. מה אסיפת
זקנים ביום, אף צום נמי ביום. ואימא: מפרהיא! אמר רב שישא בריה דרב אדי: 'מסיני ליה לרב הונא, דאמר מצפרא מונפא. הכי
עבדי? אמר אבי: מצפרא עד פלגא דיומא מעינין במילי דמתא. ואליד, רבנא דיומא קרינן בספרא אפנתרא. מקאן ואילך,
בענין רחמי, שצמח: 'ויקראו על עמך, ויקראו בספר תורת ה' אלהיהם רבעית היום, ויבשרו מתוהים, ומשתחווים לה' אלהיהם'.

אמר רבי זמא: 'לרדי מופרשא לי מוניה דרבי ירמיה בר אבא: אמר קרא: 'אספו זקנים'. דימיא דאסיפת זקנים. מה אסיפת
זקנים ביום, אף צום נמי ביום. ואימא: מפרהיא! אמר רב שישא בריה דרב אדי: 'מסיני ליה לרב הונא, דאמר מצפרא מונפא. הכי
עבדי? אמר אבי: מצפרא עד פלגא דיומא מעינין במילי דמתא. ואליד, רבנא דיומא קרינן בספרא אפנתרא. מקאן ואילך,
בענין רחמי, שצמח: 'ויקראו על עמך, ויקראו בספר תורת ה' אלהיהם רבעית היום, ויבשרו מתוהים, ומשתחווים לה' אלהיהם'.

אמר רבי זמא: 'לרדי מופרשא לי מוניה דרבי ירמיה בר אבא: אמר קרא: 'אספו זקנים'. דימיא דאסיפת זקנים. מה אסיפת
זקנים ביום, אף צום נמי ביום. ואימא: מפרהיא! אמר רב שישא בריה דרב אדי: 'מסיני ליה לרב הונא, דאמר מצפרא מונפא. הכי
עבדי? אמר אבי: מצפרא עד פלגא דיומא מעינין במילי דמתא. ואליד, רבנא דיומא קרינן בספרא אפנתרא. מקאן ואילך,
בענין רחמי, שצמח: 'ויקראו על עמך, ויקראו בספר תורת ה' אלהיהם רבעית היום, ויבשרו מתוהים, ומשתחווים לה' אלהיהם'.

אמר רבי זמא: 'לרדי מופרשא לי מוניה דרבי ירמיה בר אבא: אמר קרא: 'אספו זקנים'. דימיא דאסיפת זקנים. מה אסיפת
זקנים ביום, אף צום נמי ביום. ואימא: מפרהיא! אמר רב שישא בריה דרב אדי: 'מסיני ליה לרב הונא, דאמר מצפרא מונפא. הכי
עבדי? אמר אבי: מצפרא עד פלגא דיומא מעינין במילי דמתא. ואליד, רבנא דיומא קרינן בספרא אפנתרא. מקאן ואילך,
בענין רחמי, שצמח: 'ויקראו על עמך, ויקראו בספר תורת ה' אלהיהם רבעית היום, ויבשרו מתוהים, ומשתחווים לה' אלהיהם'.

אמר רבי זמא: 'לרדי מופרשא לי מוניה דרבי ירמיה בר אבא: אמר קרא: 'אספו זקנים'. דימיא דאסיפת זקנים. מה אסיפת
זקנים ביום, אף צום נמי ביום. ואימא: מפרהיא! אמר רב שישא בריה דרב אדי: 'מסיני ליה לרב הונא, דאמר מצפרא מונפא. הכי
עבדי? אמר אבי: מצפרא עד פלגא דיומא מעינין במילי דמתא. ואליד, רבנא דיומא קרינן בספרא אפנתרא. מקאן ואילך,
בענין רחמי, שצמח: 'ויקראו על עמך, ויקראו בספר תורת ה' אלהיהם רבעית היום, ויבשרו מתוהים, ומשתחווים לה' אלהיהם'.

אשפר

תענית. מאימתי - פרק ראשון דף יג עמוד ב - מתוך מהדרות "אבן ישראל - שטיינזולץ"

הטופס

1 אין הובגרת - שריאה שתי עשרות, רשאה לנולל את עעמדת אלא מתקשטת כוד
2 שקפצו עליה. הא נערה, שאינה ראייה להינשאת ערין עד שתבשר - רשאה, דבת חוב
3 אבילות היא. וקטנה אינה חיבת ולא כלום. בימי אבל אביה - אפילו אידע אבילות
4 לאביה, שמת בני. אי נמי; שמת אביה מום, על פי שהיה בת חובו אבילות - אינה
5 רשאה לנולל. אלא לא בעונ - ואפילו הכי
6 נערה אינה רחמנת בעונן, אלאמא דאבל אף
7 בעונת אסור. אביחול ואפירוס - ולא קא מיירד
8 בדעיה כלל. פירוס - פירוס - בשער, בבוס -
9 בבגדים, רודצה - בנות, ואת אופרת -
10 מדמוקמנין לה כביחול ופירוס, הוא היין
11 לתבנסת. תפלת תענית - ענו. בין גזא
12 לרופא - ברכה בפני עמיה וכו'. יוד - חסוב
13 לסיף כי שיתו ומתקני לו ברכה בעצמה
14 לרוסיק בתפלתו; כל שמוע תפלת - שכוללה
15 בתוך הברכה, וחובם בשימוע תפלה; דאוהה
16 ברכה חתימה משמע בין תאענית בין אבל
17 מלי. אין בין יוד לצבור - גבי תענית. שז -
18 יוד תפלת כל יוד תעניתו שנוהה עשרה, וכולל
19 דתענית תענית בשימוע תפלת. תשע עשרה -
20 דקבל ליה בין גזאל לרופא. סתם תפלה קרי
21 שמועה עשרה. דברכת "רמלמיש" ביבנה
22 תקנה, דאמרין בברכות (תנא), עשירי
23 וארבע היין - בפרקיין דלמקס (טא), דרשמי
24 דתנא בברכת הוה כימנא דהנשאת. והא קמני
25 תשע עשרה ותו לא וגבור - יוד שקיבל עליו
26 תענית צבור. אלאמא. יוד קובע ברכה לעצמו
27 שקובע תענית צבור. בקמייתא - בשלש
28 תענית ראשונות דליכא עשרים וארבע
29 דאמרין בפרק יסוד תענית "כניד" בגמרא
30 (בראשית). דאלו מתרין בעשית מלאכה וכו'
31 ראושנות ולא חמידי כולו האי. הא לעשרים
32 וארבע ברכת - זה הוה שיון. וקא סלקא דעתך
33 דאינהו לעשרים וארבע באמצעות,
34 מוקמתיין קמייתא דליכא עשרים וארבע -
35 מכלל דבאמצעותא אינהו. ולא היא. דלינהו
36 אלא באחרונה, דכתיב רחמי. ומשום דהא
37 מילתא קמייתא, משום דהכי פריך ליה מעשרים
38 וארבע דלינהו באמצעות. תנא ושיי - תנא
39 מלי דאינהו בין אמצעות ראשונות, ושיי
40 'אין בין לאו דוקא דאז, דבמבזה למקן גבי
41 אידך. הכי גרסינן: מאי שייך דהאי שייך, אלא
42 באיורי קא מיירי בתפלות לא קא מיירי -
43 ומנא גריסי שתי תיבה מרציאן את התיבה כי
44 - שישבו הוא, דאינה אלא באחרונה
45 דבסבבון. ומיפשט פשיטא ליה דאינה אלא
46 באחרונה. מאי שייך דהאי שייך - דלא אורחא
47 אלא למתני כל מילי ולשירי חוץ. אלא
48 לעולם עשרים וארבע בקמייתא לינהו. ולחכי
49 את חשב לזו ב'אין בין', דבתפלת לא קמיירי.
50 באמצעות נמי ליכא עשרים וארבע -
51 באחרונה, דאמרין תהם. שאלו -
52 האחרונה מרתייע ונעלין, דכונן גמי
53 מנותנין. הא לעשרים וארבע - זה הוה שיון,
54 דבתיירווידי אינהו.

1 אין הובגרת רשאה לטול עעמנ - אמר רבינו יצחק. דהא רשאה - לאו דוקא. אלא הכי
2 קאמר. אין הובגרת חיבת, הא נערה - חיבת.
3 אלא לאו בעונ. וקאמר נערה רשאה, כלומר דאסורה ואת אמרת דבעונ מתור. וקשה
4 לרבא, דאמר דבעונ מתור ומשנה ב' קמני "אביחול ואפירוס".

1 "אין הובגרת רשאה לנולל את עעמדה בימי אבל
2 אביה" הא נערה רשאה. מאי לאו ברחייה? ובמאי?
3 אילימא בתמין, אין הובגרת רשאה? והאמר רב
4 חסדאי: אבל אסור להושיט אצבעו בתמין! אלא
5 לאו בעונ? לא. אביחול ופירוס. לימא מסייע ליה:
6 דאמר רבי אבא הבהן משום רבי יוסי הבהן: מעשה
7 ומתו בניו של רבי יוסי בר הנינאי, ורחין בעונן
8 קל שבענו! אמרי: תהם בשתקפיהו אכליו זה אחר
9 זה. ותניא: "תקפיהו אכליו קוה אחר זה, תכבדו
10 שערך, מי קל בתערך, ומכבסם כסותו במים" אמר רב
11 חסדאי: "תענו" אבל לא במקפירם. "במים" ולא
12 גזרתי ולא בחול ולא באהל. איכא דאמרי אמר רבא:
13 אבל אסור בעונן כל שבעת. מאי שנא ממשן ויין?
14 תהם לפכחי פחיהו הוא דעביד. לימא מסייע ליה:
15 "אין הובגרת רשאה לנולל עעמדה. הא נערה רשאה.
16 במאי? אילימא בתמין, אין הובגרת רשאה? והאמר
17 רב חסדאי: אבל אסור להושיט אצבעו בתמין! אלא
18 לאו בעונ? לא. אביחול ופירוס. אמר רב חסדאי:
19 זאת אומרת: אבל אסור בתכבוסת כל שבעת.
20 והלכתא: אבל אסור לרחוץ כל גופו בין בתמין ובין
21 בעונן. כל שבעת. אבל פניו, דיו, ורגליו בתמין אסור,
22 בעונן מותר. אבל לסוף, אפילו כל שהיו אסור.
23 ואם לעבר את הדיקמא, מותר. צלותא דתעניתא
24 היכי מדפרינן? אדרגריה רב יהודה לרב יצחק בריה,
25 ודרש: יוד שקיבל עליו תענית מתפלל של תענית.
26 והיך אומריה? בין "גואל" ל"רופא". מתקוף לה רב
27 יצחק: וכי יוד קובע ברכה לעצמו? אלא אמר רב
28 יצחק: "ב'שומע תפלה". וכן אמר רב ששת: "ב'שומע
29 תפלה". מיתוכי: "אין בין יוד לצבור אלא שעה
30 מתפלל שמונה עשרה וזה מתפלל תשע עשרה".

16 תנא ושיי - פירושו: תנא עשית מלאכה, ושיי
17 עשרים וארבע ברכת. פירוש: עשרים
18 וארבע ברכות בשבתות; הוה מוספין שיש
19 בברכה, כדמפרש לקמן בראש פרק שני (טא.).
20 מאי שייך דהאי שייך כי - פירושו: דמשום דהא
21 מילתא לא הוה לנתנא לשיי, ואם תאמר:
22 דהא קאמר דלא תנא ושיי, דהא אין בין קאמר
23 דמשמע: דאין בין זה לזה אלא כלבד, וקשה
24 דהא במבילה (תנא) קמני אין בין גדרים לנרבות
25 אלא שהגדרים חיבי באחריון ונרבות אינו חיבי
26 באחריון, ואנו יודעין דיש חילוק אחר: דנרבות
27 אינן באים אלא מן החילוף, אבל רב שכתב:
28 אינו בא אלא מן החילוף, ונרבות באות מן
29 המעשה, כדאמר ריש (כו) "זבתים שלמים
30 ואכלת דבתינו גבי מעשה רב לומר: ודחת גמי
31 דזה הוה שוה, והני מילי גבי שלמים יש חילוק
32 והא דקמני אין בין - מיירי בעולות, דאין בין
33 עולות גדרים לעולות נרבה אלא שהגדרים
34 חיבי באחריון, מה שאין כן בגדרים. דהא אין בין
35 עולות גדרים לעולות נרבות אלא חילוק זה.
36 דהא כל עולות אין באין אלא מן החילוף.
37 ותסברא: הוה שייך תיבה - פי: מפרש לקמן
38 (טו.) שמוציאין תיבה ברווח
39 העיר (באמצעות) באחרונה. ותסברא דהא שייך
40 תיבה פירושו: וליכא לעמתי דביאסור קמיירי.
41 דהא דמתרין ונעלין - מאי איסור איכא?
לאו

1 מאי "יוד" ומאי "צבור"? אילימא: "יוד" ממש, ו"צבור" שליח צבור, הני תשע עשרה?
2 עשרין וארבע הווי! אלא לאו הכי קאמר: אין בין יוד דקבל עליו תענית יוד ליחוד
3 שקבל עליו תענית צבור, אלא שזה מתפלל שמונה עשרה וזה מתפלל תשע עשרה. שמע
4 מנה יוד קובע ברכה לעצמו! לא. לעולם אימא לך שילוח צבור. וקא קשיא לך שילוח
5 צבור עשרין וארבע מצלי, בשלש תעניות ראשונות דליכא עשרים וארבע. ולא? והא "אין
6 בין" קמני: "אין בין שלש ראשונות שלש אמצעות, אלא שבאלו מתרין בעשית מלאכה
7 וכלאו אסורין בעשית מלאכה". הא לעשרים וארבע, זה הוה שיון! תנא ושיי. מאי שייך
8 דהאי שייך? והוה, והא "אין בין" קמני! אלא. תנא באיסורי קאמיירי, בתפלות לא מיירי.
9 ואי בעית אימא: באמצעותא נמי לא מצלי עשרים וארבע. ולא? והתניא: "אין בין שלש
10 שניות לשבע אחרונות, אלא שבאלו מתרין ונעלין את התעניות". הא לכל דבריהן, זה
11 הוה שיון! וכי תימא הך נמי תנא ושיי, והא "אין בין" קמני! ותסברא "אין בין" דוקא
12 והא

פרק ראשון דף יד עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"

הטעמות

רבי יודה נשיאה גור הלכות תענית - על שאר פרועניות. ומיהו קאמר ליה רבי אמי דאמר מטריחין, דרבי גמי שמעמ דהוה אשאר מיני פרועניות. ומייתוי עלה הא דקאמר רבי יוחנן: לא כונו אלא לגשמים אבל לשאר מינים וכו'. **שצאנה** זמנה של רביעה - דכון רביעה דיהיה הוי במוחשין, ויצא מוחשין.

שלח ליה כחידים תמיה - פירוש: ובשומע תפלה תפלה תפלה תפלה תענית. והא דידחי אומר: יתון לו ומטר' בברכת השנים, אף על גב דשפתכלא בעימיה - האיל חזן צבור הוא. אבל בני גינה הוי יודים, אפילו בתקופת תמו צריכין למטרא.

הכל לפי השנים - אם צריכים אותה שנה נגשים שהיא שתנה. ואם צריכים נגשים בבני גינה - שואלין יתון לו ומטר' בברכת השנים.

לגשמים. אָבֵל לְשֹׂאֵר מִיְנֵי פִרְעֻנְיּוֹת, מִתְעַנֵּן וְחֹלְכִין עַד שֶׁיִּשְׁעֵנוּ. לִימָא תִּיּוּבִיתּוּהּ דְרִיבֵי אָמִי? אָמַר לָךְ רַבִּי אָמִי: תַּנְיָא הוּא, דְתַנְיָא: "אִין גִּזְרִין יוֹתֵר מִשְׁלַשׁ עֲשָׂרֵה תַעֲנִיּוֹת עַל הַצִּבּוֹר, לִפִּי שְׂאִין מִמְרִיחִין אֶת הַצִּבּוֹר יוֹתֵר מִרְאָא. דְבָרֵי רַבִּי, רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן מִלְּלָא אָמְרוּ: לֹא מִן הַשֵּׁם הוּא זֶה, אֲלָא מִכְּפֵי שְׂצָאָא שֶׁל רַבִּיכֻּן". שְׁלַחוּ לִיה בְּנֵי גִינֹה לְרַבִּי: כְּגוֹן אָנֹן, דְאֶפְּלִי בְּתַקּוּפַת תַּמּוּז מִמְרָא, וְהִכִּי נַעֲבִיד? בִּיחֻדִים דְּמִינֵן אוּ פְרִיבִים דְּמִינֵן? בִּיחֻדִים דְּמִינֵן, וְכ"שׁוּמַע תַּפְלָה"? אוּ פְרִיבִים דְּמִינֵן, וּבְכַרְבַּת הַשָּׁנִים? שְׁלַח לְהוּ: בִּיחֻדִים דְּמִינֵן, וְכ"שׁוּמַע תַּפְלָה". מִיתִיבִי: "אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אִמְתִּי? כִּימֵן שְׁהֶשְׁנִים תַּתִּיקֵן וַיִּשְׂרָאֵל שְׂרִיזֵן עַל אֲדָמְתָן. אָבֵל בִּזְמַן הַהוּא, הַכֵּל לִפִּי הַשָּׁנִים, הַכֵּל לִפִּי הַמְקוּמוֹת, הַכֵּל לִפִּי הַזְּמַן. אָמַר לִיה: מִתְנַתָּא רַמִּית עֲלֵיהּ דְרַבִּי? רַבִּי תַנָּא הוּא וְפִלְסֵי. מַאי הוּי עֲלָה? רַב נַחְמֵן אָמַר: בְּכַרְבַּת הַשָּׁנִים. רַב שִׁשַׁת אָמַר: ב"שׁוּמַע תַּפְלָה". וְהַלְכָתָא: ב"שׁוּמַע תַּפְלָה". ב"שְׂנֵי מִטְּוִין עִם הַשְּׂבִיבָה, וּבְחֻמְשֵׁי כָּל הַיּוֹם מִכְּפֵי כְבוֹד הַשֶּׁבֶת". אוּ דִיכְמָא, ב"שְׂנֵי מִטְּוִין, וּבְחֻמְשֵׁי פוֹתְחִין כָּל הַיּוֹם כְּפִלּוּ? תַּא שְׂמַע, דְתַנְיָא: "ב"שְׂנֵי מִטְּוִין עַד הָעֶרֶב, וּבְחֻמְשֵׁי פוֹתְחִין כָּל הַיּוֹם כְּפִלּוּ מִכְּפֵי כְבוֹד הַשֶּׁבֶת. הַיּוֹ לֹ שְׂנֵי פוֹתְחִים, פוֹתְחֵי אַחַד וְנֹעֵל אַחַד. הָיָה לוֹ אֲצַטְפָּא כְּנֵגַד פּוֹתְחֵי, פוֹתְחֵי כְּנֵגַד וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ. עֲבָדוּ אִלּוּ וְלֹא יַעֲנֵהוּ, מִכְּעִטִּין בְּמִשְׁאֵי וּמִתָּן, בְּכַנְיָן וּבְנִטְעִיָה". תַּנָּא: "בְּכַנְיָן בְּגִין שֶׁל שְׂמַחָה, נִטְעִיָה נִטְעִיָה שֶׁל שְׂמַחָה. אִי הוּוּ בְּגִין שֶׁל שְׂמַחָה? זֶה הַבּוֹנֵה בֵּית הַתְּנַתָּן לְבָנוּ. אִי זֶה הוּא נִטְעִיָה שֶׁל שְׂמַחָה? זֶה הַנּוֹטֵעַ אַבוּרִיקָן שֶׁל מְלָכִים". וּבִשְׂאֵילַת שְׁלוֹם". תַּנּוּ רַבִּנֵּן: "הַכְּרִים אִין שְׂאֵילַת שְׁלוֹם בִּינְיָהֶן. עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁשְׂאֵילִין מִחוּדְוִין לָהֶם בְּשִׁפְהָ רַפָּה וּבְכוּבָד רֹאשׁ. וְהֵן מִתְעַנְּפִין וַיִּשְׁבִּין אֲבָבִילִים וּכְמַדְוִין, כְּכַי אָדָם הַנּוֹפֵס לְמָקוֹם, עַד שֶׁיִּרְחַמּוּ עֲלֵיהֶם מִן הַשָּׁמַיִם".

אמר רבי אלעזר. אִין אָדָם הַשּׁוֹב רִשְׁאֵי לִפְּוֹל עַל פְּוִי אֲלָא אִם בֶּן יַעֲנֵהוּ בִּיהוּשֵׁי בֶן נֹנֵן, שְׂנַאֲמָר: "וְאָמַר ה' אֵל יִשְׂרָאֵל, לָמָּה זֶה אַתָּה נָפַל עַל פְּנֵיךָ?" וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אִין אָדָם הַשּׁוֹב רִשְׁאֵי לְהַגְדוּ שֶׁלֵּק אֲלָא אִם בֶּן יַעֲנֵהוּ בִּיהוּשֵׁי בֶן אַחָב, שְׂנַאֲמָר: "וַיְהִי, לְכַמְעַל תַּתְּקֵן אֶת דְּבַרֵי הָאֱשֵׁר, וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו, וְהוּא עָבַר עַל הַתְּהַבָּה, וַיִּרְא הָעָם, וְהָיָה הַשֶּׁקַּע עַל בְּשׂוּרֵי גוֹי". וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: לֹא הַכֵּל בְּקִרְיָהּ וְלֹא הַכֵּל בְּגִבְיָהּ. מִשָּׂה וְאֶרְוֹן בְּנִפְלָה; וְהוּשֵׁי וְכָל בְּקִרְיָהּ. מִשָּׂה וְאֶרְוֹן בְּנִפְלָה, דְּרַבִּיב: "וַיִּפֹּל מִשָּׂה וְאֶרְוֹן עַל בְּנֵיהֶם". וְהוּשֵׁי וְכָל בְּקִרְיָהּ, דְּרַבִּיב: "וַיְהוּשֵׁעַ בֶּן נֹנֵן, וְכָל בֶּן יַפֵּן קָרְעוּ בְּגֵדֵיהֶם". מִתְקַבֵּל לָה רַבִּי יוֹזָא, וַאֲמִיתָא רַבִּי שְׂמוּאֵל בֶּר נַחְמֵי: אִי הוּוּ כְתִיב, "וַיְהוּשֵׁעַ", דְּרַקְאָמְרָה. הַשְּׂמָא דְרַבִּיב, "וַיְהוּשֵׁעַ", הָא הוּוּ עֲבִיד. וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: לֹא הַכֵּל בְּקִרְיָהּ, וְלֹא הַכֵּל בְּחַשְׁתְּמוֹתֶיהָ. מְלָכִים בְּקִרְיָהּ, וְשָׂרִים בְּחַשְׁתְּמוֹתֶיהָ. מְלָכִים בְּקִרְיָהּ, דְּרַבִּיב: "כִּיָּה אָמַר ה', וְגָאֵל יִשְׂרָאֵל, קִדְּשׁוּ, לְבַח"

בשלום - תלמידי חכם מחוויר לו משום איבה, ובשפה רפה. אבל ומנהיה חיובין בעיניהם - דרביבו יעל שפם יעשה' במועד קטן (טו.א). רשאי ליפול על פניו - לכחות עצמו בפני הצבור, שאם לא יענה יתרחשו. כן שמעתי. אלא אם כן יודיעו בו שהוא חשוב כירושע. שאמר לו הקדוש ברוך הוא: 'קום קל, למען זה אתה נופל על פניך'. אלא אם כן יענה - שידוען שן עשנה כדורים. היום עשה היה. אלא התענה על גב שחיה בימוי וענה. דרביבו (מלכים 1) 'יזהר מאד שכלל וסאסום שטורים בשקל'. לא הכל - בנין (בפולחן) ולא הכל נענין בקריעה. ירושע וכלב שלו הוא חושבין במשה ואהרן לא וכו' לישעת אלא בקריעה. ומקרא בעלמא קר דישע. וירושע בן נון - כתיב בתריה דהוהו דריופיל, וריו

גור הליכר תעניתא - כדארמירן במתניתין (טו.ב) שלוש ראשונות שלשל אמציעות ושבע אחרונות. ולשאר פרועניות עבד לרו לא לגשמים. לרביה - לעצמו דרש, שלא אמר אלא לפי שהוא לא היה רוצה להתענות. לא שנו - דאין גורים יותר משלש עשרה בשבועין - להתענות שלש ראשונות ושבע אחרונות. לא מן עשה הוא זה - שאין זה טעם, שאין מניחין בשביל סודת אלא שכבר יצא זמנה של רביעה של יודת שיהיה מוחשין עבר על כולן לסוף התענית. שמקנתה היו בשביליה, כדארמירן מתניתין, ואיכא לשמענה מדריבי שמעון דבשרא מיני פרועניות דכל שעתא הוי זימניה למיבטל - אפילו טפי גורין. ורבי דאמר אין מטריחין - חתמא אכולהו קאמר, ואנא דאמר כרבי. ובשעת תפלה - ארמירן לשאלית מטר ביחיד השואל ערכיב בשומע תפלה. והא דארמירן שאלה בברכת השנים אפילו ביחיד - משום דהמן צבור הוא. אבל במילתא אחרת, דהוי לחדד ולא לעבור, הובא בתקופת תמוז לא מן שאלית צבור הוא - בשומע תפלה הוא דמזכיר ליה. ולא בברכת השנים, כדארמירן במסכת עבודה זרה (תו.א) ובברכות (לא.א). אלא בהי' לו תולה בתוך ברוח - מחייב עליו ברכת ההוללים ולבסוף מוקמינן: והלכתא בשומע תפלה, כך שמעתי. אימתי - הוא סדר תענית. כוון שהשנים בתקנין - שהיא שקיב בתקנין במרחשון, ואין סדר השנים משהנה. וישאל שריון על ארפתן - שמנהג ארץ ישראל בכך. הכל לפי השנים - והא עריבה אותה שנו למטר, כגון שנה שחונה שצריכה לגשמים ורביה. לפי המקומות - כגון גינה. אפילו בתקופת תמוז בעו מטרא - לא גרסינן לפי חזון, שלא ירדו ערין גשמים. כשני פסין עם השיב - ולא נועלין איל פותחין. הואיל ולא לכבוד שבת הוה. ובתמישין מתורין לפתוח לגמרי. פסין - שלא יראו בני אדם ויעטשו. אלא לעת ערב פותחין מקצתן, כדי שיהא לרם מה לאכול בלילה. או ידלאם - פותחין כל היום. והכי שמענו מתניתין, כשני פסין ובתמישין היה פתוח דרובו כל היום לגמרי. מפני כבוד השבת. איצטבא - כסא. והשתא אין החנות פותחה לרשות דרביבו, ואם הוא פתוח - אינו נראה כל כך. פותח דרובו - אפילו בשני. הכי גרסינן: תנא בנין גנין של שמחה נפיקה נפיקה של שמחה - בנין דקנין מתניתין אלא בנין הצריך לו, אלא בנין הצריך לשמחה, דברבי דרומה לו עבירובין (כתוב). והוא אבונקא אבונקא - בנין דקנין מתניתין אלא בנין למלך הוי נטעין אילן לשמח. ויום שממליכין אותו שטיין לו כסא מנעני. לישא ארמינא אילן גדול המיסק על הארץ לטיל המלך חתתיו. ודמה לו עבירובין (כתוב). והוא אבונקא דהוי ליה ליריש גלותא בבוסתניה. של מלכים - דרך מלכים נטעין אותו לצל, הוא נטעו כמו כן לצל הוא הוה נטיעה של שמחה. ששאל

בשלום - תלמידי חכם מחוויר לו משום איבה, ובשפה רפה. אבל ומנהיה חיובין בעיניהם - דרביבו יעל שפם יעשה' במועד קטן (טו.א). רשאי ליפול על פניו - לכחות עצמו בפני הצבור, שאם לא יענה יתרחשו. כן שמעתי. אלא אם כן יודיעו בו שהוא חשוב כירושע. שאמר לו הקדוש ברוך הוא: 'קום קל, למען זה אתה נופל על פניך'. אלא אם כן יענה - שידוען שן עשנה כדורים. היום עשה היה. אלא התענה על גב שחיה בימוי וענה. דרביבו (מלכים 1) 'יזהר מאד שכלל וסאסום שטורים בשקל'. לא הכל - בנין (בפולחן) ולא הכל נענין בקריעה. ירושע וכלב שלו הוא חושבין במשה ואהרן לא וכו' לישעת אלא בקריעה. ומקרא בעלמא קר דישע. וירושע בן נון - כתיב בתריה דהוהו דריופיל, וריו

בשלום - תלמידי חכם מחוויר לו משום איבה, ובשפה רפה. אבל ומנהיה חיובין בעיניהם - דרביבו יעל שפם יעשה' במועד קטן (טו.א). רשאי ליפול על פניו - לכחות עצמו בפני הצבור, שאם לא יענה יתרחשו. כן שמעתי. אלא אם כן יודיעו בו שהוא חשוב כירושע. שאמר לו הקדוש ברוך הוא: 'קום קל, למען זה אתה נופל על פניך'. אלא אם כן יענה - שידוען שן עשנה כדורים. היום עשה היה. אלא התענה על גב שחיה בימוי וענה. דרביבו (מלכים 1) 'יזהר מאד שכלל וסאסום שטורים בשקל'. לא הכל - בנין (בפולחן) ולא הכל נענין בקריעה. ירושע וכלב שלו הוא חושבין במשה ואהרן לא וכו' לישעת אלא בקריעה. ומקרא בעלמא קר דישע. וירושע בן נון - כתיב בתריה דהוהו דריופיל, וריו

גור הליכר תעניתא - כדארמירן במתניתין (טו.ב) שלוש ראשונות שלשל אמציעות ושבע אחרונות. ולשאר פרועניות עבד לרו לא לגשמים. לרביה - לעצמו דרש, שלא אמר אלא לפי שהוא לא היה רוצה להתענות. לא שנו - דאין גורים יותר משלש עשרה בשבועין - להתענות שלש ראשונות ושבע אחרונות. לא מן עשה הוא זה - שאין זה טעם, שאין מניחין בשביל סודת אלא שכבר יצא זמנה של רביעה של יודת שיהיה מוחשין עבר על כולן לסוף התענית. שמקנתה היו בשביליה, כדארמירן מתניתין, ואיכא לשמענה מדריבי שמעון דבשרא מיני פרועניות דכל שעתא הוי זימניה למיבטל - אפילו טפי גורין. ורבי דאמר אין מטריחין - חתמא אכולהו קאמר, ואנא דאמר כרבי. ובשעת תפלה - ארמירן לשאלית מטר ביחיד השואל ערכיב בשומע תפלה. והא דארמירן שאלה בברכת השנים אפילו ביחיד - משום דהמן צבור הוא. אבל במילתא אחרת, דהוי לחדד ולא לעבור, הובא בתקופת תמוז לא מן שאלית צבור הוא - בשומע תפלה הוא דמזכיר ליה. ולא בברכת השנים, כדארמירן במסכת עבודה זרה (תו.א) ובברכות (לא.א). אלא בהי' לו תולה בתוך ברוח - מחייב עליו ברכת ההוללים ולבסוף מוקמינן: והלכתא בשומע תפלה, כך שמעתי. אימתי - הוא סדר תענית. כוון שהשנים בתקנין - שהיא שקיב בתקנין במרחשון, ואין סדר השנים משהנה. וישאל שריון על ארפתן - שמנהג ארץ ישראל בכך. הכל לפי השנים - והא עריבה אותה שנו למטר, כגון שנה שחונה שצריכה לגשמים ורביה. לפי המקומות - כגון גינה. אפילו בתקופת תמוז בעו מטרא - לא גרסינן לפי חזון, שלא ירדו ערין גשמים. כשני פסין עם השיב - ולא נועלין איל פותחין. הואיל ולא לכבוד שבת הוה. ובתמישין מתורין לפתוח לגמרי. פסין - שלא יראו בני אדם ויעטשו. אלא לעת ערב פותחין מקצתן, כדי שיהא לרם מה לאכול בלילה. או ידלאם - פותחין כל היום. והכי שמענו מתניתין, כשני פסין ובתמישין היה פתוח דרובו כל היום לגמרי. מפני כבוד השבת. איצטבא - כסא. והשתא אין החנות פותחה לרשות דרביבו, ואם הוא פתוח - אינו נראה כל כך. פותח דרובו - אפילו בשני. הכי גרסינן: תנא בנין גנין של שמחה נפיקה נפיקה של שמחה - בנין דקנין מתניתין אלא בנין הצריך לו, אלא בנין הצריך לשמחה, דברבי דרומה לו עבירובין (כתוב). והוא אבונקא אבונקא - בנין דקנין מתניתין אלא בנין למלך הוי נטעין אילן לשמח. ויום שממליכין אותו שטיין לו כסא מנעני. לישא ארמינא אילן גדול המיסק על הארץ לטיל המלך חתתיו. ודמה לו עבירובין (כתוב). והוא אבונקא דהוי ליה ליריש גלותא בבוסתניה. של מלכים - דרך מלכים נטעין אותו לצל, הוא נטעו כמו כן לצל הוא הוה נטיעה של שמחה. ששאל

גור הליכר תעניתא - כדארמירן במתניתין (טו.ב) שלוש ראשונות שלשל אמציעות ושבע אחרונות. ולשאר פרועניות עבד לרו לא לגשמים. לרביה - לעצמו דרש, שלא אמר אלא לפי שהוא לא היה רוצה להתענות. לא שנו - דאין גורים יותר משלש עשרה בשבועין - להתענות שלש ראשונות ושבע אחרונות. לא מן עשה הוא זה - שאין זה טעם, שאין מניחין בשביל סודת אלא שכבר יצא זמנה של רביעה של יודת שיהיה מוחשין עבר על כולן לסוף התענית. שמקנתה היו בשביליה, כדארמירן מתניתין, ואיכא לשמענה מדריבי שמעון דבשרא מיני פרועניות דכל שעתא הוי זימניה למיבטל - אפילו טפי גורין. ורבי דאמר אין מטריחין - חתמא אכולהו קאמר, ואנא דאמר כרבי. ובשעת תפלה - ארמירן לשאלית מטר ביחיד השואל ערכיב בשומע תפלה. והא דארמירן שאלה בברכת השנים אפילו ביחיד - משום דהמן צבור הוא. אבל במילתא אחרת, דהוי לחדד ולא לעבור, הובא בתקופת תמוז לא מן שאלית צבור הוא - בשומע תפלה הוא דמזכיר ליה. ולא בברכת השנים, כדארמירן במסכת עבודה זרה (תו.א) ובברכות (לא.א). אלא בהי' לו תולה בתוך ברוח - מחייב עליו ברכת ההוללים ולבסוף מוקמינן: והלכתא בשומע תפלה, כך שמעתי. אימתי - הוא סדר תענית. כוון שהשנים בתקנין - שהיא שקיב בתקנין במרחשון, ואין סדר השנים משהנה. וישאל שריון על ארפתן - שמנהג ארץ ישראל בכך. הכל לפי השנים - והא עריבה אותה שנו למטר, כגון שנה שחונה שצריכה לגשמים ורביה. לפי המקומות - כגון גינה. אפילו בתקופת תמוז בעו מטרא - לא גרסינן לפי חזון, שלא ירדו ערין גשמים. כשני פסין עם השיב - ולא נועלין איל פותחין. הואיל ולא לכבוד שבת הוה. ובתמישין מתורין לפתוח לגמרי. פסין - שלא יראו בני אדם ויעטשו. אלא לעת ערב פותחין מקצתן, כדי שיהא לרם מה לאכול בלילה. או ידלאם - פותחין כל היום. והכי שמענו מתניתין, כשני פסין ובתמישין היה פתוח דרובו כל היום לגמרי. מפני כבוד השבת. איצטבא - כסא. והשתא אין החנות פותחה לרשות דרביבו, ואם הוא פתוח - אינו נראה כל כך. פותח דרובו - אפילו בשני. הכי גרסינן: תנא בנין גנין של שמחה נפיקה נפיקה של שמחה - בנין דקנין מתניתין אלא בנין הצריך לו, אלא בנין הצריך לשמחה, דברבי דרומה לו עבירובין (כתוב). והוא אבונקא אבונקא - בנין דקנין מתניתין אלא בנין למלך הוי נטעין אילן לשמח. ויום שממליכין אותו שטיין לו כסא מנעני. לישא ארמינא אילן גדול המיסק על הארץ לטיל המלך חתתיו. ודמה לו עבירובין (כתוב). והוא אבונקא דהוי ליה ליריש גלותא בבוסתניה. של מלכים - דרך מלכים נטעין אותו לצל, הוא נטעו כמו כן לצל הוא הוה נטיעה של שמחה. ששאל

גור הליכר תעניתא - כדארמירן במתניתין (טו.ב) שלוש ראשונות שלשל אמציעות ושבע אחרונות. ולשאר פרועניות עבד לרו לא לגשמים. לרביה - לעצמו דרש, שלא אמר אלא לפי שהוא לא היה רוצה להתענות. לא שנו - דאין גורים יותר משלש עשרה בשבועין - להתענות שלש ראשונות ושבע אחרונות. לא מן עשה הוא זה - שאין זה טעם, שאין מניחין בשביל סודת אלא שכבר יצא זמנה של רביעה של יודת שיהיה מוחשין עבר על כולן לסוף התענית. שמקנתה היו בשביליה, כדארמירן מתניתין, ואיכא לשמענה מדריבי שמעון דבשרא מיני פרועניות דכל שעתא הוי זימניה למיבטל - אפילו טפי גורין. ורבי דאמר אין מטריחין - חתמא אכולהו קאמר, ואנא דאמר כרבי. ובשעת תפלה - ארמירן לשאלית מטר ביחיד השואל ערכיב בשומע תפלה. והא דארמירן שאלה בברכת השנים אפילו ביחיד - משום דהמן צבור הוא. אבל במילתא אחרת, דהוי לחדד ולא לעבור, הובא בתקופת תמוז לא מן שאלית צבור הוא - בשומע תפלה הוא דמזכיר ליה. ולא בברכת השנים, כדארמירן במסכת עבודה זרה (תו.א) ובברכות (לא.א). אלא בהי' לו תולה בתוך ברוח - מחייב עליו ברכת ההוללים ולבסוף מוקמינן: והלכתא בשומע תפלה, כך שמעתי. אימתי - הוא סדר תענית. כוון שהשנים בתקנין - שהיא שקיב בתקנין במרחשון, ואין סדר השנים משהנה. וישאל שריון על ארפתן - שמנהג ארץ ישראל בכך. הכל לפי השנים - והא עריבה אותה שנו למטר, כגון שנה שחונה שצריכה לגשמים ורביה. לפי המקומות - כגון גינה. אפילו בתקופת תמוז בעו מטרא - לא גרסינן לפי חזון, שלא ירדו ערין גשמים. כשני פסין עם השיב - ולא נועלין איל פותחין. הואיל ולא לכבוד שבת הוה. ובתמישין מתורין לפתוח לגמרי. פסין - שלא יראו בני אדם ויעטשו. אלא לעת ערב פותחין מקצתן, כדי שיהא לרם מה לאכול בלילה. או ידלאם - פותחין כל היום. והכי שמענו מתניתין, כשני פסין ובתמישין היה פתוח דרובו כל היום לגמרי. מפני כבוד השבת. איצטבא - כסא. והשתא אין החנות פותחה לרשות דרביבו, ואם הוא פתוח - אינו נראה כל כך. פותח דרובו - אפילו בשני. הכי גרסינן: תנא בנין גנין של שמחה נפיקה נפיקה של שמחה - בנין דקנין מתניתין אלא בנין הצריך לו, אלא בנין הצריך לשמחה, דברבי דרומה לו עבירובין (כתוב). והוא אבונקא אבונקא - בנין דקנין מתניתין אלא בנין למלך הוי נטעין אילן לשמח. ויום שממליכין אותו שטיין לו כסא מנעני. לישא ארמינא אילן גדול המיסק על הארץ לטיל המלך חתתיו. ודמה לו עבירובין (כתוב). והוא אבונקא דהוי ליה ליריש גלותא בבוסתניה. של מלכים - דרך מלכים נטעין אותו לצל, הוא נטעו כמו כן לצל הוא הוה נטיעה של שמחה. ששאל

גור הליכר תעניתא - כדארמירן במתניתין (טו.ב) שלוש ראשונות שלשל אמציעות ושבע אחרונות. ולשאר פרועניות עבד לרו לא לגשמים. לרביה - לעצמו דרש, שלא אמר אלא לפי שהוא לא היה רוצה להתענות. לא שנו - דאין גורים יותר משלש עשרה בשבועין - להתענות שלש ראשונות ושבע אחרונות. לא מן עשה הוא זה - שאין זה טעם, שאין מניחין בשביל סודת אלא שכבר יצא זמנה של רביעה של יודת שיהיה מוחשין עבר על כולן לסוף התענית. שמקנתה היו בשביליה, כדארמירן מתניתין, ואיכא לשמענה מדריבי שמעון דבשרא מיני פרועניות דכל שעתא הוי זימניה למיבטל - אפילו טפי גורין. ורבי דאמר אין מטריחין - חתמא אכולהו קאמר, ואנא דאמר כרבי. ובשעת תפלה - ארמירן לשאלית מטר ביחיד השואל ערכיב בשומע תפלה. והא דארמירן שאלה בברכת השנים אפילו ביחיד - משום דהמן צבור הוא. אבל במילתא אחרת, דהוי לחדד ולא לעבור, הובא בתקופת תמוז לא מן שאלית צבור הוא - בשומע תפלה הוא דמזכיר ליה. ולא בברכת השנים, כדארמירן במסכת עבודה זרה (תו.א) ובברכות (לא.א). אלא בהי' לו תולה בתוך ברוח - מחייב עליו ברכת ההוללים ולבסוף מוקמינן: והלכתא בשומע תפלה, כך שמעתי. אימתי - הוא סדר תענית. כוון שהשנים בתקנין - שהיא שקיב בתקנין במרחשון, ואין סדר השנים משהנה. וישאל שריון על ארפתן - שמנהג ארץ ישראל בכך. הכל לפי השנים - והא עריבה אותה שנו למטר, כגון שנה שחונה שצריכה לגשמים ורביה. לפי המקומות - כגון גינה. אפילו בתקופת תמוז בעו מטרא - לא גרסינן לפי חזון, שלא ירדו ערין גשמים. כשני פסין עם השיב - ולא נועלין איל פותחין. הואיל ולא לכבוד שבת הוה. ובתמישין מתורין לפתוח לגמרי. פסין - שלא יראו בני אדם ויעטשו. אלא לעת ערב פותחין מקצתן, כדי שיהא לרם מה לאכול בלילה. או ידלאם - פותחין כל היום. והכי שמענו מתניתין, כשני פסין ובתמישין היה פתוח דרובו כל היום לגמרי. מפני כבוד השבת. איצטבא - כסא. והשתא אין החנות פותחה לרשות דרביבו, ואם הוא פתוח - אינו נראה כל כך. פותח דרובו - אפילו בשני. הכי גרסינן: תנא בנין גנין של שמחה נפיקה נפיקה של שמחה - בנין דקנין מתניתין אלא בנין הצריך לו, אלא בנין הצריך לשמחה, דברבי דרומה לו עבירובין (כתוב). והוא אבונקא אבונקא - בנין דקנין מתניתין אלא בנין למלך הוי נטעין אילן לשמח. ויום שממליכין אותו שטיין לו כסא מנעני. לישא ארמינא אילן גדול המיסק על הארץ לטיל המלך חתתיו. ודמה לו עבירובין (כתוב). והוא אבונקא דהוי ליה ליריש גלותא בבוסתניה. של מלכים - דרך מלכים נטעין אותו לצל, הוא נטעו כמו כן לצל הוא הוה נטיעה של שמחה. ששאל

גור הליכר תעניתא - כדארמירן במתניתין (טו.ב) שלוש ראשונות שלשל אמציעות ושבע אחרונות. ולשאר פרועניות עבד לרו לא לגשמים. לרביה - לעצמו דרש, שלא אמר אלא לפי שהוא לא היה רוצה להתענות. לא שנו - דאין גורים יותר משלש עשרה בשבועין - להתענות שלש ראשונות ושבע אחרונות. לא מן עשה הוא זה - שאין זה טעם, שאין מניחין בשביל סודת אלא שכבר יצא זמנה של רביעה של יודת שיהיה מוחשין עבר על כולן לסוף התענית. שמקנתה היו בשביליה, כדארמירן מתניתין, ואיכא לשמענה מדריבי שמעון דבשרא מיני פרועניות דכל שעתא הוי זימניה למיבטל - אפילו טפי גורין. ורבי דאמר אין מטריחין - חתמא אכולהו קאמר, ואנא דאמר כרבי. ובשעת תפלה - ארמירן לשאלית מטר ביחיד השואל ערכיב בשומע תפלה. והא דארמירן שאלה בברכת השנים אפילו ביחיד - משום דהמן צבור הוא. אבל במילתא אחרת, דהוי לחדד ולא לעבור, הובא בתקופת תמוז לא מן שאלית צבור הוא - בשומע תפלה הוא דמזכיר ליה. ולא בברכת השנים, כדארמירן במסכת עבודה זרה (תו.א) ובברכות (לא.א). אלא בהי' לו תולה בתוך ברוח - מחייב עליו ברכת ההוללים ולבסוף מוקמינן: והלכתא בשומע תפלה, כך שמעתי. אימתי - הוא סדר תענית. כוון שהשנים בתקנין - שהיא שקיב בתקנין במרחשון, ואין סדר השנים משהנה. וישאל שריון על ארפתן - שמנהג ארץ ישראל בכך. הכל לפי השנים - והא עריבה אותה שנו למטר, כגון שנה שחונה שצריכה לגשמים ורביה. לפי המקומות - כגון גינה. אפילו בתקופת תמוז בעו מטרא - לא גרסינן לפי חזון, שלא ירדו ערין גשמים. כשני פסין עם השיב - ולא נועלין איל פותחין. הואיל ולא לכבוד שבת הוה. ובתמישין מתורין לפתוח לגמרי. פסין - שלא יראו בני אדם ויעטשו. אלא לעת ערב פותחין מקצתן, כדי שיהא לרם מה לאכול בלילה. או ידלאם - פותחין כל היום. והכי שמענו מתניתין, כשני פסין ובתמישין היה פתוח דרובו כל היום לגמרי. מפני כבוד השבת. איצטבא - כסא. והשתא אין החנות פותחה לרשות דרביבו, ואם הוא פתוח - אינו נראה כל כך. פותח דרובו - אפילו בשני. הכי גרסינן: תנא בנין גנין של שמחה נפיקה נפיקה של שמחה - בנין דקנין מתניתין אלא בנין הצריך לו, אלא בנין הצריך לשמחה, דברבי דרומה לו עבירובין (כתוב). והוא אבונקא אבונקא - בנין דקנין מתניתין אלא בנין למלך הוי נטעין אילן לשמח. ויום שממליכין אותו שטיין לו כסא מנעני. לישא ארמינא אילן גדול המיסק על הארץ לטיל המלך חתתיו. ודמה לו עבירובין (כתוב). והוא אבונקא דהוי ליה ליריש גלותא בבוסתניה. של מלכים - דרך מלכים נטעין אותו לצל, הוא נטעו כמו כן לצל הוא הוה נטיעה של שמחה. ששאל

גור הליכר תעניתא - כדארמירן במתניתין (טו.ב) שלוש ראשונות שלשל אמציעות ושבע אחרונות. ולשאר פרועניות עבד לרו לא לגשמים. לרביה - לעצמו דרש, שלא אמר אלא לפי שהוא לא היה רוצה להתענות. לא שנו - דאין גורים יותר משלש עשרה בשבועין - להתענות שלש ראשונות ושבע אחרונות. לא מן עשה הוא זה - שאין זה טעם, שאין מניחין בשביל סודת אלא שכבר יצא זמנה של רביעה של יודת שיהיה מוחשין עבר על כולן לסוף התענית. שמקנתה היו בשביליה, כדארמירן מתניתין, ואיכא לשמענה מדריבי שמעון דבשרא מיני פרועניות דכל שעתא הוי זימניה למיבטל - אפילו טפי גורין. ורבי דאמר אין מטריחין - חתמא אכולהו קאמר, ואנא דאמר כרבי. ובשעת ת

תענית. מאימתי – פרק ראשון דף טו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קמא רש"י תוספת

1 לכה נפש למתעב נוי לטבב משלים – לישראל הבוים ומתועבם ועבדים מושלך בן.
 2 ולא חבל בקימה – לקראת ישראל לעתיד לבה מלכים יראו קמו שרים וישתחוו. הכי
 3 גרסתי: לא חבל לאורה ולא חבל לשמחה דכתיב אור ויוע לצדיק ולישרי לב שמחה –
 4 ישרים לשמחה, דשרים ערפי מגדקים.

אור דזעו לצדיק ולישרי לב שמחה – פירושו: לאן ואמר לדלעל ולישרים האי והאי שמחה
 ואורה, אם כן דאמרינן דלישרי לב קאי אהא דלעל – כמו כן אמרינן דרדיקים קאי
 אהא דאבתריה. כיון דסמוך צדיק לישירי לב, ובראי יש חפרש בין זה לזה. דאם לא כן –
 לעבינהו ולטבוה 'לצדיקים ולישרי לב אורה ושמחה. אבל אהא דלעל לא הוו מלכים
 ושרים כי דרדי, אלא יראו קמו בניניהו, וכמו
 יראו קמו, דהיי קודם שרים, קאי על מלכים
 דלעל – קאי נמי אשרים דכתיב אבתריה. אבל
 הבא אן לשפך אלא אור דזעו לצדיק ולישרי
 לב שמחה.

הדרן עלך מאימתי
 1 לכהו נפש, למתעב גוי, לעבד משלים, מלכים יראו
 2 קמו. ושרים בהשתחווהו, דכתיב: "שרים וישתחווו".
 3 מתקרה לה רבי וירא, ואיתמא רבי שמואל בר נחמני:
 4 אי תהו פתיב, ו"שרים וישתחווו", הא ורא עבדו. אמר רב
 5 דכתיב, "שרים וישתחווו", הא ורא עבדו. אמר רב
 6 נחמן בר יצחק: אף אני אומר: לא הכל לאורה, ולא
 7 הכל לשמחה, צדיקים לאורה, ו"שרים לשמחה. צדיקים לאורה, דכתיב: "אור ורע לצדיק",
 8 ו"לישרים שמחה, דכתיב: "ול"ישוי לב שמחה".

הדרן עלך מאימתי

משנה סדר תעניות ביצה, מוציאין את התביה לרחוקה של עיר, ונותנין אפר מקלה על
גבי התביה ובראש הגשוי ובראש אב בית דין, וכל אחד ואחד יתן בראשו. תזקן
שקחן אומר לפניהו דברי כבושין אחינו, לא נאמר באנשי גינה וירא אליהם את שקם ואת
התעניתם, אלא (יונה ג') וירא אליהם את מעשיהם פי שבו מדרגם הרעה, ובקלה הוא
אומר (ויאל ב ג') וקרעו לכבכם ואל בגדיכם עמדו בתפלה, מורידין לפני התביה וכן ורגיל
ויש לו גנים וביתו ויקם בדי שיהא לבו שלם בתפלה, ואומר לפניהו עשרים וארבעה כרבות.
שמונה עשרה שבכל יום, ומסופר עליהן עוד שש ואלו הן: וברכות ושופרות, (החלים קב)
אל א' ה' בצרתה לי קראתי ויגעני, (שם קבא) אשא עיני אל ההרים. (שם קל) מ'מעמקים
קראתיך ה'. (שם קב) תפלה לעני פי יעקב: רבי יהודה אומר, לא היה צריך לומר וברכות
ושופרות, אלא אומר תחתיהן יעב פי יתה בארץ דבר פי יהוה' (מלכים א' ח לידג) א'שר
היה דבר ה' אל ימיהו על דברי תפלות' (ירמיהו ד יאט) (מלכים א' ח לידג) ה' הראשונה
הוא אומר, מי שענה את אברהם בחר המורה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום
הזה, ברוך אתה ה' גואל ישראל. על השענה הוא אומר מי שענה את אבותינו על ים סוף,
הוא יענה אתכם וישמע קול צעקתכם היום הזה, ברוך אתה ה' זוכר הגשפחות. על
השלישית הוא אומר, מי שענה את יהושע בגלגל הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם
היום הזה, ברוך אתה ה' שומע תרועה. על הרביעית הוא אומר, מי שענה את שמואל
במצפה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה, ברוך אתה ה' שומע צעקה. על
החמישית הוא אומר, מי שענה את אליהו בחר התפלה הוא יענה אתכם וישמע בקול
צעקתכם היום הזה, ברוך אתה ה' שומע תפלה. על הששית הוא אומר, מי שענה את יונה
במעי תדנה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה, ברוך אתה ה' העונה בעת
צרה. על השביעית הוא אומר, מי שענה את דוד ואת שלמה בנו בירושלים, הוא יענה
אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה, ברוך אתה ה' המרחם על הארץ. מי שענה
 בימי

1 דתשבתה ועל השופרות שומע תרועה הוא שנה למענה ועל אל ה' בשרתה לי והיא שלישיית למנן שש שומע צעקה שלישיית וכן בולן ופי שענה את אבותינו על ים סוף. לפיכך
 2 ונתחבה וכוונת לפי שחזו ישראל נשכחים במצרים כמות שנים ונתיאשו מן הגאולה חזרם המוס ונאלם דכתיב (שמות ו) ואנכי את בריתי: ובשפיות היה אומר מי שענה את
 3 יהושע בגלגל. לפי שענה בשופרות בירוחו וזו בעוד שהיו ישראל בגלגל: ואלוהי בחר הריסל. כגד אשא עיני אל ההרים וכן בולן לפי עני המומרים אליהו נענה בחר התפלה מעין
 4 אשא עיני אל ההרים ושמאל בנימצה דכתיבי קרא ומעין אל ה' בשרתה לי: בפעי' חזיה. מעין מעמקים קראתיך ה' וענה בעת צרה שכן כתיב בונה קראתי מצרה לי (יונה ח)
 5 ובשמואל כתיב ויעקב אלה' (שמואל א') ונענו וז הפלה: ועל השביעית. ממש כגמרא מאי אשעת מי שענה דוד ויהו רבינו דוד שלש שנים שנה
 6 אחרי שנה (שמואל ב: בא). ושלהם. כשהבטיח הארון לבית קדש קדשים אי נמי רעב כי יהיה בארץ וגו' (מלכים א) ח ולפיכך תחום מרחם על הארץ שחן התפללו על ארץ ישראל
 7 והפלה לעני כי יענוף על דחק גשמים טפל וכתוב כי (שם) בתועב שמים: בימי רבי חלפתא בגמרי. אבוי לב רבי יוסי דאמרינן בסנהדרין (דף קכב) ארבי רבי יוסי בצפורי ואדור רבי
 8 חנניא בן חרדין: בסבני.

1 לכה נפש למתעב נוי לטבב משלים – לישראל הבוים ומתועבם ועבדים מושלך בן.
 2 ולא חבל בקימה – לקראת ישראל לעתיד לבה מלכים יראו קמו שרים וישתחוו. הכי
 3 גרסתי: לא חבל לאורה ולא חבל לשמחה דכתיב אור ויוע לצדיק ולישרי לב שמחה –
 4 ישרים לשמחה, דשרים ערפי מגדקים.

הדרן עלך מאימתי
 1 סדר תעניות ביצה כו: אפר מקלה.
 2 אפר ממש ולא עפר אפר סחם דזא
 3 עפר בדשם שאפר קורי עפר דכתיב (במדבר יט)
 4 מעפר שפת הטהרת כך עפר קרי אפר סחם
 5 והיינו דקניי אפר מקלה אפר שריפה אי היה
 6 זני אפר סחם הוה שמעע עפר אפר מקלה גנאי
 7 יותר מעפר סחם ובגמרא מפרש שאפר סחם
 8 נותנין אותה: כבושין. לשון עזירה כמו מבכש
 9 בלעז' פירש"א שבכושין את הלכות להחזירם
 10 למשע ואלו הן דברי כבושין אחינו כו: ובקבלה.
 11 שדבאי מצוה לישראל (עמוד תפלה) ולקשה
 12 תוספת מאן דדו מאי שנא בראי קרא דכתיב
 13 בינה וירא אלהים את מעשיהם וגו' ולא קרי
 14 ליה דברי כבושין ובראי קרא וזכיער לכבבם כו
 15 ליה קבלה ופיקי אדא כל מקום שדבאי מצוה
 16 ומדוע נמזרח את ישראל קרי ליה קבלה ובבל
 17 דוכתא וכל איתפסק גנאי כי האי וירא
 18 אלהים שהוא כמספר הולך ודילף מיניה אגב
 19 ארתיה מילתא לא קרינן קלה ברחובה
 20 של עיר. כולי וכו' דרי דאמרינן במסכת מגילה
 21 (דף כה) בני העיר שמכור רדבה של עיר והם
 22 מפרש בהדיא אמר ר' זורא האייל והעם
 23 המפללים בו בתענית ובמעמדות: ורגיל
 24 לתפלתו ותפלתו שורה בפיו ולא טיעה של
 25 חזן שטועה סימן רע לשולוח: ובתי יריב.
 26 משמע דהוא עני אן לו מדה בביתו ובגמרא
 27 מפרש טעמא אחרינא ונפיו נקן מעבדות שלא
 28 חסא ולא יצא עליו שום שרע בשום עבירה
 29 כו: ובריות ושופרות. כל הפסוקים שאומרים
 30 בראש השנה אל ה' בצרתה לי בו. כולן הן
 31 ממומים ואומר חותמיהן. על כל פרשה ופרשה
 32 אחר וכוונת חותמת ובריות ואחר השפחה
 33 חתימת שופרות וכן אור כולם מעין הפרשה
 34 כדמפרש ואזיל: על הראשונה. בפעם ראשונה
 35 הוא אומר מי שענה לאברהם כו' בגואל ישראל
 36 היה מתחיל להאריך הולך ואומר לכולן של
 37 בריכות: על השנית. על הראשונה של
 38 שש ברכות כדאמרינן בגמרא חזיק ונגאל
 39 וישראל זו אל הדרים בגמרא כדאמרינן חזיק ונגאל
 40 ואינה מתחילת שש אלא שבה היה מתחיל
 41 להסיף ולהאריך על הכוונות הוא אומר וכו'
 42 ונתחבה ועל השופרות שומע תרועה הוא שנה למענה ועל אל ה' בשרתה לי והיא שלישיית למנן שש שומע צעקה שלישיית וכן בולן ופי שענה את אבותינו על ים סוף. לפיכך
 43 ונתחבה וכוונת לפי שחזו ישראל נשכחים במצרים כמות שנים ונתיאשו מן הגאולה חזרם המוס ונאלם דכתיב (שמות ו) ואנכי את בריתי: ובשפיות היה אומר מי שענה את
 44 יהושע בגלגל. לפי שענה בשופרות בירוחו וזו בעוד שהיו ישראל בגלגל: ואלוהי בחר הריסל. כגד אשא עיני אל ההרים וכן בולן לפי עני המומרים אליהו נענה בחר התפלה מעין
 45 אשא עיני אל ההרים ושמאל בנימצה דכתיבי קרא ומעין אל ה' בשרתה לי: בפעי' חזיה. מעין מעמקים קראתיך ה' וענה בעת צרה שכן כתיב בונה קראתי מצרה לי (יונה ח)
 46 ובשמואל כתיב ויעקב אלה' (שמואל א') ונענו וז הפלה: ועל השביעית. ממש כגמרא מאי אשעת מי שענה דוד ויהו רבינו דוד שלש שנים שנה
 47 אחרי שנה (שמואל ב: בא). ושלהם. כשהבטיח הארון לבית קדש קדשים אי נמי רעב כי יהיה בארץ וגו' (מלכים א) ח ולפיכך תחום מרחם על הארץ שחן התפללו על ארץ ישראל
 48 והפלה לעני כי יענוף על דחק גשמים טפל וכתוב כי (שם) בתועב שמים: בימי רבי חלפתא בגמרי. אבוי לב רבי יוסי דאמרינן בסנהדרין (דף קכב) ארבי רבי יוסי בצפורי ואדור רבי
 49 חנניא בן חרדין: בסבני.

1 ואפילו בקמייא - כלומר ואילו בשלש תעניות הראשונות ובשלש שניות קאמר
 2 במתניתין דמוציאין את התיבה לרדובה של עיר ואומר עשרים וארבע ברכות
 3 כו. ורמינהו. התיבה: הראשונה וענית נכסין בו, פירושה: ומתפללין בה כדרך כל השנה
 4 כולה. כלומר: שאינה שמונה עשרה ברכות כדרך שמתפללין כל השנה. וקשה: דלא עליל
 5 בפרק קמא (גב) קאמרין אין בן ברית בעדות

6 שניות לשלש ראשונות אלא בשאלו מתפללין
 7 ומותרין בעשית מלאכה. ובאלו אסורין בעשית
 8 מלאכה. דא לא עלען עשרים וארבעה - דהוה חזק שוקין.
 9 דבין בראשונות בן באמצעיות היו אומרים
 10 עשרים וארבעה ועוד קשה, דאמרין לעיל:
 11 ואביעת אימא באמצעיות נמי לא מצלו עשרים
 12 וארבע, ואמאי לא מייית לה סייעא מרד דהכא:
 13 ויש לומר: דהא קדאמא ורביא ומתפללין כדרך כל
 14 השנה לא בעשרים וארבע ברכות קאמר. אלא
 15 קאמר שמתפללין כדרך כל השנה, שלא היו
 16 מוציאין אפ"ל התיבה לרדובה של עיר.
 17 ונותנין אפ"ל על גבי כו - ואותו אפר דהו
 18 מעום אדם, שרדו דהא האפר דהו
 19 לזכרון העקידה, ובעקידה היה עצמות.
 20 במקום

21 אומרים: שלש תעניות הראשונות, אלו ואלו לא היו מתענין כלל. שלש שניות, אנשי משמר
 22 מתענין ולא משלמיו, ואנשי בית אב לא היו מתענין כלל. שבע אחרונות, אנשי משמר מתענין
 23 ומשלמיו, ואנשי בית אב לא היו מתענין ולא משלמיו. אנשי משמר מותרין לשתות יין בלילות, אבל
 24 לא בגימס. ואנשי בית אב לא ביום ולא בלילה. אנשי משמר ואנשי מעמד אסורין מלכבד
 25 ומלכבסם. ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת. כל הכתוב במגילת תענית "דלא למספר", לפניו
 26 אסור, לאחריו מותר. רבי יוסי אומר: לפניו ולאחריו אסור. "דלא להתענאה" - לפניו ולאחריו
 27 מותר. רבי יוסי אומר: לפניו אסור, לאחריו מותר. אין גזרין תענית על הצבור בתחילה
 28 בחמישי, שלש להפקיע השערים. אלא שלש תעניות הראשונות שני וחמישי ושני, ושלוש
 29 שניות חמישי ושני וחמישי. רבי יוסי אומר: כשם שאין הראשונות בחמישי, כך לא שניות
 30 ולא אחרונות. אין גזרין תענית על הצבור בראשי חרשים, בהנפה, ובפורים. ואם התחילו,
 31 אין מפקסין. דברי רבן גמליאל. אמר רבי מאיר: אף על פי שאמר רבן גמליאל אין מפקסין,
 32 מודה היה שאין משלמיו. וכן תשעה באב שחל להיות בערב שבת. גמרא "סדר תעניות
 33 כיצד מוציאין את התיבה, כו". ואפילו בקמייא ורמינהו: "שלש תעניות ראשונות ושניות,
 34 ונכסין לבית הכנסת, ומתפללין בדרך שמתפללין כל השנה בנפלה. ובשבע אחרונות, מוציאין
 35 את התיבה לרדובה של עיר, ונותנין אפר על גבי התיבה, ובראש הנשיא, ובראש אב בית
 36 דין, וכך אחד ואחד נוטל ונותן בראשו. רבי נתן אומר: אפר מקלה הן מביאין". אמר רב
 37 פפא: בי תנן נמי מותנין, ואשבע אחרונות תנן. "ובראש הנשיא". והדר תני: "כל אחד ואחד
 38 נותן בראשו". אינו והתניא: "רבי אומר: בגדולה, מתחילין מן הגדול. ובקבלה, מתחילין מן
 39 הקטן. בגדולה, מתחילין מן הגדול, שאמר: 'יאמר משה אל אהרן, ולאעזר ולאחמור.
 40 ובקבלה, מתחילין מן הקטן, שבתחלה נתקבל נחש, ואחר כך נתקבלה היה, ואחר כך נתקבל
 41 אדם! זה חשיבותא לדרידה, דאמר: להו: אתון חשיבותו למיבעי עלן רחמי אבילי עלמא.
 42 כל אחד ואחד נותן בראשו". נשיא ואב בית דין נמי נשקלו אינהו וניחבו בראשיהו: מאי
 43 שגא דשקיל איניש אחרינא ומנח להו אמר רבי אבא דבון קשרי: אינו דומה לחביש מעצמו
 44 לחביש

1 ונפרס כל הרכיב - כל אותה ברכה עצמה. הכי רסנין ולא עני אחרייו אמן תקנו בני
 2 אהרין תקנו - חזן הכנסת אומר לחן על כל ברכה וברכה, והוא השמש, ולא שלחו צבור.
 3 לא היינו נוטנין - שלא לענות אמן. אלא בנשך מורה ובחיר הבית - כלומר, במזמן שבת
 4 המקדש קום כשמתפללין ברה הבית בנשך בדרך שנתקנה המדרות. לפי שאלו היו ענין אמן
 5 במוקדשן בראשיתן בגמרא (טו.טז). אין לומר אל

6 ויהו נוטנין קל למקטו אלא במקדש - ודאי
 7 ומקטן בגבולים, כדרכו כבולה דין מסכת
 8 וטעמא ראש השנה (כו.א). אנשי משמר -
 9 של אותה שבת, ולא משלמין - שנידון אמן
 10 מחורין כל כו. ובגמרא (זא.א) מפרש שמא הבדר
 11 העבודה על אנשי בית אב, שהיו עובדי אותו
 12 היום, ובאים לו לסייע. והו אבו מתנעים - לא
 13 היה להם חיל ליעמוד בעבודה. אנשי בית אב -
 14 המשמרה מתחלף לשבעה בתי אבות, כגון
 15 שבעת ימי השבוע, בית אב ליום. אנשי [מקשר]
 16 ועומין ומתפללין על קרבן אהיהם הקבועים
 17 לרצון, ומתרים לשם בישת עבודה, ודיאן
 18 קרבנו של אדם קרב ודואו אינו עומד על גבול?
 19 וכולו מפרש בפרק אחרון (כו.א). מותרין
 20 לשתות יין - לא בני תענית אחרת, אלא אב
 21 דמדיין בבני משמר מייית לה. בלילות - אן
 22 לחוש שמא חבד העבודה, שרדו ראו מבישר
 23 שפסקו קרבנות ולא כבוד העבודה, שיבאין
 24 רוב קרבנות ולא יספקו בני בית אב של אותו
 25 היום. וערכין אילו לסייע, הרי אתן ארצין
 26 לעבודת משום שכרות. אנשי בית אב אסורין
 27 בין ביום ובין בלילה - לפי שהיו מעלין כל
 28 הלילה אברים ופורים ששקע מעל המזבח, אי
 29 נמי: לא גמרו ביום - גמריה בלילה. אבל אנשי
 30 משמר אין ירציה לסייע בלילה לחפך תמולג
 31 דבית אב יכול להספיק לבד היפוך המערכת.
 32 אסורים לשפר ולכבס - משנסכו לשמרתם.
 33 כל אותה שבת, אלא מסתפרין קודם לבן
 34 ועטמא מפרש בגמרא, ובהבישי - של משמרתן
 35 ומתרים. הרי דוב בין אדם להסתר בתמישי,
 36 ולא בערב שבת, מפני המדות. כל הכתוב
 37 במגילת תענית דלא ליסיפד - דאית יומיא
 38 דלא להתענאה, ומקצתוין, ואמרין שפי דלא
 39 ליסיפד. ואותן שתן תמורסין דהספד -
 40 לפניו אסור בהספד, דילמא אתי למיעבד ביום
 41 טוב נופח. ולאחריי מותר - דכיון שעבר יום
 42 לא חיישין, ואותן שאנת מחורין ליארב בהספה,
 43 אלא לא להתענא בן לפניו כו. שלא
 44 להפקיע את השערים - כשוראן בעלי גזות
 45 שקונין למצוא יום חמישי שתי סעודות גדולות.
 46 אתות לליל חמישי ואות לשבת, כסורים שבא
 47 רעב לעולם ומיקרים ומפקיעי השער. אבל
 48 שמתחילו להתענות - יודעין שאינו אלא
 49 מפני התענית, חרישי בראשי חרשים - דאיקר מונע.
 50 ואם התחילו - שקבילו תענית מקודם לבן,
 51 ובנסב בין ראש חודש - אפ"ל מפקסין. דאף על
 52 גב דאקרי מועד - לא בחיב בהו משה ושמוח. שאין משלמין - להתענות כל היום, אלא אוכלין סמור לרעב מגילת תענית כתבאבו ביום חמישי. אף על פי שלא היו כותבין
 53 הלכות. והיינו דקתינן 'כל הכתוב במגילת תענית, כאילו היה מקרא'. גמרא אפילו בקמייא - מוציאין את התיבה: בתמישי. בי קתינן נמי מותנין" - סדר תעניות כיצד - בסדר
 54 תעניות אחרות קא מיידי הכי רסנין בגמרא: ונתאן אפ"ל על גבי התיבה. אפר שריפה ערף, משום אפרו של יצחק, כדלוקן. בגדולה - מצוה בעלמא שלא
 55 לפרענות "ידבר משה אל אהרן ואל אלעזר וגו'. ואל דוברתן בראשיהו דנשיא ואב בית דין כרישא שבתואה הוא. דאמר להו אחון חשיבותו שפי כו. ודשקיל איניש אחריא
 56 כו - דקתינן: ונותנין על גבי התיבה בו ועל ראש התיבה בו - ומשמע על ידי אחר. ונבי שאר כל אדם לא וני נוטנין, אלא כל אחו ואחרו (נטול) כו.
 57

מהו שתהא מותרת לינשא? רבי חגי אמר: מותרת לינשא. רבי יוסי אמר: אסורה לינשא, אני אומר נעשו לו ניסים והיה.

מהיום אם מתי. מעכשיו אם מתי – הרי זה גט. מהיום ולאחר מתי – אינו גט. אמר רבי יודן: רבנין ורבתינו. מתיבין רבנין לרבתינו: למה אתון אמרין הרי זה גט? בגין דאמר "אם". והא סיפא "ואם" ואתון אמרין אינו גט, אלא: בגין דאמר "מהיום", אוף אגז בן אית לן "מהיום" עיקר.

[דף מ"א ע"א]

מתיב רבי לרבנין למה אתון אמרין אינו גט, בגין דאמר מהיום והא רישא מהיום ואתון אמרין הרי זה גט! אלא בגין דאמר "אם" אוף אגז אית לי "אם" עיקר.

תמן מהלפין.

רבי יסא בשם רבי יוחנן ורב, תריהון אמרין: דברי רבי תמן דהוא רבנין דהקא: מפיןן שאמר "מהיום" – כמי שאמר על מנת.

רבי זעירא בעא קומי רבי יסא: על מנת אם מתי, או על מנת לאחר מיתה? אמר ליה: על מנת אם מתי. רבי בא בשם רב: דברי רבי הקא דהוא רבנין דתמן: מפיןן שאמר "מהיום" – כמי שאמר לאחר מיתה.

תמן תנינן: הפותב נכסיו לרבני, צריד לשיכתוב מהיום ולאחר מותו; דברי רבי יהודה. רבי יוסי אמר: אינו צריד. מה מעמא של רבי יוסי? זמנו של שטר מוכיח עליו.

רבי שמעון בן יקים אעיל עובדא קומי רבי יוחנן. מהיום לאחר מיתה – מתנתו מתנה. מהיום ולאחר מיתה – אינו גט. הברייא בשם רבי יוחנן, אינה איסרטה. רבי זעירא בשם רבי יוחנן: אינה בגיטין, אינה כמתנה.

אמר רבי אילא: כמתנה, מפיןן שאמר "מהיום" – מתנה גמורה היא. לאי זה דבר כתב בה לאחר מיתה? לשיר לו אכילת פירות. ובגיטין, מפיןן שקתב "מהיום" בגט – פרות הוא. לאי זה דבר כתב בה לאחר מיתה? לשיר לו אגופה. אמר רבי בון בר כהנא קומי רבי אילי: לשיר לו מעשה ידיה? אמר ליה: לא מצינו אשה נשואה לזה ומעשה ידיה של זה; והוה רבי זעירא מקלם ליה, וצווח ליה, בנייה דאורייתא! .

[דף מ"א ע"ב]

אף בגמט שיחרור בן. "הרי גמט שחרורך מעכשיו לאחר שלשים יום" – על דעתיה דרבי – הרי זה גמט. על דעתיה דרבנן – אינו גמט.

אף בהקבר בן. "שדי מובקרת מעכשיו לאחר שלשים יום" – על דעתיה דרבי – מובקרת. על דעתיה דרבנן – אינה מובקרת. אף בהקדש בן? כל עמא מודיי: אמירתי לגבוהה כמסירתיה להדיומט. אף בקידושין בן? אשכח תני, רבי אומר: מקודשת קידושין גמורין.

הלכה ד' מתני' זה גיטין מהיום אם מתי מחולי זה, ועמד והילך בשוק וקלה ומת – אומדין אותה, אם מחמת חולי הראשון מת – הרי זה גמט. ואם לאו – אינו גמט. לא תתניחוד עמו אלא בפני עדים, אפילו עבד אפילו שפחה, חוץ משפחתה מפני שלבה גם בשפחתה. ומה היא באותן הימים? רבי יהודה אומר: באשת איש לכל דבר. ורבי יוסי אומר: מגורשת ואינה מגורשת.

גמרא אבל גריסין לגסה – כמי שממת מאותו חולי.

[דף מ"ב ע"א]

פונדקאות עצמן ולא עמד – כמי שלא מת מאותו חולי.

אם מתי מחולי זה, ונפל עליו גל, או שנשכו נחש – אינו גמט, שלא מת מאותו החולי. אם לא עמדתי מחולי זה, ונפל עליו גל או שנשכו נחש – הרי זה גמט, שלא עמד מאותו החולי.

תני: אף המוסבין. אמר רבי יעקב בר אבהו: מעשה היה בהן שבועל, מת, שלא עמד מאותו החולי.

ועבד ושפחה נאמנין? יודעין הן העדים שבשעה שנתיהודה עמו שהיה שם עבד ושפחה. כהדא:

נתיהודה עמו בפני שנים – צריכה הימנו גמט שני. באחד – אינה צריכה ממנו גמט שני. באחד בשחרית ובאחד בין הערבים – זה היה מעשה ושאול רבי אליעזר בן תרדיון לחכמים, ואמר: אין זה יהוד.

נתיהודה עמו כדי בעילה – הוששין לה משום בעילה, ואין הוששין לה משום קידושין. רבי יוסי בי רבי יהודה אומר: אף הוששין לה משום קידושין.

רבי ירמיה פתח מתניתא: נתייחדה עמו כְּדֵי בְּעִילָה – הוֹשְׁשִׁין לָהּ מִשּׁוּם בְּעִילַת זְנוּת, וְאֵין הוֹשְׁשִׁין לָהּ מִשּׁוּם קִידוּשִׁין בְּבְעִילָה. לֹא נִתְיַחַדָּה עִמּוֹ כְּדֵי בְּעִילָה – אֵין הוֹשְׁשִׁין לָהּ מִשּׁוּם בְּלוּם. רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אַף הוֹשְׁשִׁין מִשּׁוּם קִידוּשִׁין בְּבְעִילָה.

רַבִּי יוֹסִי פָתַח לָהּ מִתְּנִיתָא: נִתְיַחַדָּה עִמּוֹ כְּדֵי בְּעִילָה – הוֹשְׁשִׁין לָהּ מִשּׁוּם בְּעִילַת זְנוּת, וְאֵין הוֹשְׁשִׁין לָהּ מִשּׁוּם קִידוּשִׁין בְּבְעִילָה. לֹא נִתְיַחַדָּה עִמּוֹ כְּדֵי בְּעִילָה – אֵין הוֹשְׁשִׁין לָהּ מִשּׁוּם קִידוּשִׁין בְּכֶסֶף. רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אַף בְּזוֹ הוֹשְׁשִׁין לָהּ מִשּׁוּם קִידוּשִׁין בְּכֶסֶף.

אָמַר רַבִּי אֲבִין:

[דף מ"ב ע"ב]

אֲתִיָּא דְבֵית שְׁמַאי – בְּרַבִּינִין. וּבֵית הַלֵּל – בְּרַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי יְהוּדָה.

לֵינְדָא מִיְלָה? רַבִּי לְעֶזֶר אָמַר: לְיֹרְשָׁה. דְּתַנְיִן תַּמָּן: וְזָבָאי בְּמִצִּיאַתָּהּ וּבְמַעֲשֵׂה יְדֵיהָ וּבְהַפֵּר נְדָרֶיהָ. אָמַר רַבִּי זְעִירָא זֹאת אוֹמְרַת, שֶׁהִיא בְּאִשְׁתּוֹ אִישׁ לְכָל דְּבַר.

מִחֻלְפָּה שִׁיטְתִּיה דְּרַבִּי יוּדָה. תַּמָּן הוּא אָמַר מִיְתָה מְצוּיָה, וְהִכָּא הוּא אָמַר אֵין מִיְתָה מְצוּיָה: תַּמָּן – בְּצִיבּוּר, בָּאֵן – בְּיַחֲדָה. דְּתַנְיָא: רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: לֹא הָיָה שׁוֹפֵר קִינִים בִּירוּשָׁלַיִם מִפְּנֵי הַתַּעְרוּבָת, שְׁמָא תַמּוּת אַחַת מִהֶן, וְנִמְצְאוּ דְמֵי הַטְּאוֹת מִתּוֹת מְעוּרְבָת בְּהֶן.

בְּעִילְתָּה מַהוּ? אֵית תַּנְיִ תַּנְיִ: בְּעִילְתָּה בְּרוּרָה. וְאֵית תַּנְיִ תַּנְיִ: בְּעִילְתָּה סֶפֶק. מֵאַן דְּאָמַר: בְּעִילְתָּה בְּרוּרָה – מִכִּיָּא אֲשֶׁם תְּלוּי. וּמֵאַן דְּאָמַר: בְּעִילְתָּה סֶפֶק, מַת – פְּטוּר. לֹא מַת – מִכִּיָּא הַטְּאוֹת.

[דף מ"ג ע"א]

הַלְכָּה ה' מִתְּנִי "הָרִי זֶה גִּישׁוּד עַל מְנַת שְׁתַּתְּנִי לִי מְאֵתִים זָוִי" – הָרִי זֶה מְגוּרְשֵׁת וְתַתָּן. "עַל מְנַת שְׁתַּתְּנִי לִי מִיָּבֶן וְעַד שְׁלֹשִׁים יוֹם"; תַּתְּנָה לוֹ בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם – מְגוּרְשֵׁת, וְאִם לֹא – אֵינָה מְגוּרְשֵׁת. אָמַר רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: מַעֲשֵׂה בְּצִיּוּדוֹ, שְׁאָמַר אַחַד לְאִשְׁתּוֹ: "הָרִי זֶה גִּישׁוּד עַל מְנַת שְׁתַּתְּנִי לִי אִיצְטְלִיתִי" וְאָבְדָה אִיצְטְלִיתוֹ. אָמְרוּ חֲכָמִים: תַּתָּן לוֹ אֵת דְּמִיהָ.

גְּמָרָא תַּנְיִ: לֹא הִסְפִּיקָה לִיתָן לוֹ עַד שְׁפֹת. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: תִּינַתָּן לְאֲבִיו וּלְאִחָיו, וְהִיא פְּטוּרָה מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיִּבּוּם.

אף בקידושין בן. "הרי את מקודשת לי על מנת שאתן לך מאתים וזו" ולא הספיק ליתן לה עד שפאת – רבן שמעון בן גמליאל אומר: אבינו ואחיו נותנין לה, והיא זקוקה לחליצה ולגיבום.

אמר רבי יודן: בשאבדה באונם אנו קיימין. עשו אותה במתנה שומר הנם להיות פטור מן השבועה. אמר רבי יוסה: וכא אתינן מיתני שומר הנם להיות פטור מן השבועה! אלא בשאבדה בפשיעה אנו קיימין. דמים עשו אותה פאיצמלית. רבנין אמרי: אחת זו ואחת זו משום תנאי גיטין.

הלכה ו' מתני' "הרי זה גיטך על מנת שתשמישי את אבא". "על מנת שתניקי את בני" – במה היא מניקת? שתי שנים. רבי יהודה אומר: שמנה עשר חדש. מת הבן. או שפאת האב – הרי זה גט. "על מנת שתשמישי את אבא שתי שנים ועל מנת שתניקי את בני שתי שנים", מת הבן, או שאמר האב אי אפשי שתשמישיני, שלא בהקפדה – אינו גט. רבן שמעון בן גמליאל אומר: בזה – גט. כלל אמר רבן שמעון בן גמליאל: כל עכבה שאינה מונעת – הרי זה גט.

גמרא אמר רבי חייה ברבי בא: בתיו והוא שתשמישינו כל צורכו. והוא שתניקי כל צורכו.

לאחר מיתה, אפילו לא הניקתו כל צורכו, אפילו לא שימשותו כל צורכו, אלא אפילו שימשותו שעה אחת, אפילו הניקתו שעה אחת.

רבי שמעון בן לקיש אומר: בתיו – אפילו לא שימשותו כל צורכו. אפילו לא הניקתו כל צורכו. אלא אפילו שימשותו שעה אחת. אפילו הניקתו שעה אחת. לאחר מיתה – אפילו לא שימשותו ולא הניקתו כלום.

מתניתא פליגא על ריש לקיש, במה היא מניקת? שתי שנים. רבי יהודה אומר: שמנה עשר חדש! אמר רבי אבין: בשכר מניקה שנו.

אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן: סדר סימפון כך הוא: אגא פלן בר פלן מקדש ליה אנת פלגית בת פלן, על מנת ליתן ליה מיקמת פלן ומגבסייה ליום

[דף מ"ג ע"ב]

פלן, דאין אתא יום פלן ולא כנסתיה – לא יהוי לי עליוה כלום.

אירע לו אונם; רבי יוחנן אומר: אונסא – כמאן דלא עבד. ריש לקיש אומר: אונסא – כמאן דעבד. על דעתיה דריש לקיש אין תוה צריד למיעבד, ואין אתא יום פלוגי ולא כנסתה לי לא יהוי לי עליוה כלום.

רבי יוחנן מי דמייד, פקיד לבנתיה די יהוויזן עבדון פריש לקיש. אמר: שפוא יעמוד בית דין אחר ויסבר דכוותיה, ונמצאו פניו באין לידי ממוזירות.

חד בר גש אקדם פריטין לאילפא, ונגב נהרא. אתא עיבדא קומי רב נחמן בר יעקב, הא אילפא אייתי נהרא .

אבא בר הונא בשם רבי אבא הוה מצלי דייגב נהרא בגין דניסב פריטוי !

אשכחת אמר, רבי יוחנן ורבי בא – לא סברין פרבן שמעון בן גמליאל. ריש לקיש ורב נחמן בר יעקב – סברין פרבן שמעון בן גמליאל. חתכה דדה – כמי שעבדה. נחתך דדה – כמי שלא עיבדה.

הלכה ז' מתני' "הרי זה גיטוף אם לא באתי מיכן ועד שלשים יום"; הנה הולך מיהודה לגליל, הגיע לאנטיפטרוס וחזר – בטל התנאי.

"הרי זה גיטוף אם לא באתי מיכן ועד שלשים יום"; הנה הולך מגליל ליהודה, והגיע לכפר עותני וחזר – בטל התנאי.

"הרי זה גיטוף אם לא באתי מיכן ועד שלשים יום"; הנה הולך למדינת הנם, הגיע לעכו וחזר – בטל התנאי.

"הרי זה גיטוף כל זמן שאעבור מפנגד פניו שלשים יום"; הנה הולך וקא, והנה הולך וקא, הואיל ולא נתתיחד עמה – הרי זה גט.

גמרא ליידא מילחא? רבי לעזר אמר: לביתו. רבי יוחנן אמר: למקומות.

מתניתין מסייעא למאן דאמר לביתו, הגיע לעכו וחזר – בטל התנאי! אמר רבי חגי קומי רבי יוסי: תיפתר במאן דאמר עכו בארץ ישראל לגיטין. ואפילו תימר עכו בארץ ישראל לגיטין

[דף מ"ד ע"א]

שפוא לתנאי גיטין.

ואסור להתייחד עמה מבכר, שפוא יעבר מפנגד פניה שלשים יום, ונמצא גיטה גדול מבנה.

הלכה ח' מתני' "הרי זה גיטוף אם לא באתי מיכן עד שלשים עשר הדש"; מת בתוך שלשים עשר הדש – אינו גט.

"מעבשיו אם לא באתי מיפן ועד שנים עשר חדש"; מת בתוך שנים עשר חדש – הרי זה גמ.

"אם לא באתי מיפן ועד שנים עשר חדש, כתבו גמ ותנו לאשתי"; כתבו גמ בתוך שנים עשר חדש ונתנו בתוך שנים עשר חדש – אינו גמ.

"כתבו ותנו גמ לאשתי אם לא באתי מיפן ועד שנים עשר חדש"; כתבו בתוך שנים עשר חדש ונתנו לאחר שנים עשר חדש – אינו גמ. רבי יוסי אומר: כזה – גמ.

כתבו לאחר שנים עשר חדש ונתנו לאחר שנים עשר חדש ומת, אם גמ קדם למיתה – הרי זה גמ. ואם מיתה קדמה לגמ – אינו גמ. אם אינו יודע, זו היא שאמרו: "מגורשת ואינה מגורשת".

גמרא מה טעמא דרבי יוסי? בגין דאקדים כתיבה ולא אקדים נתינה, ואתון אמרין אינו גמ? כך היא הגירסה.

רבי תייה רובה בעי קומי רבי: "הרי זה גיטין לאחר ההג?" אמר ליה: כל שלשים יום שלאחר ההג – בלאחר ההג הן.

רבי ביבון בר תייה בעא קומי רבי זעירא: הרי גיטין ערב הפסח? ואפילו כמאן דאמר כל שלשים שלאחר ההג – בלאחר ההג הן, כל שלשים שלפני הפסח, אינו כלפני הפסח?

רבי זעירא בעי קומי רבי יסא: אמר: "קונם יון שאני טועם במוצאי שבת?" אמר ליה: במוצאי שבת – אסור, ערב שבת – מותר. ימים שבנתיים – צריכה. והכא, מוצאי שבת – הרי זה גמ, ערב שבת – אינו גמ. ימים שבנתיים – צריכה.

הדרן עלך מי שאחוז

פרק שמיני

הלכה א' מתני' חוזק גמ לאשתו, והיא בתוך ביתה או בתוך חצירה – הרי זה מגורשת. זרקו לה בתוך ביתו או בתוך חצירו אפילו עמה במיטה – אינה מגורשת. לתוך חיקה או לתוך קלתה – הרי זה מגורשת.

גמרא (דברים כד) וכתב ונתן בידה. אין לי אלא בידה. בגינתה בחצירה מניין? תלמוד לומר ונתן ונתן. עד פדון רבבי עקיבה, רבבי ישמעאל? תני רבי ישמעאל: (במדבר כא) ויקח את כל ארצו מידו ועד ארנו. וכי מידו לקח? אלא מהו מידו, מרשותו. וגינתה

[דף מ"ד ע"ב]

וחצירה אינו משועבדין לאיש? לאכילת פירות. רבי יהושע בשם רבי ינאי: עד שיקתוב לה דין ודברים אין לי בנכסיה.

רבי יצחק בר הקולא בשם רבי הושעיה: אפילו לא כתב לה דין ודברים אין לי בנכסיה.

ואתיא דרבי ינאי רבבי מאיר, ודרבי הושעיה פרבנין כד היא הגירסה. דרבי ינאי רבבי מאיר, דרבי מאיר אמר: על ידי שיד העבד כיד רבו – הוא זכה גיטו מידו. וגינתה וחצירה, הואיל והן משועבדין לאיש לאכילת פירות – עד שיקתוב להן דין ודברים אין לי בנכסיה.

וקשיא על דרבנין, הוא יד העבד כיד רבו והוא זכה גיטו? ודרבי הושעיה פרבנין דרבנן אמרי: כד היא הגירסה. על ידי שאין האשה כיד בעלה – הוא זכתה גיטה מידו. וגינתה וחצירה, אף על פי שהן משועבדין לאיש לאכילת פירות – אפילו לא כתב לה דין ודברים אין לי בנכסיה.

נפלו לו נכסים וזה, אפילו כתב – כמי שלא כתב.

[דף מ"ה ע"א]

היה נשוי את בת אחיו, אפילו כתב – כמי שלא כתב.

נתן לה אחר מתנה, ואמר לה: "על מנת שלא יהא לבעלה רשות בהן אלא מה שאת נושאת ונותנת בפיד", אפילו לא כתב לה – כמי שקתב.

רבי ירמיה בעי: ורקו לה בהצר שאינה של שניהן מהו? רבי אחא בשם רבי חנינה: צריכה לרבנין. אמר רבי אבין: מחלוקת רב ורבי חיה, רובה דמר רבי שמואל רבי זעורה רבי חיה בר אשי בשם רב: אין משיכה קונה בהצר שאינה של שניהן. ותני רבי חיה ופליג. אימתי אמרו המפלטלין נקנין במשיכה? ברשות הרבים או בהצר שאינה של שניהן, אבל ברשות הלוקח פיון שקיבל עליו – זכה. ברשות המוכר לא קנה אלא עד שעה שגיבית, או עד שעה שימשוף ויוצא חוץ מרשות הבעלים. ברשות זה שהיו מופקדין אצלו – לא קנה עד שיוכרוהו בהן או עד שישפיר לו את מקומו.

עולא בר ישמעאל אומר: לא עלתה על דעתו לזכות בקלתה. הניע עצמו שהיתה קלתה של זהב! כל שכן לא עלתה על דעתו לזכות בקלתה! רבי יוחנן אומר: ובלבד במשתמשת בה. אומר רבי יוסי: ובלבד במשתמשת בה באותה שעה.

ריש לקיש אומר: בקשורה לה. אומר רבי יוסי: ובמגבהת מחמתה.

תני רבי הושעיה: ומסייע לרבי יוחנן, אפילו זרקו לה בתוך המלוש שלה - הרי זו מגורשת.

[דף מ"ה ע"ב]

הלכה ב' מתני' אומר לה: "כינסי שמר חוב זה", או שמצאתו מאחורי, קוראה והיא גיטה - אינו גט, עד שיאמר לה: "הא גיטיך". נתן בידה והיא ישינה, ניעורה, קוראה והרי היא גיטה - אינו גט, עד שיאמר לה: "הא גיטיך". היתה עומדת ברשות הרבים וזרקו לה, קרוב לה - מגורשת; קרוב לו - אינה מגורשת; מחצה למחצה - מגורשת ואינה מגורשת.

גמרא אומר רבי יוחנן: דרבי שמעון בן אלעזר היא. דרבי שמעון בן אלעזר אומר: לעולם אינו גט עד שיאמר לה בשעת מתנה הא גיטיך.

במה הוא קרוב? רב אומר: ארבע אמות. אומר רבי אלאי הירש: ארבע אמות. רבי אלעזר בשם רבי יוחנן בשם רבי ינאי: בפישוט ידים. ותני נן: בפישוט ידים.

רבי בא רבי ירמיה בשם רב: בפישוט ידים. מחלפה שיתמיה דרב: תמן הוא אומר ארבע אמות, והכא הוא אומר אבזו כאן - להלכה. כאן - למעשה. ותני רבי לעזר: אפילו קרוב לו מלה וקא חבלב ונטלו - אינה מגורשת. שמואל בהדא דרבי לעזר ופליג.

המחזור בכולן, עד שיתגנה לתוך ידה. הנה פושט ידים בינו לבינה - שמעון בר בא בשם רבי יוחנן: קרוב לה מלו - מגורשת, לו מלה - אינה מגורשת. מחצה למחצה - מגורשת ואינה מגורשת.

אבא בר רב ירמיה אומר: כל הן דתנינן: 'מגורשת ואינה מגורשת' - מזונות משלו.

הלכה ג' מתני' וכן לענין הקידושין, ולענין החוב. אומר לו: "זרוק לי חובי", וזרקו לו; קרוב למלה - זכה חלוה; קרוב ללוה - חלוה חייב; מחצה למחצה - שניהן יחלוקו. היתה עומדת בראש הגג וזרקו לה, כיון שהגיע לאויר הגג - הרי זו מגורשת. הוא מלמעלן והיא מלמטן וזרקו לה, כיון שיצא מרשות הגג, נחוק, או נשרף - הרי זו מגורשת.

גמרא ריש לקיש אמר בשם אבא בהן ברוך לא: אדם זכה במציאת בתוך ארבע אמות. מה טעמא? הנה בעוניי הכינותי לבית ה' והב כפרים מאה אלה, וכסף אלה אלפים כפרים, ולנהשת ולפרזל אין משקל כי לרב היה, ועצים ואבנים הכינותי, ועליהם תוסף (דברי תימים א כב). אמר רבי יונה אמר רבי הושעיה בעי: מה אנו קיימין? אם בתוך ארבע אמות – עשיר הוא. ואם הוין לארבע אמות, יש אדם מקדיש דבר

[דף מ"ז ע"א]

שאינו שלז? קיימונה, במקדיש ראשון ראשון.

אמר רבי אבון: מהו בעניי? שאין עשירות בפני מי שאמר והיה העולם. דבר אחר, הנה בעניי – שהיה מתענה ומקדיש סעודתו לשמים.

התיב רב יעקב בר אידי קומי ריש לקיש: והתנינו: ראה את המציאה ונפל לו עליה ובא אחר והחזיק בה, זה שהחזיק בה – זכה בה! תיפתר: שלא אמר יזכו לי ארבע אמות.

והתנינו: נפל לו עליה פרס מליתו עליה, מעבירין אותו הימנה עוד היא בשלא אמר יזכו לי ארבע אמות.

והא תני רבי יהיה: שניים שהיו מתכתשין על העומר ובא אחר והטפו, זה שהטפו זכה בו! עוד הם בשלא אמרו יזכו לנו ארבע אמות.

רבי יסא בשם רבי יוחנן: זו גיטין, מה שאין בן במתנה. רובה דרבי יוחנן ורובה דריש לקיש. רובה דרבי יוחנן, מה אם מציאה שאינו זוכה בה מדעת אחר – הרי הוא זכה בתוך ארבע אמות, מתנה שהוא זוכה בה מדעת אחר – לא כל שכן. רובה דריש לקיש, מה אם מתנה שאינו זוכה בה בתוך ארבע אמות – הרי הוא זוכה מדעת אחר, מציאה שהוא זוכה בה בתוך ארבע אמות – לא כל שכן!

התיב רבי זעירא קומי רבי יסא: והא תנינו וכן לענין קידושין? אמר ליה: הוא גיטין הוא קידושין. והא תנינו: וכן לענין החוב! אמר ליה: שכן אם אמר לו זרקיהו לים ויהא מחול לך – מחול לו. מעתה, אפילו קרוב ללזה – זכה הלזה! ותנינו: קרוב ללזה – הלזה תיב, שכן אם אמר לו זרקיהו עד שייבנם לרשותו, ועדיין לא נכנס לרשותו!

אמר רבי אבין: כל אילין מתיבתא דהנה רבי זעירא משיב קומי רבי יסא, וריש לקיש משיב קומי רבי יוחנן והוא מקבל מינייהו, פתר לה באילין פתרייתא.

רבי אבין בשם חזקיה: בשכר הלבלר שנו.

אמר רבי אלעזר:

[דף מ"ו ע"ב]

מתניתא בגג שיש לו מעקה, והוא שירד לאויר מעקה, ושאינו לו מעקה, והוא שירד לאויר שלשה שהן סמוכין לגג, שכל שלשה שהן סמוכין לגג – בגג הן.

רבי יעקב בר אחא, רבי בא בר המנינא בשם רב אדא בר אחווה: לעגנן שבת, שכל שלשה שהן סמוכין למחיצה – במחיצה הן?

אמר רבי יסא: דלא דמיא, גיטין מלמעלן, ושבת מלמטן. גיטין – אפילו לא נה, שבת – עד שניגה. רבי אמי בשם רבי יוחנן: והוא שירד לאויר מחיצות.

רבי אימי בעא קומי רבי יוחנן: מתניתא דרבי? דרבי עבד אויר מחיצה כממשו. אמר ליה: דברי הכל היא, הכא דגיטין ויתביניה, רבי אומר: מקורה, ואת אומרת אינה מקורה! מה בין גיטין ומה בין שבת? אמר רבי אבא: בשבת פתיב (שמות כ) לא תעשה מלאכה, נעשית היא מאליה? ברם הכא, ונתן בידה (דברים כד) – ברשותה.

הלכה ד' מתני' בית שמאי אומרים: פוטר אדם את אשתו בגט ישן. ובית הלל אסרין. ואי זהו גט ישן? כל שנתיהד עמה מאחר שכתבו לה.

גמרא רב יהודה בשם שמואל: וכולן, אם נישאו – לא תצא, שלא להוציא ליה על בניה.

[דף מ"ז ע"א]

אנן תנינן: מאחר שכתבו לה, אית תניי תני מאחר שנתנו לה. מאן דאמר מאחר שכתבו לה – כמסייעא לבית שמאי. מאן דאמר מאחר שנתנו לה – כמסייעא לבית הלל.

הלכה ה' מתני' כתב לשם מלכות שאינה הוננת, לשם מלכות מדי, ולשם מלכות יון, לכניין הבית, ולחורפן הבית. ה"ה במזרח וכתב: "במערב", במערב וכתב: "במזרח" – תצא מזה ומזה, וצריכה גט מזה ומזה.

אין לה לא כתובה, ולא פירות, ולא מזונות, ולא בלאות על זה ועל זה. ואם נמלה מזה ומזה – תחזיר. והולך ממזר מזה ומזה. לא זה וזה מיטמין לה, ולא זה וזה זכאין לא במציאתה ולא במעשה ידיה ולא בהפרת נדריה.

היתה בת ישראל – נפסלת מן הכהונה, בת לוי – מן המעשר, ובת כהן – מן התרומה. אין יורשיו של זה ויורשיו של זה יורשין בתובתה. מתו – אחיו של זה ואחיו של זה חולצין ולא מןבמין.

שינו שמו ושמה, שם עירו ושם עירה – תצא מזה ומזה, וכל הדרכים האילו בה. כל העריות שאמרו: 'צרותיהן מותרות', הלכו צרות האילו ונישאו לאחר, ונמצאו איילונית – תצא מזה ומזה, וכל הדרכים האילו בה.

גמרא רבי יוחנן בשם רבי ינאי: עשו את הולך ממזר מפני הפסנה. רב הונא בשם רב: כל הדיא פירקא – דרבי מאיר, הויז משינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה.

רבי מנא בעי קומי רבי יסא: אף המגרש? אמר ליה לית פירקא דידכון אלא דידון.

הלכה ו' מתני' הכונס את יבמתו, והלכה צרתה ונישאת לאחר, ונמצאת זו שהיא איילונית – תצא מזה ומזה, וכל הדרכים האילו בה.

[דף מ"ז ע"ב]

גמרא לא היתה צריכה להינשא אלא להתיבם. וזו היא יבמה שניסת בלא חליצה. רבי ירמיה אמר: זה חולץ וזה מקיים. רבי יהודה בן פזי בשם רבי יוחנן: תצא. רבי יוסי שאל לרבי פינחס: הוה רבי סבר? אמר ליה: ברבי ירמיה. אמר ליה, חזור בך! דלא בן אגא כתב עליך זמן ממרא. אמר רבי זבידא, מתניתא מסייעא לרבי יוחנן. תצא מזה ומזה, וי"ג דברים בה; דברי רבי מאיר שאמר משום רבי עקיבה. והכמים אומרים: אין ממזר מיבמה, הא לצאת – תצא.

הלכה ז' מתני' כתב הסופר, וטעה ונתן גט לאשה ושוכר לאיש, ונתנו זה לזה, לאחר זמן הרי הגט יוצא מתחת ידי האיש, והשוכר מיד האשה – תצא מזה ומזה, וכל הדרכים האילו בה. רבי אלעזר אומר: אם על אתר יצא – אינו גט, אם לאחר זמן יצא – הרי זה גט, שלא הכל מן הראשון לאבד וכותו של שני.

גמרא מה אנו קיימין? אם בשטמעה – אף רבי לעזר מודה, אם בשלא טעה – אף רבנן מודיי! אלא פן אנו קיימין, בסתם. רבי לעזר חשש שמא לא טעה, ורבנן הושישין שמא טעה.

רבי אלעזר אומר אם על אתר יצא אינו גט. ואם לאחר זמן יצא הרי זה גט שלא הכל מן הראשון לאבד זכות של שני. איזהו על אתר? רבי זעירא אומר: עד שלא נתארסה ונתארסה. רבי יצחק בר הקולא אומר: עד שלא ניסית וניסית. מתניתא מסייעא לרבי זעירא, לא הכל מן הראשון לאבד זכותו מן השני.

הלכה ח' מתני' כתב לגרש את אשתו ונמלך – בית שמאי אומרים: פסקה מן הכהונה. ובית הלל אומרים: אף על פי שנתנו לה על תנאי ולא נעשה התנאי – לא פסקה מן הכהונה.

גמרא רבי יוחנן בשם רבי ינאי: אין בה

[דף מ"ח ע"א]

משום יחוס כהונה, ואין בית דין מזהמין אותה. אתא עובדא קומי רבי תייה רובה, ועבד כבית הלל. אמר ליה רב: מה ראית להכניס עצמך למיספק הזה מרובה! אמר ליה רבי ישמעאל בי רבי יוסי הוה עמי וקרא עליהון טובים השנים מן האחד (קהלת ד).

המסקלת בכנה – בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין. שתי נשים שהיו מסלדות זו את זו בית שמאי פוסלין, ובית הלל מכשירין.

הלכה ט' מתני' המגרש את אשתו, ולנה עמו בפונדקו – בית שמאי אומרים: אינה צריכה ממנו גט שני. ובית הלל אומרים: צריכה הימנו גט שני. אימתי? בזמן שנתגרשה מן הנישואין, ומדין בנתגרשה מן האירוסין – שאינה צריכה ממנו גט שני, מפני שאין לבו גם בה. בנסה בגט קרח – תצא מזה ומזה, וכל הדרכים האילו בה.

גמרא אמר רבי מנא: בית שמאי פדעתיהון, ובית הלל פדעתיהון, בית שמאי דאינון אמרינן: פוטר אדם את אשתו בגט ישן – אינון דאמרינן: אינה צריכה הימנו גט שני. ובית הלל דאינון אמרינן: אינו פוטר בגט ישן – אינון דאמרינן: צריכה הימנו גט שני.

אמר רבי יוסי בר בון: בית שמאי פדעתיהון ובית הלל פדעתיהון, בית שמאי דאינון אמרינן: לא יגרש אדם את אשתו אלא אם פן מצא בה ערוה – אינון דאמרינן: מזהמכת היא מלפניו ואינו חשוד עליה

מסכת נדרים פ"ק שביעי

א. כל דבר שיש בו ענוי נפש בין בינו לבניה או בינה לבין אחרים - יפר, דבר שאין בו ענוי נפש - בינו לבניה יפר, בינה לבין אחרים - לא יפר, כיצד? אמרה: קונם שאני עושה לפי אבא, לפי אביך, לפי אחי, לפי אחיך, שאני מטילה תבן ומים לבקרך - אין יכול להפר מפני שבינה לבין אחרים, שלא אכחל ושלל אפרכס ושלל אתקשט, ושלל אשמש לך מטתי - הרי זה יפר מפני שבינו לבניה.

ב. שלא אציע לך מפה, ושלל אדיח לך רגליך, ושלל אמוג לך את הכוס - אין צריך להפר, כופה אותה על כרחה, רבן גמליאל אומר: יפר, משום שנאמר (במדבר ל'): "לא יחל דברו".

ג. נדרה שלא תטעם אחד מכל המינין, בין מאכל רע בין מאכל יפה, אפלו לא טעמה אותו המין ממימה - יפר. אמרה: קונם פלפלין שאיני טועמת, גלוסקין שאיני טועמת, אפלו לא היה לה אותו המין ממימה - יפר. אמרה קונם פרות ארץ ישראל עלי, אם יש לו בהן חלק - יפר. אם לאו - יביא לה משאר ארצות. אמרה: קונם פרות הפרכיא זו עלי, אם יש לו בהן חלק - יפר. אם לאו - יביא לה מהפרכיא אחרת. אמרה: קונם פרות מדינה זו עלי, אם יש לו בהן חלק - יפר. ואם לאו - יביא לה ממדינה אחרת.

ד. אמרה: קונם פרות חנוני זו עלי, אם יש שם חנות אחרת - לא יפר. ואם לאו - יפר. רבי יוסי אומר: אפלו היה שם מאה חנויות, הואיל ולא היתה פרנסתו אלא הימנה - הרי זה יפר, מפני שבינו לבניה.

ה. קונם שאני נהנה לבריות - אין יכול להפר. יכולה להנות בלקט בשכחה ובפאה ובמעשר עני.

ו. נדרה אשתו והפר לה, וסבור נדרה בתו נדרה בתו והפר לה, וסבור אשתו נדרה -

הרי זה יקים. ואם רצה - מפר. נדרה אשתו וקים לה, וסבור בתו נדרה, נדרה בתו וקים לה, וסבור אשתו נדרה - הרי זה יפר. ואם רצה להקים - מקים.

ז. נדרה מן התאנים וענבים. הפר לתאנים - יחזר ויפר לענבים. לענבים - יחזר ויפר לתאנים. לא הפר לתאנים והפר לענבים - אסורה לאכול בתאנים וענבים. הפר לענבים ולא הפר לתאנים - אסורה לאכול בענבים ותאנים. הפר לתאנים וחשכה, אסורה לאכול תאנים וענבים. הפר לענבים וחשכה - אסורה לאכול ענבים ותאנים. אמרה: קונם תאנים שאני טועמת ועוד ענבים שאני טועמת - הרי אלו שני נדרים, מפר איזה מהן שירצה ומקים איזה מהן שירצה, שנאמר (במדבר ל'): "אישה יקימנו ואישה יפרנו" - אישה יקימנו לזו ואישה יפרנו לזו.

זח. חמר ב'הקם' שאין ב'הפר' וב'הפר' שאין ב'הקם', שהשתיקה מקימת ואין שתיקה מבטלת. האיש מקים בלבד ואין האשה מבטלת בלבה. יש ב'הקם' שאין ב'הפר' ויש ב'הפר' שאין ב'הקם', מש'הקם' - אין יכול להפר ומש'הפר' - אין יכול להקם.

זט. אשת איש שאמרה: 'הריני נזירה לכשאתגרש. רבי ישמעאל אומר: לא יפר. רבי עקיבה אומר: יפר. אלמנה שאמרה: הריני נזירה לכשאנשא; רבי ישמעאל אומר: יפר. רבי עקיבה אומר: לא יפר, שרבי ישמעאל אומר (במדבר ל'): "ונדר אלמנה וגרושה כל אשר אסרה על נפשה יקום עליה" - עד שיהא אסור נודר בשעה שהיא אלמנה וגרושה. ורבי עקיבה אומר: "אשר אסרה על נפשה יקום עליה" - עד שיהא אסור שעה שאסרה על נפשה. קונם שאני עושה לפיך שנהנה, לאבא ולאביך, רבן גמליאל אומר: יפר. וחכמים אומרים: לא יפר. נטולה היא מן היהודים (אם) משמשתך אני - יפר חלקו ומשמשתו. רבי נתן אומר: לא יפר. וחכמים אומרים: יפר.

מסכת נזיר פרק ראשון

א, בית שמאי אומרים: כנווי כנווין אסורין. ובית הלל אומרים: כנווי כנווין מתרין. בית שמאי אומרים: אין משיאין על פי בת קול. ובית הלל אומרים: משיאין על פי בת קול.

ב, האומר 'נזירות'; רבי שמעון בן גמליאל אומר: הרי זה נזיר שתיים. הריני נזיר ואחת – מונה שתיים. ועוד – מונה שלש. אחת ועוד ושוב – מונה ארבע.

סומכוס אומר: הריני נזיר פונטוגין – הרי זה נזיר חמש. טטרגין – הרי זה נזיר ארבע. טריגין – הרי זה נזיר שלש. דיגון – הרי זה נזיר שתיים. הן – אחת. הריני נזיר אם לא אגלה משפחות – הרי זה נזיר ואל יגלה משפחות.

ג, הריני נזיר בשעות יום כחדשי השנה – הרי זה נזיר שתיים עשרה. בימות השבת כשני שבווע כשמיטת יובל – הרי זה נזיר שבעה. הריני נזיר כימי חמה, כמנין ימות החמה – הרי זה נזיר שלש מאות וששים וחמש נזירות כמנין ימות החמה. הריני נזיר כימות הלבנה, כמנין ימות הלבנה – נזיר שלש מאות וחמשים וארבע נזירות כמנין ימות הלבנה. רבי אומר: עד שיאמר: 'נזירות עלי כמנין ימות החמה וכמנין ימות הלבנה'.

ד, רבי יהודה אומר: אמר הריני נזיר מנין הלקטי קיץ! וכמנין שבלי שמיטה – הרי זה נזיר לעולם ומגלח אחד לשלשים יום, עד שיאמר: 'לא לכך נתפונתי'. הריני נזיר כשער ראשי, כעפר הארץ, כחול היים – הרי זה נזיר לעולם, ומגלח אחד לשלשים יום.

רבי אומר: אין זה מגלח אחד לשלשים יום. שאין זה נזיר עולם, הריני נזיר מכאן ועד התיבוס מן הארץ ועד לרקיע – הרי זה נזיר עולם. הריני נזיר כל חיי, הריני נזיר עולם – הרי זה נזיר עולם. מאה שנה, או מאתיים שנה, אפלו אלף שנה – אין זה נזיר עולם.

א, כשם שכנווי נזירות כנזירות, כך כנווי שמשון כשמשון. רבי יהודה אומר: נזיר שמשון מטמא למתים שמששון עצמו טמא למתים. רבי שמעון אומר: האומר הריני נזיר שמשון – לא אמר כלום, שלא נמצא בשמשון שיצאה נזירות מפיו עליו.

א, נזירות נוהגת בארץ ובחוץ לארץ, בין שיש לו שער בין שאין לו שער, אף על פי שנאמר (במדבר ו, יח): 'ולקח את שער ראש נזרו', בין שיש לו פנים ובין שאין לו פנים, אף על פי שנאמר (במדבר ו, יט): 'ונתן על כפי הנזיר'.

א, המורט – בית שמאי אומרים: צריך להעביר תער על כל בשרו. בית הלל אומרים: אין צריך, וכן במצרע, וכן בלויים.

א, חמר כנזיר שאין במצרע, וחמר במצרע שאין כנזיר – נזיר. אם גלח ביום מלאת סופג את ארבעים, מה שאין כן במצרע. מצרע מגלח ראשו וזקנו וגבות עיניו, מה שאין כן כנזיר. חמר כנזירות מבשבועות ובשבועות מבנזירות, שיש נזיר בתוך נזיר ואין שבועה בתוך שבועה, חמר בשבועות, ששגגת שבועות – אסורה. ושגגת נזירות – מתרת.

ברגליהם. ויש מפרשים כהלקטי קיץ – הינו, כאשר מוכשים את התאנים עושים תלים תלים מתאנים. ואולי יש לפרש בלקט הנושר בשעת קצירה בעונת הקיץ.

1 יש מפרשים, הינו כמנין שבילים שעושים מוכשי תאנים בין הקציעות, כדי כאשר הם הולכים ביניהם – לא תהיינה הקציעות נדרסות

מסכת נזיר פרק שני

בא בית שמאי אומרים: כנוני כנוניין – אסורין. כיצד? אמר: הרניני נזיר מן הגרוגרת ומן הדבלה. בית שמאי אומרים: נזיר. ובית הלל אומרים: אינו נזיר. אמר: 'הרניני נזיר על מנת שאהא שותה יין ומטמא למתים' – הרי זה נזיר, ובטל תנאו, שהוא מתנה על מה שכתוב בתורה, כל המתנה על מה שכתוב בתורה – תנאו בטל. יודע אני שיש נזירין אבל איני יודע שהנזירין אסורין ביין, שאסור לשותות יין ולטמא למתים. רבי שמעון אומר: אין לה פתח גדול מזה.

בב 'הרי עלי לגלח חצי נזיר' – הרי זה מגלח נזיר שלם; דברי רבי מאיר. רבי שמעון פוטר, שלא התנדב כדרך המתנדבים. 'הרניני נזיר, ועלי לגלח נזיר, ואם גלח לעצמו' – לא יצא. 'הרי עלי לגלח חצי נזיר ועלי לגלח נזיר, ואם גלח לעצמו' – לא יצא.

בג 'אלו קרבנות שאזיר עליהן' – לא אמר כלום, ושנאמר: 'קרבנו לה' על נזרו' – ולא נזרו על קרבנו. 'הרי עלי חטאתו ואשמו של פלוני, מדעתו – יצא. 'שלא מדעתו' – לא יצא. 'הרי זה חטאתו ואשמו של פלוני', והלך הלה והביא בעצמו – הרי זה כחטאת כאשם שכתרו בעליה.

בד 'הרי עלי לגלח חצי נזיר', ושמע חברו ואמר: 'ואני', ועלי לגלח חצי נזיר – זה מגלח נזיר שלם וזה מגלח נזיר שלם; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: 'זה מגלח חצי נזיר וזה מגלח חצי נזיר'. 'הרניני נזיר כשיהא לי בן' ונולד לו בן. ספק שהוא בן קימא ספק אינו בן קימא; רבי יהודה פוטר, ששגגת נזירות מתרת. רבי שמעון מחיב, ששגגת נזירות אסורה, ויאמר: 'אם היה בן קימא, הרניני נזיר חובה, ואם לאו הרניני נזיר נדבה'. 'הרניני נזיר על מנת שיהא בכרי זה מאה כור', והלך ומצאו שנגנב או שאבד, ספק היה בו ספק לא היה בו, רבי יהודה פוטר, ספק נזירות להקל, ורבי שמעון אומר ספק

נזירות להחמיר, ויאמר: 'אם היו כדברי הרניני נזיר חובה', ואם לאו 'הרניני נזיר נדבה'.

בה 'הרניני נזיר לאחר עשרים יום' – נזיר מעכשיו מאה יום. מונה עשרים ואחר כך מונה שלשים, ומספק – מונה שמונים וחוזר ומונה שלשים – להשלים נזירותו ראשונה.

בו אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל, על שנדר נזיר שלשים יום, שאם גלח ביום שלשים – שלא יצא, על מה נחלקו? על שנדר סתם לבית שמאי, שאם גלח ביום שלשים יצא. ובית הלל אומרים: אם גלח ליום שלשים – לא יצא.

בז שתי נזירות. ראשונה נזירות סתם, ושניה נזירות שלשים, מגלח את הראשונה ביום שלשים ואחד, ואת השניה ביום שלשים ואחד, ואם גלח את הראשונה יום שלשים, וגלח את השניה ביום שלשים – לא יצא. ראשונה נזירות שלשים, ושניה נזירות סתם, מגלח את הראשונה ביום שלשים ואחד, והשניה ביום שלשים ואחד, ואם גלח את הראשונה ביום שלשים ואת השניה ביום שלשים – יצא.

בח מי שאמר: 'הרניני נזיר' ונטמא ביום שלשים – סותר את הכל. רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: לא סתר אלא שבעה. 'הרניני נזיר שלשים יום', ונטמא יום שלשים – סותר את הכל. 'הרניני נזיר מאה יום' ונטמא יום מאה – סותר את הכל. רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: לא סתר אלא שלשים יום. נטמא ביום מאה ואחד – סותר שלשים. רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: לא סתר אלא שבעה. זה הפלל שאמר רבי יהודה משום רבי אליעזר: כל שנטמא ביום שראוי להביא בו קרבן, ויש לו לספור, סותר שלשים יום, וכל שנטמא ביום שלשים, שאין ראוי להביא בו קרבן, ויש לו לספור – לא סתר אלא שבעה ימים, חוץ מימי טמאתו בלבד.

אומרים: יש בכלל חמש שנים – זה נזיר שנים.

גב מי שאמר: 'הריני נזיר', ושהה כדי דבור, ושמע חבור, ואמר: 'ואני' – הוא אסור וחבור מתר. כמה הוא כדי דבור? כדי שאלת שלום.

גג 'הריני נזיר', ושמע חבור ואמר: 'פי כפיו, ושערי כשערו' – הרי זה נזיר. 'ידי כידו, רגלי כרגלו' – הרי זה נזיר. 'ידי נזירה ורגלי נזירה' – לא אמר כלום. 'ראשי נזירה, כבדי נזירה' – הרי זה נזיר. זה הכלל: דבר שהנשמה תלויה בו – הוא נזיר. דבר שאין הנשמה תלויה בו – אין זה נזיר.

גד האומר לאשתו: 'הריני נזיר! ואת?'² אם אמרה: 'הן'! – שניהם אסורין. אם רצה להפר – מפר לה, מפני שקדם נדרו להקם. ואם לאו – הוא אסור והיא מתרת.

האומר לאשתו: 'הריני נזיר ואת?'³ אם אמרה: 'הן' – שניהם אסורין. ואם לאו – שניהם מתרין, מפני שתלה נדרו בנדרה.

אמרה לו אשתו: 'הריני נזירה', ואם אמר 'הן' – אסורין. אם רצה להפר – אינו יכול, מפני שקדם 'הקם' לנדר. ואם לאו – היא אסורה והוא מתר.

אמרה לו אשתו: 'הריני נזירה, ואתה?', אם אמר 'הן' – שניהם אסורין. ואם לאו – שניהם מתרין, מפני שתלתה נדרה בנדרו.

האומר לחבור: 'הריני נזיר, ואתה?', אם אמר: 'הן' – שניהם אסורין. ואם לאו – הוא אסור וחבור מתר.

² לא בדרך שאלת כמו באפן הקדם, אלא שתלה את הנדר שלו בנדר שלה, ומתבונן לומר לה: הריני נזיר אם גם את תהיי כמוני.

בט מי שהיה טמא, ונזר – אסור לגלח ולשתות יין ולטמא למתים, ואם גלח ושתה – סופג את הארבעים. מזה ושונה – הטמאין לא עלו לו, ואין יום שביעי עולה לו מן המנין. כל אלו שאמרו: אין מתחיל למנות עד שיטהר, אין יום שביעי עולה לו. כל אלו שאמרו: מתחיל מונה מיד, יום שביעי עולה לו מן המנין.

בי מנה נזירותו ולא הביא קרבנותיו – אסור לגלח ולשתות יין ולטמא למתים. הביא קרבנותיו ולא גלח – אסור לשתות יין ולטמא למתים. אם גלח ושתה יין ונטמא למתים – הרי זה סופג את הארבעים. רבי שמעון אומר: כיון שנוזק עליו אחד מן הדמים – התר לנזיר לשתות יין ולטמא למתים.

בז מי שנזר שתי נזירות, מנה ראשונה ולא הביא קרבנותיו, ואחר כך נשאל על הראשונה לחכם, והתיר לו – יצתה נזירות שניה בראשונה. מנה שתייהן והביא קרבנות שתייהן כאחת – לא עלתה בידו אלא אחת. הפריש של זו בפני עצמו ושל זו בפני עצמו, והלך והקריב את של זו בזו ואת של זו בזו – לא יצא.

מִסְכַּת נְזִיר פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

גא אמר רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל, על שהיו שתי כתי עדים, אחת אומרת: שנים, ואחת אומרת: חמש, שהוא נזיר כקטנה שבה, על מה נחלקו? על שהיו שני עדים מעדיין אותו. כת אחת אומרת: שנים. ואחת אומרת: חמש, שבית שמאי אומרים: נחלקה עדותן, ואין נזירות. ובית הלל

² הוא נדר בנזיר בודאות, ותוך כדי כך הוא שואל אותה, אם גם את רוצה לזר נזירות.

האומר לחברו: 'הריני נזיר, ואתה!', אם אמר: 'הן' - שניהן אסורין. ואם לאו - שניהן מתרין, מפני שתלה נדרו בנדרו.

ג,ה האשה שנדרה בנזיר, ושמעה חברתה, ואמרה: 'ואני'. ואחר כך בא בעלה של ראשונה והפר לה - היא מתרת וחברתה אסורה. רבי שמעון אומר: אם אמרה: 'אף אני' - לא נתכונה אלא כמותה, ושתייהן מתרות. 'שבועה לביתי שאני נכנסת', ושגגה ונכנסה - מתרת לשעבר, ואסורה לעתיד לבא.

ג,ו האשה שנדרה בנזיר, ושמע בעלה ולא הפר לה. רבי מאיר ורבי אליעזר אומרים: הוא נתן אצבע בין שניה, שאם רצה להפר - יפר. ואם אמר: 'אי אפשי באשה נדרנית' - יוציא ויתן כתובה. רבי יהודה ורבי שמעון אומרים: היא נתנה אצבע בין שניו, שאם רצה להפר - אינו יכול. ואם אמר: 'אי אפשי באשה נזירה' - תצא שלא בכתובה. האשה שנדרה בנזיר, ושמע בעלה והפר לה, והיא לא ידעה שהפר לה בעלה, והיתה שותה יין ומטמאה למתים - הרי זו סופגת את הארבעים. כשהיה רבי עקיבה מגיע לדרך זה היה אומר: ומה מי שנתכונן לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה ואכלו - צריך פרה וסליחה, המתכונן לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר, על אחת כמה וכמה שצריך פרה וסליחה!

ג,ז כמה דברים אמורים? בתגלחת טהרה אבל בתגלחת טמאה - יפר שמפר לעתיד לבא, שיכול לומר: 'אי אפשי באשה מגלחת'. רבי אומר: אף בתגלחת טהרה, עד שלא גלחה - יפר, שיכול לומר: 'אי אפשי באשה מגלחת'. מי שנדר בנזיר, והיה שותה יין ומטמא למתים ואחר כך נשאל לחכם והתר לו - אין סופג את ארבעים. רבי יהודה אומר: אם אין סופג את ארבעים - יספג מכת מרדות.

ג,ח המפריש מעות לנזירותו - לא נהנין ולא מועלין, מפני שהן ראויין להביא בכלן שלמים. מת, והיו לו מעות סתמין - יפלו לנדבה. מעות מפרשין - דמי חטאת יוליד לים המלח. לא נהנין ולא מועלין. דמי עולה - יביאו עולה ומועלין. דמי שלמים - יביאו שלמים, ונאכלין ליום אחד, ואינן טעונין לחם. אלו לעולתו, והשאר לשאר. מת, דמי שלמים - יביא בהן שלמים. והשאר - יפלו לנדבה. 'אלו לחטאתי והשאר לשאר נזירותי' - דמי חטאת יוליכו לים המלח. והשאר - יביאו חציה לעולה וחציה לשלמים, ומועלין בכלן ואין מועלין במקצתן. אלו לעולה, והשאר לשאר נזירות, דמי עולה יביאו בהן עולה, ומועלין בהן, והשאר - יפלו לנדבה, ומועלין בכלן, ואין מועלין במקצתן. אלו לעולתי ואלו לחטאתי ואלו לשלמים ונתערבו - הרי זה לוקח בהן שלש בהמות, בין מקום אחד בין משלש מקומות, ומחלל דמי חטאת על חטאתו. דמי עולה על עולה, דמי שלמים על שלמים, ונתן לבעלים - לא יתנם לבעלים עד שיחלם על כלם.

ג,ט בית שמאי אומרים: אין אדם מדיר את בנו בנזיר. ובית הלל אומרים: מדיר את בנו בנזיר. הדירו כשהוא קטן, וגלח, או שהביא שתי שערות - בטלה הימנו נזירות אביו. אימתי אמרו 'האיש מגלח על נזירות אביו'? בזמן שגזר לאחר מיתת אביו, אבל נזר בחיי אביו, והפריש אביו מעותיו לנזירותו - הרי אלה יפלו לנדבה. רבי יהודה, רבי אליעזר, רבי מאיר ורבי יהודה אומרים: בין כך ובין כך אין זה מגלח על נזירות אביו. אימתי אמרו 'האיש מגלח על נזירות אביו'? בזמן שהניח אביו מעות סתומים לנזירותו ומת, אבל הניח מפרשין, או בהמה, בין כך ובין כך אין זה מגלח על נזירות אביו; דברי רבי יוסי. רבי אליעזר

ורבי מאיר ורבי יהודה אומרים: בין כך ובין כך מגלח על נזירות אביו.

ג, מי שגדר בנזיר, ונשאל לחכם ואסר לו; בית שמאי אומרים: מונה משעה ששאל, ובית הלל אומרים: מונה משעה שגדר, נשאל לחכם והתיר לו, אלו ואלו מודים, שאם היתה לו בהמה מפרשת - תצא ותרעה בעדר; זו טעות טעה נחום איש המדי כשפתחו בעדר.

ג, יא היו מהלכין בדרך, ואחד בא כנגדן. אמר אחד: 'הריני נזיר שזה פלוני', ואחד אמר: 'הריני נזיר שאינו הוא'. 'הריני נזיר שאחד מכם נזיר', ואחד אמר: 'הריני נזיר שאין אחד מכם נזיר'. 'הריני נזיר ששניכם נזירים'. ואחד אמר: 'הריני נזיר שכלכם נזירים'; בית שמאי אומרים: כלם נזירים. ובית הלל אומרים: אין נזיר אלא מי שלא נתקמו דבריו, ויביאו קרבן בשתפות. רבי יהודה אומר משום רבי טרפון: אין אחד מהם נזיר, שלא נתנה נזירות אלא בהפלאה. רבי יוסי אומר: היו בית שמאי אומרים: 'הריני נזיר שזה יוסף, ונמצא יוסף, שזה שמעון, ונמצא שמעון. שהוא נזיר'. ראה אנדרוגינוס ואמר: 'הריני נזיר שזה איש'. ואחד אמר: 'הריני נזיר שאין זה איש'. 'הריני נזיר שזה אשה'. ואחד אמר: 'הריני נזיר שאין זה אשה'. 'הריני נזיר שזה איש ואשה'. ואחד אמר: 'הריני נזיר שאין זה איש ואשה'. 'הריני נזיר שאחד מכם נזיר'. 'שאיין אחד מכם נזיר'. 'ששניכם נזירין'. 'שכלכם נזירין' - הרי אלו כלן נזירין, וכלם מונין תשע נזירין.

מסכת נזיר פרק רביעי

ד, א נזיר שאכל כל האסורין לו בהתרואה אחת - אין חיב אלא אחת. התרו בו ואכל, התרו בו ואכל ושתה - חיב על כל אחת ואחת. וכמה שעורו? בכזית. כלן מצטרפין בכזית, יין וחמץ פיוצא בהן, כיצד הוא

עושה? מביא כוס מלא יין ומביא כזית איגורו ונותן לתוכו ושופע, אם שתה פיוצא בהן - חיב. ואם לאו - פטור; דברי רבי עקיבה. רבי אלעזר בן עזריה פטר, עד שישתה רביעית יין בין שמזגו ושתאו, בין ששתאו חצאים. רבי אליעזר אומר: נזיר שהניח פיו על פי חבית של יין ושתה, שתאה פלה בהתרואה אחת - אינו חיב אלא אחת. מתרין בו ושותה מתרין בו ושותה - חיב על כל אחת ואחת. וכן היה רבי אליעזר אומר: נטל אשכול של ענבים ואכל כלו בהתרואה אחת - אינו חיב אלא אחת. מתרין בו ואוכל, מתרין בו ואוכל - חיב על כל אחת ואחת. אכל הימנו ענבים, לחים ויבשים, או שאכל הימנו שני חרצנין זוג, או שפחט הימנו כזית יין התר - הרי זה חיב על כל אחת ואחת.

ד, ב נזיר שמירט⁵ או ששפסף, או שתלש בו בזוג, אפלו כל שהוא - הרי זה חיב. אבל אין סותר אלא בתער וברב ראשו. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: כשם ששתי שערות מעכבות בו - כך שתי שערות סותרות בו.

ד, ג חמר בתגלחת, שהתגלחת אין לה שעור, ועשה בה את המגלח כמתגלח, מה שאין כן בשתייהן, כיצד לא התר בכלל היוצא מן הגפן? נזיר ששתה יין של תרומה ושל מעשר שני, 'שבועה שאשתה יין' ושתה - הרי זה חיב על כל אחד ואחד. כיצד התר מכלל תגלחת? מצורע מחלט - הרי זה מגלח, ואין צריך לומר מצרעתו, אלא אפלו לתן סימן לנתקו, אם פשה ואם לא פשה.

ד, ד בין שנטמא הוא, בין שנטמאהו אחרים, בין בשוגג בין במזיד, בין באונס בין ברצון - סותר את הכל, וחיבין קרבן, בין שגלח הוא בין שגלחוהו אחרים, בין בשוגג בין במזיד, בין באונס בין ברצון - סותר את הכל וחיבין קרבן. אימתי אמרו תגלחת

⁵ שפרט בידו שערות מעקרן.

אָשְׁמוּ. הִבִּיא אָשְׁמוּ וְנִטְמָא, אָשְׁמוּ וְנִטְמָא – חֵזֵב קֶרְבֵּן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: קֶרְבֵּן אֶחָד עַל הַכֹּל, עַד שֵׁיבִיא חֻטְאָתוֹ. הִבִּיא חֻטְאָתוֹ וְנִטְמָא, וְהִבִּיא חֻטְאָתוֹ וְנִטְמָא – מִבִּיא קֶרְבֵּן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. הִבִּיא חֻטְאָתוֹ וְלֹא הִבִּיא אָשְׁמוּ – מוֹנֶה. הִבִּיא אָשְׁמוּ וְלֹא הִבִּיא חֻטְאָתוֹ – אֵינִי מוֹנֶה. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: כִּשְׁם שְׁחֻטְאָתוֹ מַעֲכָבוּ, כִּךְ אָשְׁמוּ מַעֲכָבוּ.

ד, ח מודה רבי שמעון, שאם גלח על חטאתו שלא לשמה, ואחר כך הביא קרבנותיו לשמן – תגלחתו פסולה וזבחיו לא עלו לו. גלח על העולה ועל השלמים שלא לשמן, ואחר כך הביא קרבנותיו לשמן – תגלחתו פסולה, וזבחיו לא עלו לו. הראוי לבא בן שנה והביא בן שתיים, בן שתיים והביא בן שנה, או שהיה אחד מהן רובע, ונרבע, מקצה, ונעבד, אתנו, מחיר, שרוע, וקלוט – תגלחתו פסולה, וזבחיו לא עלו לו, ושאר שלמי נזיר, שהביאן שלא כמצותו – נאכלין ליום ולילה אחד, ואינן טעונין לא לחם ולא זרוע.

ד, ט מי שנזרק עליו אחד מן הדמים, ונטמא. רבי אליעזר אומר: סותר את הכל, וחכמים אומרים: יביא שאר קרבנו ויטהר, מפני שקדש שער בדם. מעשה במרים התרמודית שנזרקו עליה אחד מן הדמים, ובאו ואמרו לה על בתה שהיתה מסכנת, והלכה ומצאתה שמתה, ונטמאה. עליה אמרו חכמים: תביא שאר קרבנה ויטהר, מפני שקדש שער בדם.

ד, י כל מי שנזר שתי נזירות מנה ראשונה ולא הביא קרבנותיו – אסור לגלח ולשתות יין ולהטמא למתים. נטמא עד שלא גלח; רבי אליעזר אומר: צריך להביא קרבן טמאה. רבי יוסי אומר: אין צריך, מפני שיצא מכלל ראשונה ולכלל השנייה לא בא.

סותר שלשים יום? בזמן שאין לו לספור, הא אם יש לו לספור – הרי זה אין סותר. גלח על הזבח ונמצא פסול – תגלחתו פסולה וסותר שלשים יום.

ד, ה הכל משלחין תחת הדוד, חוץ מן טמא שגלח במדינה, מפני ששערו נקבר; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: טהורים כאן וכאן. היו משלחים טמאים כאן וכאן – לא היו משלחים. וחכמים אומרים: הכל לא היו משלחים תחת הדוד, חוץ מן הטהור שבמקדש, מפני שנעשה כמצותו. טמא כן וכן וטהור שבגבולין – אין משלחין תחת הדוד, ואין לה שמשלח תחת הדוד אלא נזיר שגלח בטהרה ובפתח אהל מועד, שנאמר (במדבר ו, יח): "וגלח הנזיר פתח אהל מועד" וגו'.

ד, ו רבי שמעון השזורי אומר: האיש משלח תחת הדוד ואין האשה משלחת תחת הדוד, מפני פרחי כהונה. כיצד משלחו? נותן עליו רטב ומשלח, ואם שלח תחת הדוד של חטאת ואשם – יצא. אמר רבי שמעון הצדיק: מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא אלא אחת. מעשה שבא אלי אחד מן הדרום, וראיתיו יפה עינים וטוב ראי, וקרוצותיו סדורות לו תלתלים. אמרתי לו: בני! מה ראית לשחת שער זה נאה? גם לי: רועה הייתי לאבי, והלכתי למלאות מים מן המעיין, ונסתכלתי בכבואה שלי, ופחז יצרי עלי, ובקש להעבירני מן העולם. אמרתי לו: ריקה! מפני מה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך? בדבר שעתיד להיות עפר ומה ותולעה? הרי עלי לגלח לשמים! עמדתי ונשקתיו על ראשו, ואמרתי: כמותך ירבו עושי רצון מקום בישראל, עליך הכתוב אומר (במדבר ו, יב): "איש או אשה כי יפליא לנדר נדר נזיר להזיר לה".

ד, ז נזיר שנטמא בשביעי, וחזר ונטמא בשביעי – אינו מביא אלא קרבן אחד. נטמא בשמיני וחזר ונטמא בשמיני – מביא קרבן על כל אחד ואחד; דברי רבי אליעזר. רבי שמעון אומר: קרבן אחד על הכל עד שיביא

מסכת נזיר פרק חמישי

ה,א כל אלו שאמרו 'אין מתחיל למנות עד שיטטה', אם נטמא - אין מביא קרבן טמאה. כל אלו שאמרו 'מתחיל ומונה מיד', אם נטמא - מביא קרבן טמאה.

ה,ב טמאה שנתונה על גבי כהל, אפלו מחצה על מחצה, וכן עדר בהמה חייה ועוף חיין, שהיו מהלכין זה אחר זה, אפלו ראשו של זה וראשו של זה בין רגלו של זה - אין הנזיר מגלח עליהן, ואין חיבין עליו על טמאת מקדש וקדשיו. רבי אליעזר אומר: בראשונה היו זקנים חלוקין, מקצתן אומרים: רביעית דם, ורבע עצמות. ומקצתן אומרים: חצי קב עצמות וחצי לוג דם. בית דין שאחריהן אמרו: רביעית דם ורבע עצמות לתרומות וקדשיו. חצי קב עצמות וחצי לוג דם לנזיר ולמקדש.

ה,ג אמר רבי אלעזר: כשהלכתי לערדסקיא, מצאתי את רבי יהושע בן פתור, שהיה יושב ודן לפני רבי מאיר בהלכה: כל טמאה מן המת שהנזיר מגלח עליה - חיבין עליה משום ביאת מקדש, וכל טמאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה - אין חיבין עליה על טמאת מקדש. אמר לו: אל תהא זו קלה מן השרץ! אמרתי לו: כלום אתה בקי ביהושע בר ממל? אמר לי: הן! כף אמר יהושע בר ממל משום רבי יהושע: כל טמאה מן המת שהנזיר מגלח עליה - חיבין עליה משום ביאת מקדש, וכל טמאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה - אין חיבין עליה על טמאת מקדש, ורואה אני את דבריו.

ה,ד שאלו את רבי שמעון: הרי שהיה נזיר ומצרע, מהו שיגלח תגלחת אחת, ותעלה לנדרו ולצרעתו? אמר להן: אין מגלח. אמרו לו: למה? אמר להם: אלא זה מגלח להעביר שער, וזה מגלח להעביר שער - יפה אתם אומרים! אלא נזיר מגלח

"להעביר" שער ומצרע מגלח "לגדל" שער. אמרו לו: אף אנו אומרין לא תעלה לו בימי גמרו, תעלה לו בימי ספרו. אמר להם: אילו זה מגלח לאחר ביאת מים, וזה מגלח לאחר ביאת מים - יפה אתם אומרים! אלא נזיר מגלח "לאחר" ביאת מים, ומצרע מגלח "קדם" ביאת מים. אמרו לו: אף אנו אומרים לא תעלה לו לימי ספרו, ונזירותו תעלה לו לימי חלוטו וטמאתו. אמר להם: אילו מגלחים לאחר דמים - יפה אתם אומרים! אלא נזיר מגלח "לאחר" דמים, ומצרע מגלח "לפני" דמים. אמרו לו: תקון הדבר - לא תעלה לו לימי צרעתו ונזירותו, תעלה לו לימי צרעתו וטמאתו. אמר להם: נזיר טהור והוא מצורע, זה לגדל וזה להעביר, אם נזיר טמא והוא מצורע - זה לפני ביאת מים וזה לאחר ביאת מים (ספרים אחרים: 'אבל אם היה נזיר - מגלח תגלחת אחת על שתייהן').

ה,ה שני נזירין שאמר להן אחד: 'ראיתי את אחד מכם שננטמא, ואיני יודע אי זה מכם' - סופרין שלשים יום, ומביאין קרבן טמאה וקרבן טהרה, ואומר: 'אם אני טמא - קרבן טמאה שלי וקרבן טהרה שלך. ואם אני טהור - קרבן טהרה שלי וקרבן טמאה שלך'; וסופרין שלשים יום, ומביאין קרבן טמאה וקרבן טהרה, ואומר: 'אם אני טמא - קרבן טמאה שלי וקרבן טהרה שלך, וזה קרבן טהרתי. אם אני טהור - קרבן טהרה שלי וקרבן טמאה שלך, וזה קרבן טהרתי'.

מת אחד מהן, אמר רבי יהושע: יבקש אחד מן השוק שידר כנגדו בנזיר, ואומר: אם טמא הייתי - הרי אתה נזיר מיד, ואם טהור הייתי - הרי אתה נזיר לאחר שלשים יום. וסופרין שלשים יום ומביאין קרבן טמאה וקרבן טהרה, ואומר: אם אני טמא - קרבן טמאה שלי, וקרבן טהרה שלך. ספק. ואם אני טהור - קרבן טהרה שלי, וקרבן טמאה שלך. ספק; וסופרין שלשים יום, ומביאין

6 בנוסחת הפפרים מוכא: הן, ובעל הלכות היה.

קִרְבַּן טְמֵאָה וְקִרְבַּן טְהוֹרָה, וְאוֹמֵר: 'אִם אָנִי טְמֵא - קִרְבַּן טְמֵאָה שְׁלִי וְקִרְבַּן טְהוֹרָה שְׁלֶךְ, וְזֶה קִרְבַּן טְהוֹרָתִי. וְאִם אָנִי טְהוֹר - קִרְבַּן טְהוֹרָה שְׁלִי וְקִרְבַּן טְמֵאָה שְׁלֶךְ, וְזֶה קִרְבַּן טְהוֹרָתִי'. שְׁלֵשִׁים יָמִים הָרֵאשׁוֹנִים וּשְׁלֵשִׁים יָמִים הָאַחֲרוֹנִים - אָסוּר לְגַלֵּחַ, וּלְשִׁתּוֹת יַיִן, וּלְטַמֵּא לַמֵּתִים, אִם גָּלַח וְשָׁתָה יַיִן וְנִטְמָא לַמֵּתִים - סוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים, הוּא עֲצָמוֹ, עַל הָרֵאשׁוֹנִים - תֵּיב. וְעַל הָאַחֲרוֹנִים - פֶּטוּר.

מִסְכַּת נְזִיר פְּרָק שִׁישִׁי

וּבְאֵלֶּיךָ יָבִי, סֵפֶק נְזִיר טְהוֹר - אֲבָל נְזִיר וְדַאי? סֵפֶק מְצוּרַע טְמֵא סֵפֶק מְצוּרַע טְהוֹר - אֲבָל מְצוּרַע וְדַאי. אוֹכֵל בְּקִדְשִׁים אַחַר שְׁשִׁים יוֹם. שׁוֹתֵה יַיִן וּמִטְמֵא לַמֵּתִים לְאַחַר מֵאָה וְעֶשְׂרִים יוֹם. כִּיצַד? אָמְרוּ לוֹ: נְזִיר טְמֵא אֲתָה וְאִין נְזִיר טְמֵא מְגַלַּח, אֲלֵא עַד שְׁבַעָה, צָא וּמְנָה שְׁבַעָה. הַזֶּה וְשִׁנְהַ, גִּלַּח וְהִבִּיא קִרְבַּן, מְנָה שְׁבַעָה וּבִקֵּשׁ לְגַלֵּחַ, וְאָמְרוּ לוֹ: נְזִיר טְהוֹר אֲתָה, וְאִין נְזִיר טְהוֹר מְגַלַּח אֲלֵא עַד שְׁלֵשִׁים, צָא וּמְנָה עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה לְהִשְׁלִים שְׁלֵשִׁים, גִּלַּח וְהִבִּיא קִרְבַּן, מְנָה שְׁלֵשִׁים, וּבִקֵּשׁ לְגַלֵּחַ, אָמְרוּ לוֹ: נְזִיר טְהוֹר אֲתָה! וְאִין נְזִיר טְהוֹר מְגַלַּח אֲלֵא עַל הַדְּמַיִם. כִּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? מְבִיא עוֹלֹת בְּהֵמָה וּמִתְנַה עֲלֶיהָ, וְאוֹמֵר, אִם נְזִיר טְהוֹר אָנִי - הֲרִי זֶה חוֹבָה. וְאִם לֹא - הֲרִי זֶה נְדָבָה. כִּיצַד תַּעֲשֶׂה לוֹ לְהַחְמִיר עֲלָיו? מְבִיא פְּיֵלִי שֶׁל חֶרֶס חֲדָשָׁה, וְנוֹתֵן לְתוֹכָהּ רִבִיעִית מִים חַיִּים, וּמְבִיא שְׁתֵּי צִפְרִים, וְשִׁחַט אֶת אַחַת מֵהֵן אֶל כְּלֵי חֶרֶס עַל מִים חַיִּים, חִפְרָה וְקִבְרָה בְּפִנְיָו, וְאִסּוּרָה בְּהֵנָא, וּמְבִיא חֲטָאת הָעוֹף, וּמִתְנַה עֲלֶיהָ, וְאוֹמֵר: אִם טְמֵא אָנִי - חֲטָאת מַחֻבְּתִי וְעוֹלָה נְדָבָה. אִם טְהוֹר אָנִי - עוֹלָה מַחֻבְּתִי וְחֲטָאת סֵפֶק. מְגַלַּח רֵאשׁוֹ וְזָקְנוֹ וְגִבּוֹת עֵינָיו בְּדֶרֶךְ שְׁמֻצְרָעִים מְגַלְחִין, וּמוֹנֵה שְׁלֵשִׁים, וּמְבִיא עוֹלֹת בְּהֵמָה אַחֲרָת, וּמִתְנַה עֲלֶיהָ, וְאוֹמֵר: 'אִם טְהוֹר הִיִּיתִי - עוֹלָה הָרֵאשׁוֹנָה חוֹבָה, וְזוֹ נְדָבָה, וְהַחֲטָאת עוֹף סֵפֶק מַחֻבְּתִי, וְאִם

טְהוֹר אָנִי - עוֹלָה הָרֵאשׁוֹנָה נְדָבָה, וְזוֹ חוֹבָה, וְחֲטָאת עוֹף סֵפֶק, וּמְגַלַּח רֵאשׁוֹ וְזָקְנוֹ וְגִבּוֹת עֵינָיו בְּדֶרֶךְ שְׁמֻצְרָעִין מְגַלְחִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: לְמַחְרַת מְבִיא אֶשְׁמוֹ וְלִגּוֹ בְּיָדוֹ, וּמְעַמִּידֵן עַל שְׁעָרֵי נְקִוּוֹר, וּמִתְנַה עֲלֶיהֶן, וְאוֹמֵר: 'אִם מְצוּרַע אָנִי - הֲרִי זֶה אֶשְׁמִי. וְאִם לֹא - הֲרִי זֶה שְׁלֵמִי נְדָבָה'. אֶשֶׁם זֶה נִשְׁחַט בְּצִפּוֹן, וְטַעוֹן מִתֵּן בְּהוֹנוֹת, וְסִמְכָה, וְנִסְכִּים, וְתַנּוּפָה חֲזָה וְשׁוֹק, וְנֶאֱכַל לְזִכְרֵי כְּהוֹנָה, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חֻכְמַיִם לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁמִבִּיא קִדְשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל. לְהִבִּיא חֲטָאת בְּהֵמָה אִין יָכוֹל - שְׂאִין חֲטָאת בְּהֵמָה בָּאָה עַל הַסֵּפֶק. לְהִבִּיא חֲטָאת הָעוֹף אִין יָכוֹל - שְׁהַעֲשִׂיר שֶׁהִבִּיא קִרְבַּן עֵינֵי לֹא יֵצֵא. כִּיצַד עוֹשֶׂה? יִכְתֹּב נִכְסֵיו לְאַחַר, וּמְבִיא קִרְבַּן עֵינֵי. נִמְצָא עֵינֵי הִבִּיא חֲטָאת הָעוֹף, וּמִתְנַה עֲלֶיהֶם, וְאוֹמֵר: 'אִם מְצוּרַע אָנִי, הֲרִי זֶה חֲטָאת, אִם לֹא - הֲרִי זֶה סֵפֶקוֹ, וְאוֹכֵל בְּקִדְשִׁים מִיד. אֲבָל לְשִׁתּוֹת יַיִן וּלְטַמֵּא אִין יָכוֹל, שְׂאִין יְמֵי נְזוּר עוֹלִין לוֹ בְּתוֹךְ יְמֵי צְרַעְתּוֹ. כִּיצַד יַעֲשֶׂה לוֹ? כְּדַבְּרֵי בֵן זֹמָא סוֹפֵר שְׁלֵשִׁים יוֹם, וּמְבִיא עוֹלֹת בְּהֵמָה וּמְגַלַּח, וּמְבִיא חֲטָאת הָעוֹף, וּמִתְנַה עֲלֶיהָ, וְאוֹמֵר: אִם טְמֵא אָנִי - חֲטָאת מַחֻבְּתִי וְעוֹלָה נְדָבָה. וְאִם טְהוֹר אָנִי - עוֹלָה מַחֻבְּתִי וְחֲטָאת סֵפֶק. וְסוֹפֵר שְׁלֵשִׁים יוֹם, וּמְבִיא קִרְבָּנוֹתָיו שְׁלֵמִים וְעוֹלָה, וּמִתְנַה עֲלֶיהָ וְאוֹמֵר: אִם טְמֵא אָנִי - עוֹלָה הָרֵאשׁוֹנָה חוֹבָה וְזוֹ נְדָבָה. וְהַחֲטָאת הָעוֹף מַחֻבְּתִי, וְאִם טְהוֹר אָנִי - עוֹלָה הָרֵאשׁוֹנָה נְדָבָה, וְזוֹ חוֹבָה, וְהַחֲטָאת הָעוֹף סֵפֶק, וּמְגַלַּח, וְאוֹכֵל בְּקִדְשִׁים לְאַחַר שְׁשִׁים יוֹם, וְשׁוֹתֵה יַיִן וּמִטְמֵא לַמֵּתִים מִיד. בְּמָה דְּבָרִים אָמּוּרִים? בְּזִמְן שְׁנַזֵּר שְׁלֵשִׁים, אֲבָל נְזִיר שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ - אוֹכֵל בְּקִדְשִׁים לְאַחַר שְׁתֵּי שָׁנִים, וְשׁוֹתֵה יַיִן וּמִטְמֵא לַמֵּתִים לְאַחַר אַרְבָּעָה שָׁנִים.

וּבְטָמֵא בְּסֵפֶק, וּמְחַלֵּט בְּדַאי - אוֹכֵל בְּקִדְשִׁים לְאַחַר שְׁמוֹנֵה יָמִים, וְשׁוֹתֵה יַיִן

7 כלומר הוא נזיר ודאי ואין ספק בניזירותו.

תּוֹסֶפֶת

הַשְּׁלֵם

ומטמא למתים לאחר ששים ושמונה יום. טמא בודאי ומחלט בספק – אוכל בקדשים לאחר שלשים ושבעה יום, ושונה יין ומטמא למתים לאחר שבועים וארבעה יום. טמא בודאי ומחלט בודאי – אוכל בקדשים לאחר שמונה ימים, ושונה יין ומטמא למתים אחר ארבעה וארבעים יום.

וה עבד שזור וגלח, ויצא לחרות – יצא. נזר ולא גלח, ויצא לחרות – לא יצא. נטמא ויצא לחרות – מונה משעה שננטמא.

וג כל קרבנות צבור ויחיד – הציץ מרצה על טמאת הדם ועל טמאת הגוף, חוץ מנזיר ועושה פסח, שמרצה לטמאת הדם, ואינו מרצה על טמאת הגוף, ואם נטמא טמאת התהום – הרי זה מרצה.

כיצד? היה הולך לשחוט את פסחו, ואמרו לו: מת היה עמך בבית שנכנסת לו, תחת אבן שישבת עליו, ונודע לו בין בשעת פסחו בין עד שלא עשה פסחו – צריך לעשות פסח שני. אבל אמרו לו: קבר התהום היה עמך בבית שנכנסת לו, או תחת אבן שישבת עליו, ונודע לו עד שלא עשה פסחו, צריך לעשות פסח שני, משעשה פסחו – אין צריך לעשות פסח שני. וכן נזיר שהלך להביא קרבנותיו, ואמרו לו: מת היה עמך בבית שנכנסת לו, או תחת אבן שישבת עליו, ונודע בין משהביא קרבנותיו בין עד שלא הביא קרבנותיו – צריך להביא קרבן טמאה. אבל אמרו לו: קבר התהום היה עמך בבית שנכנסת לו, תחת אבן שישבת עליו, ונודע לו עד שלא הביא קרבנותיו – צריך להביא קרבן טמאה. משהביא קרבנותיו – אין צריך להביא קרבן טמאה.

וד חמר באשתו ובתו מה שאין בעבדו, וחמר בשפחתו ובעבדו מה שאין באשתו ובתו, שאשתו ובתו מפר את נדרן ואין כופן לשותות יין ולטמא למתים, אבל עבדו ושפחתו – אין מפר את נדרן אבל כופן לשותות יין ולטמא למתים. ואין שותין אלא בפניו, ואין מטמא למתים אלא בפניו.

רבי יוסי אומר: עבד שאמר לו רבו – והוי שותה יין שתי שנים, ומטמא למתים שתי שנים – שותה יין בפניו ושלא בפניו,

א רוף צו אנשי שלומינו איבערצוקוקן די אוצרות

מיט יעדן דורכגייענדיגן טאג, קומען ארויס פילע פרישע קונטרסים און ספרים וואס מען דרוקט פריש איבער פון אנפאנג, סיי די אותיות, סיי מיט הגה, און אויך מיט א הערליכע פרישע דעקל וואס ציעט מען זאל עס נעמען.

אין לויף פון די ארבעט אין קרן הדפסה נאכדעם וואס מען האט שוין זוכה געווען אז הונדערטער קונטרסים זענען געדרוקט געווארן, האט מען שוין געהאט פילע פעלער ווען נאכדעם וואס דער קרן הדפסה האט ארויסגעגעבן לאור עולם א פרישע קונטרס אדער ספר, איז אפיר געקומען איינער וואס האט געזאגט אז ער האט ביי זיך די גאנצע ספר אין א טעקסט פארמאט וואס מען וואלט געקענט נוצן איבערצודרוקן דעם ספר, אסאך שנעלער און ביליגער.

דערפאר איז דער קרן הדפסה ארויסגעקומען אין א רוף צו אנשי שלומינו: "אל תמנע טוב מבעליו!", געבט ארויס אייער אוצרות! טייערע ידידים, איר האט ביי זיך אין באזיץ פילס פון ספרים אדער קונטרסים פון מוהרא"ש, וואס מען קען דערמיט באלייכטן די וועלט? איר קענט פארשפארן פיל צייט פון דארפן פריש איבערטייפן דעם גאנצן קונטרס! אויף וועמען ווארט איר? פארבינדט איך שוין צום קרן הדפסה דורכן שיקן אן אימעיל צו office@kerenhadfusa.org.

אין אנדערע נייעס זענען במשך די לעצטע וואך זענען ארויסגעקומען נאך פילע ספרים און קונטרסים ביים קרן הדפסה, צווישן זיי: ברכת הפרנסה, האלט זיך שטארק, סדר דרך הלימוד, רק רגע, יסוד האמונה, הצלחה לתמיד צעיר, אידישקייט איז שיין, תן חיוד, און נאך פיל.

כי מן הבאר ההוא ישקו העדרים!

<p>21</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>יז 17</p>	<p>עלות השחר _____ 6:51 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:15 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:04 שקיעה _____ 5:46 בבלי: תענית ט • ירושלמי: גיטין מא • תוספתא: נדרים ז נ"ך: שמואל א כו-כז • רמב"ם: תמידין ומוספין ז</p>
<p>22</p>	<p>שני Monday</p>	<p>יח 18</p>	<p>עלות השחר _____ 6:52 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:16 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:45 בבלי: תענית י • ירושלמי: גיטין מב • תוספתא: נזיר א נ"ך: שמואל א כח-כט • רמב"ם: תמידין ומוספין ח</p>
<p>23</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>יט 19</p>	<p>עלות השחר _____ 6:53 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:17 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:45 בבלי: תענית יא • ירושלמי: גיטין מג • תוספתא: נזיר ב נ"ך: שמואל א ל-לא • רמב"ם: תמידין ומוספין ט</p>
<p>24</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>כ 20</p>	<p>עלות השחר _____ 6:54 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:18 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:06 שקיעה _____ 5:44 בבלי: תענית יב • ירושלמי: גיטין מד • תוספתא: נזיר ג נ"ך: שמואל ב א-ב • רמב"ם: תמידין ומוספין י</p>
<p>25</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>כא 21</p>	<p>עלות השחר _____ 6:55 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:18 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:06 שקיעה _____ 5:44 בבלי: תענית יג • ירושלמי: גיטין מה • תוספתא: נזיר ד נ"ך: שמואל ב ג-ד • רמב"ם: פסולי המוקדשין א</p>
<p>26</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>כב 22</p>	<p>עלות השחר _____ 6:56 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:19 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:07 שקיעה _____ 5:43 בבלי: תענית יד • ירושלמי: גיטין מו • תוספתא: נזיר ה נ"ך: שמואל ב ה-ו • רמב"ם: פסולי המוקדשין ב</p>
<p>27</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>כג 23</p>	<p>עלות השחר _____ 6:57 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:20 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:08 שקיעה _____ 5:43 בבלי: תענית טו • ירושלמי: גיטין מז • תוספתא: נזיר ו נ"ך: שמואל ב ז-ח • רמב"ם: פסולי המוקדשין ג</p>

מברכים חודש טבת המולד: שבת נאכמיטאג 39 מינוט און 14 חלקים נאך 1

הַרְבֵּה דְעָם וְזָאס אַ אַיִד אִיז מְקַיִם מְצוֹת מַעֲשִׂיּוֹת, וְזַעַט עַר אֲנָהוּיבֵן צוֹ גַעְדַּעְנִקֶען און מַעַר נִישְׁט פֿאַרְגַּעסן.

(ספר המדות אות זכירה סימן ו')